

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerinim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdoba« v Gocvu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasluženi Evropi.

ITALIJANSKO SODSTVO NA VAŽNI PRELOMNICI

A naronistične in pompozne manifestacije ob odprtju sodnega leta so vsako leto povod za razpravo o hudi krizi, ki jo italijansko sodstvo preživlja že dalj časa. Z naraščanjem kriminala prihajajo namreč iz dneva v dan bolj do izraza pomanjkljivosti sodne ureditve v državi.

Preobremenjenost sodišč bi morala biti že pred časom alarmni zvonček za parlament, za vlado in še predvsem za sodno oblast in jih opozoriti, da nekaj ni v redu. Res je sicer, da se o reformah govori že zelo dolgo, prav tako pa je tudi res, da je doslej ostalo skoraj vse le pri besedah, če izuzamemo reformo družinskega prava, reformo kazni in sodstva, ki jo novi zakon o mamilih, ki so doslej edini konkretni in še kar učinkoviti ukrepi v okviru širše prenovitve sodstva in sodnega ustroja, ki jo italijanska demokratična javnost pričakuje.

Leto 1977 bi moralo predstavljati prelomnico na tem področju. Delno zato, ker je iz junjskih volitev izšel nov, bolj demokratičen in bolj napreden parlament, deloma pa tudi zaradi res tragičnega obračuna lanskega leta, ko je naraščanje kriminala doseglo višek; morda je na spremembi, ki so sedaj na obzorju, vplivalo tudi dejstvo, da sta lansko leto postala dva sodnika žrtvi krvavih atentatov: glavni državni pravnik dr. Coco v Genovi in preiskovalni sodnik dr. Occorsio v Rimu.

Torej naključje, da se letošnji govori ob otvoritvenih slovesnostih sodnih let po vsej državi bistveno razlikujejo od govorov v prejšnjih letih. Letos so sodniki nenadoma ugotovili, da so strukture s katerimi razpolagajo, neprimerne, da povzročajo primanjlost osebja, da so zamude nesprejemljive, da je od 30 tisoč jetnikov v vseh italijanskih zaporih le tretjina obsojenih, ostalih 20 tisoč pa še vedno čaka na proces. Naravnost neverjetno je, da so šele letos odkrili, da to ne sprejemljivo stanje traja že vrsto let.

Prav tako ni naključje, da letos v govorih državnih pravnikov ni bilo skriti grobih političnih napadov na reforme policije, sodstva in kazni. Še lansko leto so glavni državni pravniki — tudi tržaški tožilec Pontrelli — svarili pred nevarnostjo, ki bi jo predstavljala legalizacija splava; zavračali so novi zakon o mamilih, ki postavlja etno ločnico med prekupčevalci in narkomani; ki so potrebni združevanja in ne zapora; nasprotovali so reformi družinskega prava in se zlasti razporili; utišali so vsako zahtevo po licijske po sindikalnem združevanju — in primer sodnika Margherita je dokaz, da so ta svoja stališča tudi izjavili; odločno so zavračali reformo kazni, ki je, vsaj delno, omogočala vključevanje kaznjencev v družbo.

Letos vsega tega nismo slišali. Kje naj bi iskali razloge za to odprtost, če ne v sodni strukturi sami. Predvsem je treba naglasiti volitve Višjega sodnega sveta jeseni lanskega leta, ki predstavljajo pomemben premik k demokratizaciji italijanskega sodstva. Z lanskimi volitvami je začel veljati proporcionalni sistem, medtem ko je doslej veljal večinski sistem. Skratka, v vseh pomembnih letih je usmerjala dejavnost Višjega sodnega sveta najbolj reakcionarna skupina Magistratura indipendente 42 glasov na 95 volitev, levičarsko Magistratura democratica pa sta volila le dva sodnika, eden v Trstu in eden v Vidnu.

Tako politično razmerje se jasno odraža na rezultatih. Morda so najgostejši primer procesi proti mladim jugoslovanskim državljanom, ki na Ponterossi zagrešijo kako tatvino. Ukradejo par hlač, pa so znajdejo v zaporu, kjer presedajo dva, tri, štiri mesece. Tržaško sodišče ne pozna pojmove kazni za jugoslovanske državljane, medtem ko je številni tržaški prestopniki, da o fašističnih ne govorimo, najdejo na začasnih svobodi že dan ali dva po aretaciji, ali najkasneje po procesu. To pa morda niti ni tako hudo. Kar najbolj bole v oči je odnos, ki ga imajo sodniki in tudi nekateri zagovorniki prestopnikov iz Jugoslavije. Z njimi ravna kot s krvočlonožnimi zločinci in pogosto so opazke na račun njihove narodnosti, kot če v seš Italiji ne bi bilo takih zločincev, kakršni so mladi tatili iz Srbije, Črne gore ali tudi iz Slovenije. Pri sodnikih velja načelo, da je treba tem ljudem pokazati, da se pri nas ne šaljimo, kajti krasti prihajajo v Trst zato, ker imajo v njih zaporih radio in televizijo, medtem ko jih v domovini čaka pri silno delos (iz govora tožilca dr. Brencija na procesu proti trem mladim Zagrebčanom 20. oktobra 1976).

Na eni strani tak delovni elan, na drugi strani pa zavlačevanje v nedogled, ko gre za drugačne preiskave.

BOJAN BREZIGAR

(Nadaljevanje na zadnji strani)

ZAKLJUČENO ZASEDANJE DELEGATOV KRAJEVNIH SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

Odločna obramba sindikalne avtonomije in zavrnitev čelnega spopada z vlado

Enotnost delavskega gibanja je najbolj učinkovito orožje za dosego nove razvojne gospodarske politike - Smernice za pogajanja z vlado in industriji

RIM, 8. — Dva tisoč delegatov krajevnih sindikalnih organizacij zbranih v Rimu je po dvodnevnih razpravah poročila glavnega tajnika UIL Benvenuta, ki ga je podal v imenu vodstva sindikalne federacije, skrajno odobrillo zaključno resolucijo, ki se v bistvu sklicuje na osnovne dele Benvenutove poročila in potrjuje enotnost delavskega gibanja v sedanjem resnem gospodarskem in socialnem položaju v Italiji. Samo 76 delegatov je glasovalo proti, 15 pa se jih je vzdržalo.

Resolucija ostro kritizira vlado in zahteva korenite spremembe gospodarske politike, da se pridruži boju proti inflaciji in učinkovite pobude proti gospodarskem nazadovanju, za gospodarski razvoj, zaposlitev, naložbe in razvoj Juga.

»Osnovni del vloge sindikalnega gibanja — pravi resolucija — je nepopustljiva obramba sindikalne avtonomije, pogodbeni moči in odločno nasprotovanje kateremu koli ukrepu, ki bi to avtonomijo omejeval, zlasti pa še proti kateremu koli zakonodajnemu posegu, ki bi spremenil svobodno sklenjene sindikalne pogodbe.

Resolucija nadalje ugotavlja, da je treba dati pobudo in uskladiti najširše in najbolj učinkovite pobude boja delavcev za dosego omenjenih ciljev, s postavitvijo vlade in delodajalcev pred lastnimi odgovornostmi. Zato skupščina meni, da je »odločujočega pomena, da se ovsodotično odnosi z vlado na stvarna vprašanja, kot so na primer Jug, preusmeritev industrije in preureditev podjetij z državnim udeležbo, kmetijstvo, gradnja ljudskih stanovanj in obnova Furlanije, ter spodbuditi soocenje o teh vprašanjih v parlamentu. Ob zaključku resolucija pravi, da bo začrtana sindikalna politika na skupščini predložena političnim strankam eda se skupno prouči možnost in potreba po spremembi gospodarske politike, kot to zahteva obstoječi položaj.

Kdor je pričakoval, da bo prišlo na skupščini do razdvojenih stališč in kritike osnovne sindikalne politike vodstva federacije, je ostal razočaran. Vsi govorniki so v razpravi odločno poudarili njunojnost po enotnosti delavskega gibanja v vseh pobudah in v izvajanju sindikalne strategije, ki je bila nakazana v poročilu Benvenuta. Važno je poudariti, da so predstavniki vseh treh sindikalnih zvez ugotovili, da bi bila politika čelnega spopada z vlado v sedanjem položaju škodljiva za delavsko gibanje, ko se odpira možnost uspešnega boja za spremembo gospodarske politike v državi, za zagotovitev delavskih mest in ustvarjanjem pogojev za večjo zaposlitev takoj po izhodu iz krize. V tem okviru so govorniki dali veliko važnost prihodnjim pogajanjem s Confindustrijo in vlado. Namestnik glavnega tajnika CISL Macario je izjavil, da so vsi delavci prepričani, da je treba preprečiti čelni spopad, ki lahko pripelje do predčasnih volitev in zamrzne sedanji položaj, z vsemi hudimi posledicami za delavsko gibanje. Menil je, da bodo prihodnji trije meseci odločujoči za italijansko gospodarsko politiko.

Glavni tajnik CGIL Loma je opozoril, da je sedaj v igri globoka sprememba gospodarske in socialne politike, sprememba vseh struktur italijanskega gospodarstva za dosego bolj pravične družbe. »Ta cilj je tako velik, da

publike ustane in vse človekove svobode, kakor so definirane v zaključnem aktu helmske konference in dokumentu berlinske konference komunističnih partij. Nadalje zabija vlado na konstruktiven dialog, da bi skupaj našli rešitev problemov, ki nastajajo z zatiranjem državljanjskih svobod.

Dokument so, med drugimi, podpisali bivši zunanji minister Jiri Hajek, bivši ravnatelj partijske šole Milan Hubl, bivši predsednik ljudske fronte Frantisek Kriegl, pisatelj Ludvik Vaculik, Pavel Kohout in Václav Havel.

Izjava »Charta 77« je naletela na razumevanje in solidarnost pri narodnih silah zahodne Evrope. Predvsem francoski in italijanski komunistični partiji. Glasilo KPF »Humanité« je dokument objavilo, medtem ko je glasilo KPI »Unità« se enkrat ostro polemiziralo z »Rude pravos« in se enkrat poudarilo stališče, da »po globokih razkolih in odstranitvi desetih tisoč varšev z vodilnih mest, po čistki v sami partiji, poudarjamo, da je mogoče rešiti problem Češkoslovanske samo s postopnim ozdravljanjem poptrejšnjih ločitev na osnovi spoštovanja jamstev osebne svobode in pravice uspešnega državljanja, da svobodno izrazi svoje mnenje. Na to smo opozorili povsod, kjer je bilo potrebno.

DELEGACIJA JUGOSLOVANSKE SKUPŠČINE V INDIJI

Indira Gandhi in Gligorov o delovanju neuvrščenih

Izmenjava mnenj o ministrskem zasedanju koordinacijskega odbora neuvrščenih držav marca v Novem Delhiju - Pomoč prizadetim zaradi podrazitve nafte

NOVI DELHI, 8. — Predsednica indijske vlade Indira Gandhi je danes sprejela predsednika jugoslovanske skupščine Kira Gligorova, ki vodi skupščinsko delegacijo na obisku v Indiji. V zelo prijateljskem pogovoru, ki je trajal dobro uro, sta Gligorova in Indira Gandhi izmenjavali mnenja o razvoju prijateljskih odnosov in sodelovanju med Jugoslavijo in Indijo ter o aktualnih mednarodnih vprašanjih.

Tanjug poroča, da je predsednik jugoslovanske skupščine izročil indijski ministri predstavniki ustno poslanico predsednika Tita, v kateri je izraženo zadovoljstvo nad rezultati, ki jih je Indija dosegla lani, in v kateri Tito daje podporo prizadevanjem Indire Gandhi na notranjem in mednarodnem prizorišču. Predsednica indijske vlade je ob tej priložnosti izrazila občudovanje predsednika Tita in upanje, da bo v prihodnjih mesecih lahko obiskala Jugoslavijo.

Kiro Gligorov in Indira Gandhi sta izmenjavala tudi mnenja o ministrskem zasedanju koordinacijskega odbora neuvrščenih držav, ki bo v drugi polovici marca v Novem Delhiju. Obe strani pričakujejo, da se bo tudi na tem sestanku znova uveljavila enotnost neuvrščenih držav in da bodo storili korak naprej pri uresničevanju sklepov pete vršinske konference neuvrščenih, ki je bila lani v Columbu. V pogovoru so posebej poudarili potrebo po ohranitvi enotnosti neuvrščenih glede na poskuse nekaterih, da bi jo spodbudili. Opozorili so tudi, da se mora razširiti gospodarsko in drugo sodelovanje neuvrščenih držav in aktivirati posebni sklad za pomoč gospodarsko manj razvitem državam neuvrščenega gibanja in tudi tistim med njimi, ki jih je najbolj prizadela nedavna podrazitve nafte.

Obe strani sta se v pogovoru strinjali z ugotovitvijo, da morajo neuvrščene države pomagati pri iskanju rešitve za krizo na Blžnjem vzhodu. Brez pomoči palestinskemu osvobodilnemu gibanju, da bo uresničilo svoje nacionalne težnje in brez rešitve palestinskega vprašanja je težko pričakovati trajen mir na Blžnjem vzhodu, je bilo rečeno v pogovoru.

Gligorov in Gandhijeva sta razpravljala tudi o letošnjem beograjskem sestanku o evropski varnosti in sodelovanju in v zvezi s tem o prizadevanju Jugoslavije, da bi dobilo popuščanje napetosti čim bolj trdne temelje.

Izmenjava mnenj je zajela tudi razmere v tem delu Azije, zlasti pa je bil govor o odnosih Indije s sosednimi državami in o njenih prizadevanjih, da bi izboljšala kar najboljše možnosti za sodelovanje z njimi. (v.b.)

VELJEJE, 8. — V rudniku lignita v Veljenju se je danes ob 8.10 pripetila huda nesreča, ki je terjala življenja štirih rudarjev, šest pa jih je bilo hujše ranjenih. Nesrečo je povzročil nenaden vdor plina v jašek, v katerem je tedaj delala deset rudarjev. Na kraju nesreče so umrli rudarji Vlado Brajar, Stane Rajh, Alojz Pušnik in Vlado Džianuš. Preiskava se je že začela, vendar njeni izsledki razumljivo še niso znani. Kolektiv veljenjskega premogovnika so ob današnji nesreči poslali izražati sožalja Edvard Kerdelj, Sergej Kraigher, Andrej Marinc, France Popit, slovenski sindikati idr.

DANES

Sprememba zakona o imenih v Španiji

Tiskovne agencije so sporočile iz Madrida, da bodo lahko od ponedeljka, 10. januarja dalje, vsi Španci vpisani v anagrafskih inradih s svojim izvirnim imenom, v katerem koli od številnih jezikov, ki jih govorijo v španski državi, in ne več samo v kastiljskem.

Sprememba starega člena zakona o anagrafskih uradih, oziroma imenih predvideva, da lahko vsi tisti, ki so morali vpisati svoje otroke z imeni v kastiljskem jeziku, dosežejo spremembo brez plačila.

Skoraj neverjetno se zdi, a je resnično, da prihaja prav iz Španije, kjer je na oblasti še vedno skrajno desničarska Suarezova vlada, takšen primer občutljivosti za pravico slehernega državljanja ne glede na njegovo narodnost, do lastnega izvirnega imena, ki mu je bilo nasilno spremenjeno s fašističnim raznarodovalnim zakonom na škodo pripadnikov raznih narodov, ki živijo na pirenejskem polotoku.

Sprememba tega zakonskega člena seveda še zdaleč ni dovolj, da bi lahko dajali Suarezovo vlado komurkoli za zgled demokratizacije, vendar ne moremo mimo ugotovitve, da je tak korak namreč v razmeroma kratkem času po diktatorstvu smrti, medtem ko smo morali Slovenci v demokratični italijanski republiki še dolgo po padcu fašizma čakati na takšno možnost in moramo tudi še danes vlagati prošnje in dokazila za povrnitev naših izvirnih imen, ki nam jih je fašizem na silo političnjalno, namesto da bi bilo to urejeno povsem avtomatično, kot bi bilo prav in demokratično.

POZIV 243 IZOBRAŽENCEV IN VODITELJEV KPČ IZ DUBČKOVH ČASOV

Polemike v ČSSR po izjavi »Charta 77«

Solidarnost francoskih in italijanskih komunistov - Oster nastop »Rude pravos«

PRAGA, 8. — Kako je mogoče, da češkoslovski režim, ki je nastal po sovjetski zasedbi leta 1968 in zatirju nadobudne »praške pomladi«, ni znal razumeti, kaj se je novega ustvarilo v Evropi po helmski konferenci o sodelovanju in varnosti in po berlinski konferenci evropskih komunističnih partij? Tako se, čeprav samo retorično in skeptično sprašuje skupina izobražencev in komunistov, ki je zavzemala vodilne vloge v Dubčkovih časih. Ta skupina je sedaj sklenila stopiti v javnosti s dokumentom, ki ga je naslovljena »Charta 77« in v katerem poudarja pravico, da kritično prispeva k dozorovanju novih težev v češkoslovski družbi.

»Charta 77« je podpisalo 243 izobražencev, ki jo nameravajo razmnožiti in razdeliti javnosti, katero pozivajo k solidarnosti. Dokumenta češkoslovski tisk ni objavil, pač pa je »Rude pravos« posvarilo pisatelje in biše partijske funkcionarje, podpisnike dokumenta, naj se pazijo, češ da ene bomo trpeli zatirjanja naše socialistične tegradnje, posebno se, če se nasprotiki (imenuje jih renegate in sioniste) postavejajo onkraj zakona.

Kaj pravzaprav zahtevajo predstavniki skupine »Charta 77«? Predvsem pozivajo vlado in parlament, naj spoštujeja načela re-

Zaradi napovedane vsedravnne stavke tiskarskih delavcev v ponedeljek, tudi Primorski dnevnik v terek ne bo izšel. Prihodnja številka Primorskega dnevnika bo zato izšla v sredo, 12. januarja.

RIM, 8. — V ponedeljek bodo tiskarski delavci stavkali ves dan,

CARTER NAPOVEDUJE POSVETOVANJA Z ZAVEZNIKI

PODPREDSEDNIK ZDA MONDALE BO OBISKAL ZAHODNO EVROPO

Obiskal bo ZR Nemčijo, Anglijo, Francijo, Belgijo in Japonsko. Novi veleposlanik v Rimu Gardner obljublja Italiji kredite in izjavlja, da se Carter ne bo vmešaval v notranje zadeve

WASHINGTON, 8. — Jimmy Carter je v bistvu že pripravil s svojimi dvajsetimi ministri o snutke vladnega programa glede gospodarstva. Na prvem mestu je bil proti brezposelnosti, ki je dosegla v ZDA osem milijonov ljudi.

Poleg tega pa je Carter sporočil, da bo takoj po umestitvi 20. januarja, poslal svojega podpredsednika Walterja Mondaleja v Evropo in na Japonsko, da skupaj z zaveznički prouči osnovne smernice ameriške zunanje politike glede Blžnjega vzhoda, svetovnega gospodarstva, nafte krize itd.

Mondale bo tako konec januarja odpotoval v Zahodno Nemčijo, Francijo, Veliko Britanijo, v Belgijo in na Japonsko. Carter, o podpredsedniškovo potovanje pripravil s telefonskimi pogovori s Schmidtom, Giscard d'Estaingom, Callaghanom in Fukudo.

Razumljivo je, da vlada za to potovanje veliko zanimanje, saj je prvič, da se ZDA v okviru njojnvanja zavezništva in enakovrnosti ravni, posvetuje z evropskimi državniki tudi glede vprašanj, kot so naftna kriza, Blžnji vzhod ali Ciper.

Pač pa je prav tako zanimivo, da Carter ni vključil v okvir Mondalejeve evropske turnee tudi obisk v Italiji, ki se tako v očen

Presegli smo cilj: 50 milijonov za Beneško Slovenijo

V okviru naše nabilalne akcije za žrtve potresa smo prejeli: 50.093.376 lir in 25.250 N-din

S prispevki, ki smo jih prejeli v tem tednu za pomoč prizadetim zaradi potresa v Beneški Sloveniji, smo dosegli in presegli skupni znesek 50 milijonov lir. S tem smo dosegli cilj, ki smo si ga zastavili na začetku naše nabilalne akcije.

Razume se, da bomo tudi po tej zveštem sprejeli vsako nadaljnjo pomoč v denarju za hudo prizadeto prebivalstvo beneških vasi.

Vsem, ki so se doslej odzvali naši akciji in s tem izpričali svojo človekoljubnost in soustvojevanje z našimi rojaki v Beneški Sloveniji in v Reziji, priščno hvala!

Odboru za Beneško Slovenijo, ki ima svoj sedež v Cedadu, smo doslej — kot smo že poročali — izročili v dveh nakazilih 40 milijonov lir. Preostali znesek bomo izročili v teh dneh, darovalce pa bomo dmprej tudi seznanili s tem, kako je Odbor za Beneško Slovenijo ta sredstva uporablja.

Uredništvo

ZDA predstavlja kot nekoliko manj vredna zaveznička.

Vtis skuša popraviti novi ameriški veleposlanik Gardner, ki je v intervjuju dejal, da bodo ZDA »pomagale Italiji«. Kako? Predvsem z reševanjem lastnih gospodarskih problemov, kar bo odpiralo tržišče ZDA tudi večji količini izdelkov iz evropskih držav. Na dalje z reševanjem sredozemskih kriz in nafte krize, kar bo blagodejno vplivalo na italijansko gospodarstvo. Končno pa z denarnimi podporami za kritje deficitov v plačilnih bilancah s tujino.

Vsekakor, je poudaril Gardner, se ZDA ne marajo vmešavati v notranje zadeve zavezniških držav. (st.s.)

Proslava dražgoške bitke

SKOFJA LOKA, 8. — »Petinrideset let je minilo od velike dražgoške bitke, v kateri so partizani v popolnoma neenakovrnostnem boju zadeli Nemcem vrsto vojaških in moralnih udarcev. Prav zaradi teh dogodkov je sovražnik odlozil svoje zločinske načrte o preseljevanju prebivalstva in drugih ukrepih, da bi Slovenijo priključil tretjemu rajhu, pozneje pa jih sploh ni mogel uresničiti.« To je med drugim izjavil predsednik občinske skupščine Tone Poljanar, ko je govoril na današnji proslavi občinskega praznika Skofje Loke, ki ga praznujejo v spomin na legendarni boj partizanov v Dražgošah.

Zaključna slovesnost pa bo jutri. Na njej bo govoril pokrovitelj letošnjega praznovanja, tajnik izvršnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije Stane Dolanc.

Štirje rudarji mrtvi v velenjskem rudniku

VELJEJE, 8. — V rudniku lignita v Veljenju se je danes ob 8.10 pripetila huda nesreča, ki je terjala življenja štirih rudarjev, šest pa jih je bilo hujše ranjenih. Nesrečo je povzročil nenaden vdor plina v jašek, v katerem je tedaj delala deset rudarjev. Na kraju nesreče so umrli rudarji Vlado Brajar, Stane Rajh, Alojz Pušnik in Vlado Džianuš. Preiskava se je že začela, vendar njeni izsledki razumljivo še niso znani. Kolektiv veljenjskega premogovnika so ob današnji nesreči poslali izražati sožalja Edvard Kerdelj, Sergej Kraigher, Andrej Marinc, France Popit, slovenski sindikati idr.

OB PRVI OBLETNICI SMRTI ČUENLAJA

Zahteva po rehabilitaciji Hsiao-pinga na Kitajskem

Ljudske svečanosti na pekinskem trgu Tien An Men

PEKING, 8. — To, kar je bilo nemogoče pred enim letom, se do ga je zdaj udeležilo ogromne večdesetstotoglavne množice, ki se je zgrnila na glavni mestni trg Tien An Men za komemoracijo pokojnega Čuenlaja. Kitajski premier je namreč umrl pred letom dni in je tedaj, po sedanjih kitajskih verzijah, »šanghajski« klika ultradikalcev Čang Cingove »boj kotirala« pogrebne svečanosti in tako preprečila, da bi kitajsko ljudstvo postillilo pokojnika, kakor bi bilo prav. Še več, »šanghajski skupina« je obdoločila, da je celo sprovočirala incidente na istem trgu, da bi tako prisilila k odstopu namenjenega Čuenlajevga naslednika — Teng Hsiao-pinga.

Množica celo vzklika Teng Hsiao-ping in glasno zahteva, naj CK KPK s Hua Kuo-fengom na čelu »vrne tovariša Teng k svojem delu«, da ese bodo srca Kitajcev pomirila.

Mnogi sodijo, da je odkrita zahteva, ki prihaja od izraza, zaenkrat samo preko »džabebov« denjski propagandistični manevar vodilne skupine v kitajski partiji, ki išče načina, kako bi Teng Hsiao-pinga, katerega kritika je bila do pred kratkim obvezna, rehabilitiral in tako tretjič povzgnill v sam kitajski politični vrh. Teng je v svojem življenju bil že tajnik partije, vendar so ga med kulturno revolucijo kritizirali in odstranili ter zasramotili. Pozneje ga je Čuenlaj rehabilitiral in imenoval za podpredsednika vlade. Ko je Ču zbolel ga je Teng zamenjal in nadomestil v vladi, ob Čuenlajevi smrti pa so bili vsi prepričani, da bo Teng nov premier.

Sedaj pa »džabebo« trdijo, da je edina napaka Teng Hsiao-pinga ta, da ni znal v zadostni mri mobilizirati Kitajcev proti »šanghajski« klikli.

Komentatorji se sprašujejo tudi, čemu vztrajanje demonstrantov pri geslih, ki terjajo za »šanghajsko četverico« deset tisoč smrtnih kazni. Na Kitajskem niso nasprotnikov nikoli fizično ubijali, pač pa izolirali. Morda pa se novo kitajsko vodstvo vendarle sprašuje, kako naj jih kaznuje. Gotovo je, da so zaprti, kaj bo z njimi pa bo povedal nadaljnji razvoj. (st.s.)

DOKUMENT TAJNIŠTEV OBEH DELAVSKIH STRANK V NABREŽINI

Poziv KPI in PSI demokratičnim silam za sodelovanje v upravljanju občine

Še vedno veljaven predlog o odprti upravi - KD, PSDI in SSK vabljene na posvetovanje

Tajništvo KPI in PSI devinsko - nabrežinske občine, ki sta se sestali 17. dec. 1976, sta proučili vprašanja, s katerimi se ukvarja občinska uprava, ki je nastala v avgustu 1975, ter sta ocenili politične perspektive bodočih mesecev predvsem v zvezi z bližnjim glasovanjem o proračunu za leto 1977.

Ob zaključku se je bil odobren sledeči dokument, ki sta ga podpisala sekretarja tajništva V. Caldi (PSI) in G. Depangher (KPI).

«V avgustu 1975 sta KPI in PSI sestavila novo upravo. Po prvih mesecih upravljanja je odobril razpis za izvedbo dela z izkajanjem dialoga z demokratičnimi strankami v občinskem svetu in s prebivalstvom. Obenem so bili proučeni in rešeni problemi v zvezi s socialnimi storitvami, ki niso zahtevali nemogočih stroškov. Pozitivna je bila konfrontacija glede proračuna za 1976, ki je bil odobren z odgovornim glasovanjem Slovenske skupnosti in z letnim programom, za katerega so se izrekle vse demokratične sile. V tej smeri je uprava nadaljevala svoje delo z vztrajnim iskanjem odnosov in prispevkov strank demokratične opozicije. Priznati je treba, da v mnogih primerih so te sile konstruktivno pripomogle, da so bili številni skledi odobreni z o-gromno večino.

Vztrajno prizadevanje levčarskih upraviteljev, ki je obrodilo vidne uspehe, kot so decentralizacija, zdravstvene storitve, pričetek nekaterih šolskih gradbenih pobud, mora kljub temu računati na objektivni trenutni težavi, kot so številna aktualna vprašanja in pa dejanska finančna razpoložljivost. Obstaja vsekar politična volja spoprijeti se s temi vprašanji, s posebno prednostjo, ki jo KPI in PSI nakažujeta v pripravi načrta ljudskih gradenj, v prenosu javnih prevozov in v splošnem pregledu storitev, kar bi ustrezalo dejanskim ljudskim zahtevam in bilo obenem v skladu z naj-večjo štednjostjo. Izredno težavno nalo-gijo predstavlja upravi odklon posojil in odkritje kritja primanjkljaja za proračun 1976 s strani notranjega ministrstva.

Upoštevajoč sedanje stanje, KPI in PSI devinsko - nabrežinske obci-ne menita, da je predlog o odprti upravi, ki sta ga postavili pred več kot enim letom, in večkrat po-

novili, še vedno veljaven za vse de-mokratske sile občinskega sveta. S tem namenom predlagata Social-demokratski stranki, Slovenski skup-nosti in Krščanski demokrati, naj objektivno presodijo in ocenijo ob-činska vprašanja; to naj privede razpoložljive demokratične stranke v neposredno sodelovanje pri upra-vljanju, z očitnim namenom, da se doseže sporazum, kot ga nalagata fi-nančno stanje in splošna gospodar-ska kriza, v korist vsega prebiva-lstva.

Končno predlagata naj se prične dvostransko in skupno posvetovanje po predhodnem dogovoru.

● Jutri, ob 20.30 se bo v občinski izpostavi na Opcinah sestala rajonska komisija za vzhodni Kras. Skupno s predstavniki koordinacijskega odbora

Z VČERAŠNJE TISKOVNE KONFERENCE

Združenje ARCI predlaga korenito preosnovno občinskih rekreativnih

Rekreativni naj bi postali rajonski socialni centri, ki naj bi služili potrebam vsega prebivalstva

Kako ohraniti in razviti vredno-te ljudske kulture in tradicije, ka-ko uporabiti, organizirati in oboga-titi prosti čas, kako pogovarjati čim širšo soudeležbo ljudstva pri kul-turnem ustvarjanju in doseči čim večjo družbeno kulturno osvešče-nost, ki je lahko bistven mobilizacijski moment na poti demokratizaci-je družbenega življenja in stvarnih družbenih sprememb? To je le ne-kaj osnovnih vprašanj, na katera bo moralo napredno kulturno-pro-jektivno gibanje v Italiji odgovoriti. Prvi konkretni odgovor prihaja na krajevni ravni s strani pokrajinskega odbora ARCI (Italijan-sko - rekreativno združenje), ki je priredil včeraj na svo-jem sedežu v Ul. del Toro tiskovno konferenco in na njej predstavil trž-šaškemu tisku zanimiv dokument.

Upoštevajoč sedanje stanje, KPI in PSI devinsko - nabrežinske obci-ne menita, da je predlog o odprti upravi, ki sta ga postavili pred več kot enim letom, in večkrat po-

Za morebitno sodelovanje pri upravljanju nabrežinske občine

SVET SSK SPREJEL VABILO PSI IN KPI ZA POSVETOVANJE

Poročila o delovanju posameznih strokovnih ko-misij sveta SSK in ocena stanja na radiu Trst-A

V petek, 7. t.m., je zasedal svet SSK v Trstu in razpravljal o šte-vilnih vprašanjih tako v zvezi s po-litično linijo stranke kot z njenim konkretnim delovanjem. V odno-snosti proti. Hareja je sejo vodil podpredsednik Silvester Melika. V pr-vem delu se je bil govor o sploš-nem političnem položaju v državi in v naši državi ter v krajevni up-ravih tržaške pokrajine in luči za-dnjih dogodkov (napovedani odstop manjšinskega odbora na pokrajini in spremembe v uredništvu tiskov-Il Meridiano ter stanje v Kraski garski skupnosti in v nabrežinski občini). Na osnovi poglobljene di-skusije in razpoložljivih informacij je svet pooblastil krajevno sek-cijo SSK v Nabrežini, da se udeleži in-formativnega sestanka s PSI in KPI na krajevni ravni o problematiki-nem stanju občine, in izvršni odbor, da gre na eventualne posvetovalne sestanke s posameznimi strankami ustavnega loka na pokrajinski ra-vni v zvezi z globalno problematiko krajevnih uprav.

V drugem delu se je referenti posameznih strokovnih komisij po-ročali o delovanju. Tako se je kon-stituirala mladinska komisija in izdelala tudi svoj delovni program. Šolska komisija je preučila neka-tera tekoča vprašanja ter izdelala poprayke k delovnemu zakonu za povračilo stroškov slovenskim šol-am v zvezi z dvojezičnim poslova-njem, ki ga je rimska vlada zavirala z zahtevo po ustreznih dopolnilih. Komisija za ženska vprašanja pro-čuje vprašanje družinskih posve-tovalnic v luči zadevnega osnutka delovnega zakona, urbanistična ko-misija pa skrbno zasleduje delo-vanje EZIT v zvezi z osimskim sporazumom ter proučuje osnutek urbanističnega načrta.

Končno je razprava v zvezi z družbenimi občili pokazala, da je splošno stanje in delovanje sloven-ske tržaške radijske postaje Trst-A po reformi še vedno predmet kritik posebno s strani poslušalcev, kakor tudi prizadelega osebja. Posebno poslušalci se pritožujejo, da poli-tične sile zlasti vsedržavnega zna-čaja kažejo premalo poslušalca za njihove upravičene zahteve po po-daljšanju oddaj ter njihovo izbolj-šanje. Njihovo zanimanje je — je rečeno v sporočilu za tisk — v glavnem osredotočeno na nove na-mestitve uslužbencev njihovega po-litičnega prepričanja, kar zadeva ožje število oseb, ne pa problemov tisocev poslušalcev.

Protest PSI ob imenovanju novega ravnatelja centra za rakasta obolenja

Komisija za zdravstvo socialiste-ke stranke je v posebnem poročilu izrazila začudenje in protest zaradi imenovanja novega ravnatelja Cen-tra za rakasta obolenja, češ da gre za odločitev avtoritarne in nede-mokratskega značaja, za katero je PSI zvedela iz pisanja krajevnega italijanskega dnevnika. Komisija si-ker izreka prof. Baldiniju izrazne spo-štovanja, poudarja pa, da bi moralo do imenovanja priti po demokratič-nem dogovorjanju, ki naj bi zajelo celotno problematiko Centra za ra-kasta obolenja.

Zaradi poskusa »radikalnega čišče-nja« ulic Parini, Vidali in Caccia, bodo 10. in 12. januarja, od 15. do 18. ure prepovedali promet in parki-ranje v omenjenih ulicah.

Danes, NEDELJA, 9. januarja
JULIJAN
Sonce vzhaja ob 7.45 in zahaja ob 16.40. — Dolžina dneva 8.55. — Lu-na vzhaja ob 21.20 in zahaja ob 9.36.
Jutri, PONEDELJEK, 10. januarja
GREGOR

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 9,3 stopinje, najnižja 6,2, ob 19. uri 8,2 stopinje, zračni tlak 1021,8 mb pada, vlaga 47-odstotna, brezvetrie, ne bo jasno, morje mirno, temperatura morja 10,4 stopinje.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 8. januarja 1977, se je v Tr-

stu rodilo 8 otrok, umrlo pa je 20 oseb.

UMRLI SO: 84-letna Giorgia Su-vich vd. Grandi, 69-letni Erminio Bizotto, 47-letna Anna Steffé por. Fomassaro, 70-letni Marcello Kosir, 85-letna Caterina D'Andrea vd. Co-var, 82-letna Roma Cimolino vd. Picsek, 75-letni Giuseppe Chissich, 86-letna Maria Visintin vd. Cafieri, 86-letna Bernarda Pellarin vd. De-biasi, 63-letni Davide Nacson, 82-letna Maria Modrusan vd. Ferrare-se, 75-letna Irella Bertuccioli por. Sabjan, 64-letni Antonio Cernecca, 90-letna Angela Veronesi vd. Lom-bardo, 73-letna Teodora Zaccaria vd. Piemonte, 70-letna Maria Giu-dici, 68-letni Giovanni Tedesco, 75-letni Giovanni Bonazza, 68-letna Antonietta Cropanise por. Pipieri, 20-letni Alessandro Dapas.

OKLIC: delavec Franco Loren-zev in uradnica Loredana Prodan, cevar Albino Milosa in frizerka Daniela Moscolin, delavec Giancar-lo Doria in uradnica Cinzia Roti, industrijski izvedenec Nicola Tim-perio in gospodinja Leonarda Di-mopoli, uradnik Paolo Paolini in prodajalka Laura Tellini, geome-ter Sergio Simoni in prodajalka Lu-ciana Marsic, gradbenik Alfredo Vi-viani in učiteljica Alessandra But-tazzoni, elektricar Tulio Olenich in gospodinja Annamaria Rongione, u-

PO ZAGOTOVILNI KOMISARIJI PRI TRGOVINSKI ZBORNIKI

Tudi pri nas bodo volitve komisije za seznam kmetijskih podjetnikov

Prošnjo za udeležbo na volitvah bo treba predložiti do 16. marca

Urad komisarija za pripravo po-krajinskega volilnega seznama kme-tijskih podjetnikov nam je poslal v objavo tiskovno poročilo, v katerem med drugim pravi, da je v teku pre-liminarna faza za izvajanje delne-ga zakona št. 10 iz leta 1972, ki predvideva uvedbo uradnega sezna-ma kmetijskih podjetnikov v naši de-želi. Podobno kot v drugih štirih po-krajnih naših deželah, pravi poročilo, so tudi v tržaški pokrajini v te-ku operacije za izvolitev pokrajinske komisije, ki bo morala nadzorovati omenjeni seznam. Komisijo bo se-stavljalo dvajset članov, od katerih bo deset izvoljenih neposredno od vpisanih v seznam. Od teh deset članov bo sedem zastopalo nepo-sredne obdelovalce, eden spolovinar-je in eden upravitelj.

Komisar, ki so mu bile poverjene volilne operacije in katerega urad je pri tržaški trgovinski zbornici (Trg della Borsa 14 — tel. 60-445) je s posebnim lepakom objavil nor-me glede preliminarne operacij. Med drugim bodo morali zainteresi-rani kmetovalci vložiti prošnjo za udeležbo na volitvah najkasneje 60 dni po objavi lepaka, se pravi do 16. marca. Prošnjo na posebnih o-brazcih, ki bodo na razpolago pri uradu komisarija ali na sedežih stro-želnih združenj, bo treba priložiti še potrdilo o vpisu v volilne sezna-me pokrajine.

Sporočilo komisarija opozarja na veliko važnost bodočega uradnega seznama kmetijskih podjetnikov: med drugim bo vpis v ta seznam pogoj za prejemanje finančnih pri-spevkov delnege uprave za okrepi-tev in izboljšanje kmetijskih pod-jetij.

V grobajsko - padriški osnovni šo-li »Karel Destovnik - Kajuh« tudi včeraj ni bilo pouka. Starši, ki so predvčeršnjim zasedli šolo, ker ob-činske oblasti kljub številnim obljub-am še niso uredile vprašanja pro-storov, so včeraj nadaljevali prote-stno akcijo, trdno odločeni, da ne bodo popustili, dokler ne bodo pri-stojni organi konkretno ukrepali. Kot smo že poročali, zahtevajo gro-bajski in padriški starši, da bi v šolskem poslopiju pregradijo večjo ur-dilnico in zgornjem nadstropju ter tako pridobili dva prostora. S tem bi rešili vsaj problem popoldanskih izmen.

Včeraj dopolnje je delegacija star-šev odšla na občino, kjer ji je neki funkcionar na njeno veliko začude-nje povedal, da je odbornik šole 29. decembra podpisal sklep za izvedbo omenjenega gradbenega dela na šo-li. Sedaj je sklep razbešen na ob-činski oglasni deski, nakar bo v to-rek odromal v odločitvi delnege up-rave. Vprašanje je sedaj predvsem to, če bodo s postopkom poohiti.

Občinski predstavniki so v teh dneh zasedbe vsekakor pokazali ze-lo malo zanimanja za ta problem. Ne le, da ni bilo nikogar na spre-gled, temveč se z njimi ni dalo go-voriti niti telefonsko. Z zasedbo bo do staršev nadaljevali tudi jutri, ker smatrajo, da jim je preostala le še ta oblika pritiska, ker so sili brez-številnih neizpolnenih obljub.

NALEZLJIVE BOLEZNI

Tržaški občinski zdravnik sporoča, da so v obdobju od 27. decembra 1976 do 2. januarja 1977 zabeležili 6 primerov škrlatink, 14 noric, 20 nalezljivih vnetja priušesne slinav-ke, 23 srbčice in 2 primera nalez-ljivega vnetja jeter.

NENAČAKA NESREČA TRGOVCA IZ VICENZE

ZBIRALCU DRAGULJEV UKRADLI 753 RAZNIH DRAGIH KAMNOV

Gre za zbirko smaragdov, safirov in rubinov neprecenljive vrednosti, ki ni zavarovana

Sploh si ne moremo predstavljati, da bi lahko bilo kar 753 draguljev na enem samem kupu in da bi kar naenkrat izginili. Vsa zadeva zveni dokaj čudno. Strasten zbiratelj dra-guljev je nekaj dni pred novim le-kom prijavil na kvesturi tatvino svoj-ih 753 safirov, smaragdov in ru-binov različnih velikosti, teže, sija in oblike brušenja. Imenuje se Elio Strazabosco, star je 39 let in doma iz Vicenze. Njegov glavni posel je trgovanje z lepotinami predmeti-znamke »opera nera«, za katere ima zastopstvo kar v petnajstih drža-vah. V Trstu, na Korzu Saba 28, 1. nadstropje, ima nekakšen frizer-ski salon »Tifani«.

Dragulji so mu, kot zatrjuje, le hobby. »Dvajset let že vlagam svoje prihranke v zbirko dragih kamnov«, nam je vidno portrt razlagal, ko smo ga včeraj obiskali v njegovem sa-lonu. »Pred leti so me prepričevali, naj to zbirko zavarujem, a jih nihče nisem poslušal.« je se dostavil, ni pa na noben način hotel povedati, kakšna je njena dejanska vrednost. Iz trditve, da je zbirka obsegala precejšnje število devetkaratnih

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Nočna služba za zavarovanje INAM in ENPAS od 22. do 7. ure; telef: 732-627.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nočna služba za zavarovanje INAM in ENPAS od 22. do 7. ure; telef: 732-627.

LEKARNE V OKOLICI

Boljune: tel. 228-124; Bazovica: tel. 226-165; Opčine: tel. 211-001; Prosek: tel. 225-141; Božje polje, Zgonik: tel. 226-596; Nabrežina: tel. 200-121; Se-čnja: tel. 209-197; Zavrje: tel. 213-137. Milje: tel. 271-124.

LOTERIJA

BARI 49 70 10 80 61
CAGLIARI 44 27 77 39 90
FIRENCE 9 38 84 25 15
GENOVA 56 87 28 4 55
MILAN 12 16 9 20 11
NEAPELJ 50 27 32 24 69
PALERMO 16 21 77 37 34
RIM 65 88 66 51 12
TURIN 79 67 63 24 65
BENETKE 18 90 31 56 13

ENALOTTO

X X 1 X 1 X 1 2 2 1 1 2
KVOTE: 12 točk — 55.442.000; 11 točk — 456.900; 10 točk — 41.700 lir.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN

(od 8.30 do 20.30)
Trg S. Giovanni 5, Campo S. Gia-como 1, Ul. dei Sincini 179 in Ul. Re-voltella 41.
(od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 20.30)
Trg Garibaldi 5 in Ul. Diaz 2.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

FRANCEK RUDOLF KOŽA MEGLE

Scena Drago Turina
Kostumi Anja Dolencova
Glasba Mojmir Sepe
Režija JOŽE BABIČ

Danes, 9. januarja, ob 16. uri

Prvo gostovanje v občinskem gledališču »F. Prešeren« v BOLJUNCU

Abonenti SSG iz dolinske obci-ne, ki si se niso ogledali »Ko-že megle« v Kulturnem domu, imajo možnost ogledati si pre-dstavo v soboto in v nedeljo v Boljuncu.

Prodaja vstopnic pri blagajni gledališča v Boljuncu bo od 12. do 14. ure ter dve uri pred pričetkom predstave.

Gledališča

VERDI
Danes, ob 16. uri, (red D) prva po-novitev Massenotove opere »Werther«. Naslednje ponovitve: v sredo ob 20. uri (red C-B), v soboto 15. ob 18. uri (red S), v torek 18. ob 20. uri (red E-A), v petek 21. ob 20. uri zadnja ponovitev (red F). Di-gej bo Bruno Bertolotti, delo je režiral Giulio Chazalletes. V glavnih vlogah bosta pela Carmen Gonzales in Alfredo Kraus.

AVDITORIJ
Danes, ob 16. uri, bosta gos-tovala RIC in GIAN s predstavo »Zares čuden par«. Delo je režiral Emilio Bruzzi, pripravila pa sta ga Garinei in Giovannini. Cena vstopnic je 2.500 in 5.000 lir. Rezervacije pri Osrednji blagajni Pasaze Protti. Za abonente posebni popust. Zadnji dan.

Jutri, 10. in v torek, 11. januarja, ob 20.30 bo na sporedu izven abonmaja Goldonijska komedija »La cameriera brillante«.

TEATRO STABILE
Od 13. januarja: A. Artauda »I Cenci« z ansamblom Compagnia alla Ringhiera iz Rima.

LABORATORIO
(Ul. Crispi 58) — od 12. januarja Genet: »Le serve«. Režija Rino Su-dano.

ROSSETTI
Od 11. januarja Ibsenovi »Strahovi« z Lillo Brignone, Ugom Pagliagiem in Renzom Giampietrom. Režija Edmo Fenoglio. Abonmajska predstava. Re-zervacije pri osrednji blagajni.

Krožek za družbene in politične vede »Pinko Tomazeti« v Trstu
V četrtek, 13. januarja 1977, ob 20. uri v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu v Ulici Petronio 4 nam bo
PAVLE MERKU
govoril o
Ljudskem izročilu Slovencev v Italiji
po svojem več kot desetletnem delu, ki ga je strnil v istoimenski knjigi
Sledila bo razprava
Vijudno vabljeni
Odbor

Prosvetno društvo »VALENTIN VODNIK« v Dolini prireja jutri, 10. januarja, ob 20.30 razgovor na temo:

»Osimski sporazum in slovenska narodnostna skupnost v Italiji«

Uvodno besedo bo imel član izvršnega odbora SKGZ Bogo Samsa, nato bo sledila diskusija.

Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta vabi na

BOŽIČNI KONCERT

ki bo v cerkvi sv. Antona novega danes, 9. januarja, ob 16. uri.

Razna obvestila

Sestanek slovenskih študentov fakul-tete za književnost in filozofijo bo v četrtek, 13. januarja ob 16. uri v UL. Universit 7. Domenili se bomo za na-daljnji program in pregledali doku-ment o nalogah fakultete do sloven-ske manjšine, ki ga bo didaktična ko-misija predložila fakultetnemu svetu v odobritev.

Kulturno združenje Most vabi na predavanje Tarasa Ker-maunerja O DIVJEM IN DOMA-CEM GOLOBU, osredotočeno na znano literarno delo Alojza Rebu-le. Predavanje bo v sredo, 12. ja-nuarja, ob 20.15 v Mali dvorani Kulturnega doma.

10. redni občni zbor Narodne in študijske knjižnice v Trstu, bo v torek, 18. jan. t.l. ob 18. uri v Gre-goričevi dvorani. Upravni odbor va-bi vse člane društva NSK, da se ob-čnega zbora polnoštevilno udeležijo.

Nemški kulturni inštitut prireja v torek, 11. januarja, ob 17. uri sre-čanje z grafik, študent in profesorj Državnega umetnostnega zavoda ob zaključku razstave »Manifesti art-istice«.

Razstave

Klavdij Palčić, ki se s svojimi deli čedalje bolj uveljavlja v našem mestu, pa tudi izven njegovih meja, razstavlja v teh dneh v tržaški umetnostni gale-riji »Universals«.

Atilij Kralj razstavlja še danes v dolinski Torki od 10. do 12. ure in od 15. do 18. ure.

V galeriji »Tribbia«, razstavlja slikar Giancarlo Cazzaniga, ki živi in dela v Milano.

SPD TABOR - OPČINE

priredi v Prosvetnem domu na Opčinah od 10. do 23. januarja

RAZSTAVO PETIH

Livio Grimalda
Marjan Kravos
Deziderij Svava
Franko Vecchiet
Franko Volk

Otvoritev razstave bo v petek, 14. januarja, ob 20. uri. Umetni-ke bo predstavil Klavdij Palčić. Na sporedu bo film Alojše Žerjaka in nastop okteta »Majnica« iz Brega.

ZAHVALA

Izskreno se zahvalujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob prerani izgubi našega nepozabnega

Ivana Rebule

in ga pospremili na zadnji poti. Še posebna zahvala vaščanom, č.g. župni-ku in darovalcem cvetja.

Zaljubljeni: žena in otroka z družinama ter drugo sorodstvo

Salez, 9. januarja 1977

PINO VERČ

Datum in uro pogreba bomo sporočili naknadno.

Zalostno vesti sporočajo: brat Marčelo z ženo, svakinja Čestina ter nečaka Ser-gij in Ivan z ženama

Trst, Philadelphia, 9. januarja 1977

PINA VERČA

Josip, Pavle in Peter Merku z družinami

Trst, 9. januarja 1977

ZAHVALA

Vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi našega

ANTONA JERIČA

se prisrčno zahvalujemo. Posebna zahvala č.g. župniku, sorod-nikom, darovalcem cvetja ter vsem, ki so ga premili na zad-nji poti.

Zaljubljeni družine: Trampuz, Brišček, Pa-hor, Puric in Prizzon

Briščiki, 9. januarja 1977

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega

WALTERJA CODRIJA

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in kakorkoli počastili spomin pokojnika.

Svojei

Trst, 9. januarja 1977

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage

PEPKE ANTONI por. FIUMAN

se zahvaljujemo vsem, ki so na katerikoli način počastili njen spomin.

Družini Fiuman in Antoni

Gabrovce, 9. januarja 1977

ZAHVALA

Ob prvi obletnici smrti predragega

ERNESTA ZUPANČIČA

se ga z ljubeznijo spominjajo

mama Justina, žena Marica in sin Saša

10. 1. 1976 — 10. 1. 1977

Našem zdravniku Zdravku

Bisnu je žena povila sinčka

MATEJA

Novorojenčku želi obilo sreče v

mlajenju SD Vesna

FOTO - KINO

MATERIAL

Segulin & Co

Trst - ul. Mazzini 51

Trst - ul. Mazzini 51

Trst - ul. Mazzini 51

Trst - ul. Mazzini 51

Trst - ul. Mazzini 51

PRED VAŽNIMI URBANISTIČNIMI IZBIRAMI TRŽAŠKE OBČINE

PRISTOJNI OBČINSKI ODBORNIK IN IZVEDENCI O POVRŠINAH, NAMENJENIH JAVNIM STORITVAM

Ureditvi javnih parkov nameniti predvsem občinski zemljišča - Na Krasu je treba uskladiti stanovanjski razvoj z javnimi storitvami in gospodarskimi dejavnostmi

V prihodnjih mesecih bo tržaški občinski svet moral razpravljati in sklepati, kot smo že pisali, o treh važnih dopolnilih občinskega regulacijskega načrta in sicer o variantah za površine, namenjene javnim storitvami in o perimetraciji kraških naselij ter o podobnem načrtu za ureditev mestnega središča. Odločitve, ki jih bo občina sprejela, bodo pogojevale možnosti stanovanjskega razvoja, kar upravičuje veliko zanimanje javnosti in željo občanov, da bi lahko prispevali k pravnim izbiram.

V preteklih tednih smo se pomenili z izvedenci, ki so zaradi politične odgovornosti, strokovne usposobljenosti ali poklicnega dela malo doslej se najbolj poglobili vprašanja, ki so v zvezi s temi urbanističnimi instrumenti. Za razgovor smo zaprosili pristojnega občinskega odbornika geometra Antonia De Luca, ravnatelja urbanističnega inštituta tehnične fakultete in občinskega svetovaleca inž. Roberta Costo. Arhitekt Marina Korovčeva, ki je sodeloval pri izdelavi pripravljene študije za perimetracijo kraških vasi po naročilu občine in univerzitetnega profesorja arhitekta Luciana Semerana, ki je z ženo avtor predloga za urbanistično ureditev mestnega središča.

Glede variante za javne storitve smo jih vprašali, ali se jim ne zdi upravičeno med kraškimi prebivalstvom precej razširjeno mnenje, da s tem občinam bremeni posejane, da s obsevnimi vinkulacijami zelenih površin za potrebe meščanov, ker se sama doslej ni upirala gradbenim spekulacijam, ki so uničile zelenje v mestu. Odbornik De Luca je dejal, da pač sedanja uprava ne more odgovorjati za pomanjkljivosti prejšnjih, ki jih je kvečjemu dolžna popraviti. Poudaril je, da so javne storitve, med katere spadajo ne samo zelene površine, ampak tudi šolske, zdravstvene in kulturne strukture, na razpolago vsem, tako sredstvom, kot denarju, kar pomeni, da je uprava pripravljena sprejeti predloge in upoštevati po-

trebe Kraševcev. Inž. Costa je poudaril, da je po deželni zakonodaji te površine treba določiti, da pa ni dovolj vinkulirati zelene površine, ampak je treba najprej uvesti potrebne popravke, nato pa vse urbanistične ukrepe povezovati s proračunskimi in določiti prednostno lastništvo posegov, da regulacijski načrt zares usmerja in spodbuja skladni razvoj. Arhitekt Korovčeva je predvsem omenil, da je v Italiji zaradi (nekdanje) obilice naravnih lepot skrb za njeno skoraj niha. Mentaliteta ljudi pa je egoistična: ohranimo naravo, toda na račun sodeča! S takimi vinkulacijami praktično nagradujemo spekulanta, ki je zazidal vse razpoložljive površine in kasneje, ko se zelene površine ohranijo, da je v Italiji ravno sedanje stanje posledica starih grehov, saj so bila že v letih 1960-70 zemljišča v Trstu zelo draga, ker se občina ni upirala spekulantom. Sedaj ni mogoče rušiti hiš za pridobivanje zelenja v centru, toda zelene površine je treba razdeliti v različne cone, upoštevati gospodarske aspekte in zelena področja drugače upravljati.

Opozorili smo, da urbanistične omejitve ne predvidevajo niti neposrednih (odškodnine) niti posrednih protivolednosti za Kraševce, kot bi mogle biti pravno veljavne obveze občine za naložbe za kulturne, gospodarske in družbene potrebe področja. Ali ne bi uporabili za javne park predvsem občinsko in javno lastnino in mogoče sporazumno z jusarskimi odbori del jurskih zemljišč, v okviru učinkovite pomoči občine za razdelitev upravicencev?

Odbornik je dejal, da se ne smejo oškodovati krajevne produktivne dejavnosti in je zato treba področja za javne storitve določiti točneje ter urediti v park najprej in predvsem zemljišča, ki so javna last. Po mnenju inž. Coste ne gre zamenjati parkov z zaščitenimi področji, kjer se morajo ohraniti in spodbujati tradicionalne gospodarske dejavnosti. Vsekakor je treba najprej usposobiti za javno uporabo občinska zemljišča, z vso potrebno opre-

Upati je, da bodo ob tej priložnosti izražena stališča in razprava, ki bo potekala v občinskem svetu pred odobritvijo te variante, vendarle pripeljala k ustanovitvi odborniškega ali vsaj oddelka, ki bo skrbel za vsa vprašanja okolice, kar naše strokovne organizacije in podeželsko prebivalstvo že vrsto let predlagajo brez uspeha.

V naslednjem članku bomo objavili mnenje istih strokovnjakov o varianti, ki bo določala gradbeni okvir kraških naselij in o predlogu za podrobno urbanistično ureditev mestnega središča. (l.v.)

ZA ŽRTVE POTRESA

V BENEŠKI SLOVENIJI

Namenešenci Primorskega dnevnika in ZIT 933.736. J. in B. R. 200.000. N.N. 200.000, uslužbenec Centralspeda 80.000, Zadruga za razkladanje in nakladanje na prosekost postaji 50.000, Roza Počkar, 5.000, Minka in Drago Pahor 30.000, člani bivšega zbora J. Gallus 40.000 lir.

Nameste cvetja na grob bratranca Ivana Rebulu daruje Stefanija 5.000 lir.

V spomin na Elzo Antonac daruje Vera in Janko Ban 15.000 lir. V počastitev spomina Antona Jeriča iz Brišičkov in Stefanije Peric iz Saleza daruje družina Ostrouska in Olga 10.000 lir.

V počastitev spomina prof. Elze Antonac daruje Olga Gulic 5.000 lir. V počastitev spomina prof. Elze Antonac daruje Drago Gorup z družino 5.000 lir.

Ob 10. obletnici smrti dobre mame in žene Nade Hrovatin daruje družina Hrovatin 5.000 lir. ZA SPOMENIK PADILIM V NOB V SAMOTORCI

V počastitev spomina Janka Rebulu daruje Berta in Milan Kante 5.000, Marcela in Grg Dolani 3.000, Marcela in Milena Dogla 3.000 ter Ivanka Pirc (sola Salez) 3.000 lir.

Ob 50. obletnici rojstva: Karla Kralj 2.000, Roza in Katerina Kralj 1.000, Stefan Kralj 5.000 in N.N. 5.000 lir.

Nameste novoletnih čestitk daruje Egon Kraus 20.000 lir za SD Polje.

Ob 94. rojstnem dnevu daruje Stefan Kralj (Gorin - Trebbe) 5.000 lir za TPEZ.

ZA TPEZ daruje podpora član Demetri Petrot 10.000 in Tullio Marchioli 10.000 lir.

Nameste cvetja na grob Alojzije Sulčić Laharnar daruje Alojzija in Viktor Bogatec 5.000 lir za PD Vesna iz Križa in 5.000 lir za skupnost handikapiranih na Opčinah.

V počastitev spomina draga prijatelja Albina Rauberja daruje Ana in Rado Polduzzi ter Anita in Redo Mora 20.000 lir za Dijaško matiko.

V spomin na Metoda Maverja daruje Marija. Boža in Klavdija Ota 5.000 lir za skupnost handikapiranih na Opčinah.

N.N. daruje 285.000 lir za skupnost handikapiranih na Opčinah.

Nameste cvetja na grob tete Antonije Zagar roj. Križmančič daruje Karlo in Franc Križmančič z družinoma (Gropada) 5.000 lir za SZ Gaja in 5.000 lir za solo K. D. Kajuh.

Ob 5. obletnici smrti Antona Senice daruje družina Senica in Guštinčič 10.000 lir za PD Prešeren. Zadovoljen ob veselju družbi na silvestrovanju v novem gledališču v Boljuncu daruje Silvester Guštinčič 10.000 lir za PD Prešeren.

V spomin na moža in očeta Metoda daruje družina Maver in Ota 30.000 lir za PD Prešeren.

V spomin na strica Metoda Maverja daruje Aldo Maver 10.000 lir za PD Prešeren.

Ob vselem silvestrovanju daruje Olga Jeroc, Justina Strani, Drago Furian in Angel Veljak 20.000 lir za godbo na pihala Breg-Dolina.

V spomin na pok. Džičko Laharnar daruje Drago Sedmak 10.000 lir za vzdrževanje spomenika NOB v Križu.

V spomin na brata Metoda Ma-

S koncertno izvedbo Cankarjeve mladostne drame 'Jakob Ruda' v Kulturnem domu smo tudi v zamejstvu dostojno zaključili Cankarjevo leto, ki je pri nas pomenilo po zaslugi Teatra Stabile tudi prodor Cankarjeve umetniške in politične misli med italijanske sosesčane. Koncertno izvedbo 'Jakoba Rude' je režiserji pripravil in povezovalni tekst zanjo napisal umetniški vodja našega SSG Jože Babič. V prostorih Kulturnega doma je medtem na ogled razstava o uprizoritvah Cankarjevih del v Trstu in posebej v Sloveniji, Jugoslaviji in po svetu. (Na sliki: člani SSG med izvajanjem drame 'Jakob Ruda')

Darovi in prispevki

verja daruje Maver Bernarda 10.000 lir za popravilo cerkve v Boljuncu in 10.000 lir za Mladinski dom Boljuncu.

Nameste cvetja na grob Metoda Maverja daruje Aldo in Neva Stefančič 10.000 lir za PD 'Prešeren' in 10.000 lir za popravilo cerkve v Boljuncu. V isti namen daruje Marjo in Stefi Bratina 2.500 lir za PD 'Prešeren' in 2.500 lir za Mladinski dom Boljuncu.

Ob četrti obletnici smrti nepozabljene mame daruje hči Ildi z družino 5.000 lir za PD 'Slovenec'.

Nameste cvetja na grob Janka Rebulu daruje Marica Rebula (Devinska) 5.000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel.

Drago Cibic daruje 5.000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel.

V počastitev spomina brata Vatroslava daruje Dora in Guerinu Husu 15.000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel. V isti namen daruje družina Orel 5.000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel.

V spomin na Marijo Cibica daruje Drago Cibic 10.000 lir za Kulturni dom Prosek-Kontovel.

Nameste cvetja na grob Metoda Maverja daruje Olga Pečenik in Alma z družino 6.000 lir za Dom handikapiranih na Opčinah.

DVA OSEMDESETLETNIKA

Anton Ota

Jutri bo na štev. 48 v Boljuncu prav gotovo lepo in prijetno, kajti oče Anton ali 'Toni od Pape' kot mu pravijo domačini, slavi svoj 80. rojstni dan.

Anton Ota se je rodil 10. januarja 1897. Solo je obiskoval in tudi dokončal se v stari stavbi v župnišču, nato se je moral oprijeti dela na domači kmetiji ter postal dober in priden kmet.

Omeniti moramo, da je bil Anton že v mladih letih pevec tako v cerkvenem zboru kot v zboru prosvetnega društva 'F. Prešeren'. Za svoje požrtvovalno delo na prosvetnem polju je pred leti prejel zlato Gallusovo značko, ki jo hrani kot svetinjo. Slavljenec, ima pravi družinski muzejek ter hrani še veliko drugih starih predmetov ter dobro pozna vaško zgodovino.

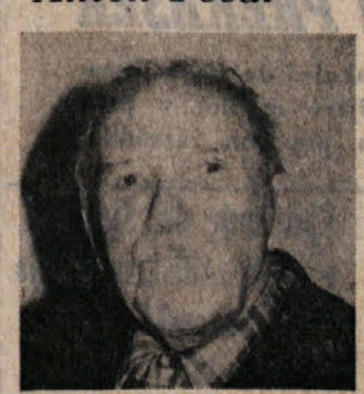
Leta 1915 je moral kot osemnajstletni mladenič v vojno, katero je preživel na italijanski fronti in v Galiciji.

Ko je bil star 24 let se je poročil z domačinko Zofijo-Zobec, ki mu je v zakonu povila štiri otroke, od katerih sta še dva živa.

Za časa NOB je tudi današnji slavljenec pomagal in prispeval za našo stvar.

Čeprav nosi Anton že osem križev je še vedno zdrav in čil ter vedno kaj dela. Žal mu je za njive, ki so mu jih pred leti razlástili, kajti prav na mestu, kjer stoji danes tovarna VM je imel Ota vinograd in je bil pomemben na pridelek. Obdeluje se malo zemlje in tudi trte ima, tako da za družino in prijatelje kozareček pristne domače kapljice v njegovi hiši ne manjka. Od vsega začetka je današnji slavljenec zvest naročnik in čitatelj našega dnevnika. Čestitkam hčere Jolande, sina Marija ter vseh sorodnikov in znancev se pridružujemo tudi mi z željo, da bi bil še dolgo let vedno tako zdrav in vesel kot je danes.

Anton Pečar

Te dni je Anton Pečar iz Lonjerja slavil svojo 80-letnico, rodil se je namreč 4. januarja 1897 pri 'Vančinih'. Ljudsko solo je obiskoval na Katinari in jo dokončal v mestu. Po končani soli se je izučil za tesarja in dolgo let opravljal ta poklic, tako v Trstu in okolici, kot tudi v Gorici. Prav v Gorici, kjer je nekaj let delal, se je spoznal z Ivanko Komel in se leta 1922 z njo poročil.

V mladih letih je Anton bil član domačega prosvetnega društva 'Zastava' medtem ko je po prvi svetovni vojni bil med ustanovitelji 'Ljudskega odra' in več let z velikim vnemo in požrtvovalnostjo deloval kot odbornik, večkrat pa je nastopil v raznih igrah.

Prvo svetovno vojno je Anton preživel v Galiciji, kot ujetnik je moral delati v rudniku, po končani vojni pa se je srečno vrnil v svojo rodno vas. Med zadnjo vojno pa je Anton, kot vsa njegova družina, veliko delal in pomagal narodno-svobodniemu gibanju.

S svojim poklicem je Anton veliko pripomogel pri gradnji dvorane na stadionu '1. maja', kot tudi pri gradnji Kulturnega doma. Od leta 1969 uživa zaslužni pokoj. Osem let, odkar mu je umrla po 47 letih skupnega življenja žena Ivanka, pred dvema letoma pa je umrla tudi sin Sergij. Anton Pečar je bil od vsega začetka zvest čitatelj našega dnevnika. Čestitkam vnukov ter vseh sorodnikov in prijateljev se pridružujemo tudi mi in mu želimo še vrsto srečnih in zdravih let.

Mali oglasi

CARLI VIRGILIO vas vabi, da uidešete Autosalone Trieste za nakup novih avtomobilov FIAT vseh vrst. Imamo tudi rabljene 500 68, 70, 650 coupe 69, 127 71, 15, 128 71, 72, 1000 71, 1300 66, 124 69, simca 1000 70, mercedes 220 D 69, capri 1500 71, 124 coupe 69. Obiščite nas v Ul. Giulia 10.

UVOZNO IZVOZNO podjetje sprejme v službo uradniško praktičantko po možnosti z dovršeno trgovsko ali podobno šolo. Ponudbe na Oglasni oddetek Primorskega dnevnika pod šifro 'Impex'.

'CITROEN' - mehanična delavnica Cavalli, tudi drugih avtomobilov - Ul. Rittmayer 4/a.

ŽELITE se poročiti? Informacije agencija 'Conoscersi'. Ul. Pellicceria 6. Videm - odprto ob sredah, sobotah popoldan in ob nedeljah popoldan. Tel. 65-923.

NA KRASU najemamo hiško ali kmečko poslopje z enoletnim predjemom. Tudi kupim. Tel. 7558-6.

ITALIJANSKA DRUŽINA v Nemčiji išče kuharico - hišno pomočnico. Devetmesečno delo, plačane socialne dajatve, 260.000 lir mesečno. Telefonirajte Sulli A. 040/200331.

DRUŠTVENA GOSTILNA

na Proseku

razpisuje natečaj za novega gostilničarja. Prošnje sprejema odbor društva do vključno 3. februarja 1977.

PAM ŽELEZNINA M

34010 Domjo 132 - Trst (Industrijska cona) Tel. 824-979

Specializiran tehnični servis za popravila

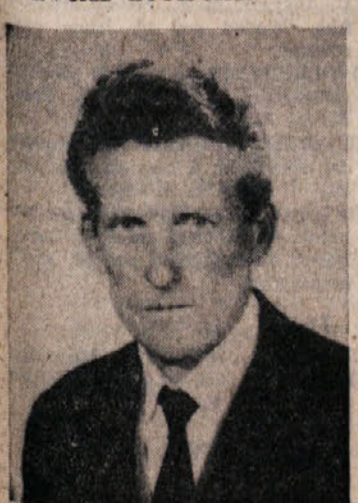
pralnih in pomivalnih strojev - hladilnikov - štedilnikov

TELEFON : 763-663 Ul. Molino a Vento 10 B - TRST

Smrtna kosa v zgoniški občini

SALEZ

Ivan Rebula

Ravno na svoj rojstni dan, ko je dopolnil 54 let, je na začetku tega tedna vse prerano izdihnil Ivan Rebula iz Saleza, ki je bil v domačem krogu priljubljen zaradi svoje srčne dobrote in altruizma. Na zadnji poti na zgoniško pokopališče ga je v sredo pospremilo veliko število sorodnikov, prijateljev in znancev.

Pokojnik je izhajal iz številne saleške družine (9 otrok), ki je živela le s plačo očeta-železnikarja. Zato se je Ivan že mlad izučil mizarstva poklica, nekaj časa je bil zaposlen pri železnici, po vojni pa si je v glavnem služil kruh pri raznih gradbenih podjetjih. Leta 1942 je najprej služil vojaški rok v Arezzu, nakar so ga poslali v poseben bataljon v kraj Montelepre na Sicilijo, kot angleški ujetnik pa je bil dalj časa interniran v Alžiriji. Tam je zbolel za nefritisom, ki mu je pustil trajne posledice. Leta 1946 je nekaj časa delal pri gradbenem podjetju v Prestranah, nakar je sodeloval s soško udarno brigado pri gradnji železniške proge v Brečko - Banoviči. Dve dobri leti je nato bil pri narodni zaščiti v Oslu, nato se je vrnil na Tržaško, najprej v Križ in nato v rojstni kraj. Leta 1949 se je poročil z Ljubo Slavcem, ki mu je povila sina in hčer. Bil je trden in zdrav ves do pred dvema letoma, ko je zaradi bolehal in kruta smrt ga je ravno v najboljših letih iztrgala iz objema žene in otrok.

Hudo prizadeti družini izrekamo globoko sožalje, pokojni Ivan pa naj mirno počiva v domači grobi.

— bs —

Naj mirno počiva v domači zemlji, prizadetim svojem pa izrekamo globoko sožalje.

— bs —

GABROVEC

Pepka Antoni por. Fiuman

V starosti komaj 51 let je na Silvestrovo zatisnila svoje trudne oči Pepka Antoni por. Fiuman iz Gabrovec, ki sedaj počiva na prosekem pokopališču.

Pokojnika je kot najmlajša hči delala na domači kmetiji, občasno pa je bila zaposlena pri raznih družinah kot hišna pomočnica. Še kot mladenka pa je leta 1948 obkolela za revmatično vročino in ker tedaj

Poslušalec oddaj Radia Koper

Današnja oddaja 'Sosedni kraji in ljudje', ki jo Radio Koper redno prenasa ob nedeljah ob 13.10 po ljubljanskem valu in ob 16.30 po koprskem valu, bo tokrat namenjena beneškimi Slovincem, oziroma njihovemu tradicionalnemu Dnevni emigrantu, ki bo danes ob 15. uri v gledališču Ristori v Ceadu. V oddaji bodo nastopili v kratkem prizoru člani beneškega gledališča v novi drami Izidorja Predana 'Emigrant', o delu samem in njegovi uprizoritvi pa bosta spregovorila tudi avtor drame ter režiser Adrian Rustja. Opozarjamo zato poslušalce teh oddaj, da ji prisluhnejo in se tako vsaj bežno seznanijo z delom in kulturnim napredkom domačega gledališča, kot tudi z novim dramskim delom Izidorja Predana.

— bs —

V četrtek, 13. t.m., ob 20. uri bo STANO ŽERJAL iz Boljunca odprl

RAZSTAVO SVOJIH SLIK

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

— bs —

ŠE JUTRI VPISOVANJE ZA NAŠ IZLET

Vpisovanje za naš letošnji tradicionalni izlet, ki bo šel tokrat po Jugoslaviji, se je nadaljevalo tudi večeraj popoldne, ko se je v prostorih uprave našega dnevnika na novo vpisalo 73 naročnikov in čitateljev našega dnevnika. Tako je do sedaj vpisanih skupaj 405 izletnikov, kar pomeni, da je na razpolago še 45 prostoroč. Kdor se še želi vpisati, lahko to stori jutri, v poned. od 9. do 13. ure, ko se bo vpisovanje zaključilo

HRANILNICA IN POSOJILNICA NA OPČINAH

RAZPISUJE NATECAJ ZA DVA USLUZBENCA 1. KATEGORIJE

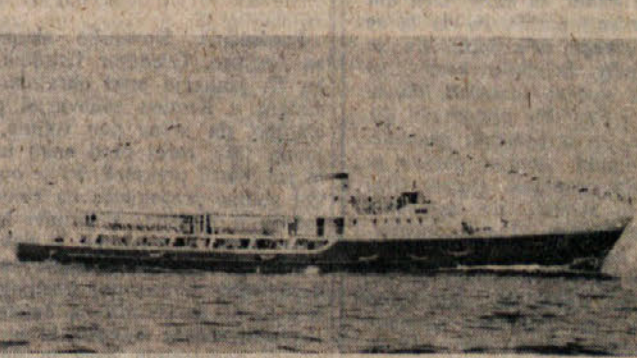
Pogoji za pripustitev k natečaju:

1. Diploma slovenskega trgovskega tehničnega zavoda;
2. Opravljeni vojaški rok;
3. Starost ne preko 30. leta.

Prošnje s priloženo kopijo diplome, je treba predložiti najkasneje do 15. januarja 1977.

NAVIGAZIONE ALTO ADRIATICO S. p. A.

TRST - Ul. F. Venezian 2 - Tel. 75-06-16 - 60-273

Urnik veljaven od 1. januarja 1977

M/n 'EDRA'

Odhod:	Pon.	Torek	Sreda	Petek	Sob.	Ned.
Trst od.	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00
Koper pr.	8.35	8.35	8.35	8.35	8.35	8.35
Izola pr.	9.20	9.20	—	9.20	9.20	9.20
Piran pr.	9.50	9.50	9.40	9.40	9.50	9.50
Umag pr.	10.35	10.35	10.35	—	10.35	10.35
Novigrad pr.	—	—	11.25	—	—	—
Pulj pr.	—	13.20	—	13.00	—	—

Povratek:

NA POBUDO MANJŠINSKE KONZULTE V GORICI

V tem tednu pogovori s strankami o lokacijah za slovenske šole

Predsednik Valentinič in podpredsednik Primožič o poteku akcije za rešitev tega vprašanja

V tem tednu bo konzulta za slovenske vprašanje pri občini Gorica imela vrsto pogovorov s strankami, ki imajo vprašanje o lokaciji slovenskih šol v Gorici, vprašanja, ki je za vsa naša skupnost v tem trenutku v prvem planu. Predsednik konzulte prof. E. Mila Valentinič in podpredsednik dr. Mirko Primožič smo s tem v zvezi zaprosili za pogovor, da bi nam pojasnili, za kakšen iter so se odločili, da bi družbene sile in odločujoče dejavnike preprečili o nujnosti gradnje novih slovenskih šol v Gorici. Njuna izvajanja smo strnili v naslednji zapis.

Konzulta se je odločila za izdelavo prednostne lestvice potreb naše narodnostne skupnosti in je visoko nad vsemi ostalimi potrebami v tem trenutku postavila prav šolske gradnje, na drugo mesto pa splošni regulacijski načrt, ki ga namerava občinska uprava letos popraviti.

Konzulta je največ časa posvetila prav izbiri lokacij. Opredelila se je za izgradnjo dveh šolskih središč, za katera je ugotovila, da je po splošnem regulacijskem načrtu njuna izgradnja mogoča. Manjšinska konzulta je o izbiri lokacij vprašala za sodbu predsednika zavodskih svetov, ravnateljev vseh vrst slovenskih šol, župane slovenskih občin in občine Gorice.

Na konzultu sprejeto stališče bo njena delegacija posredovala demokratičnim strankam v tednu, ki je pred nami: v ponedeljek ob 19.30 Slovenski skupnosti, v torek ob 17. uri KPI, v sredo ob 18. uri PSI, v četrtek ob 19. uri PRI, naknadno pa bodo določili dan in uro pogovora z delegacijami KD, PSDI in PLI.

Informacija, ki jo bo manjšinska konzulta posredovala strankam, so di v okvir pripravi za sklenitve o krogle mize z vsemi političnimi, manjšinskimi, šolskimi in drugimi silami; kateri, bo manjšinska konzulta predložila nujno o dokončni izbiri lokacij za šolske gradnje. Odločujoči dejavniki morajo v skladu z jasno izoblikovano zahtevo zagotoviti dovolj velike zadajale površine za šolske objekte v Ul. Campi in v bližini Ul. Duca D'Aosta, kjer naj se ti dve šolski središči izoblikujeta.

«Mi želimo široko javno konfrontacijo in obvezo vseh dejavnikov — je dejal dr. Primožič — da bodo stvarno reševali vprašanje gradnje slovenskih šol.»

S predstavitelji manjšinske konzulte Valentiničem in Primožičem smo se pogovarjali tudi o spremembi splošnega regulacijskega načrta, o katerem je podobno kot za šole, razpravljala posebna komisija manjšinske konzulte. Našo narodnostno

Upor v Gradišču

V jetnišnici v Gradišču je bil že spet hud upor. Znel se je s tem, da je en jetnik z okna vojaškega stražnika zmerjal in sploh Ogrje in vojaško gril. Vojak je dolgo trpel, polje pa je hotel ostrašiti prednega jetnika s tem, da je v zrak ustrelil, pa nehoti psovavca zadel in ranil. Zarad tega je nastal velik hrup med jetniki. Bil je 18. t.m. Drugi dan so hoteli obhajati gospodje jetniki obletnico, od kar so slekli avstrijskim jetnikom zelezje. Ali ker se že dalj časa ni kaj spodobno ne obhajajo, jim ni hotelo ostrbnostu tega dopolniti. Na to se vprejo vsi, okoli 300, in nočejo delati; niso prišli ni kuhat, ni kuriti. Dva dni so se raji postili, ko da bi se bili nekakega dela lotili. Ko se je neslo bolnikom kosilo, so začeli strašno razsajati, da se je vse Gradišče prestrašilo. 20. zvečer so se pomenili jetnišnični adjukt, okrajni glavar in vojaški poveljnik, stotnik Gruber in sklenili, da se imajo naslednji dan, 21. t.m., vopniti k delu pristili. Iz Trsta pa pride medtem telegram, da naj se sila opusti in raji drugi ljudje za kuhanje naimej. (Preneto modro! Vr.) Ali okrajni glavar ni mogel tega povelja izvršiti, ker je jetnišnični adjukt rekel, da če se to stori, on zadaji službo, pusti: vojaški poveljnik pa je odrekel vsako nadaljajo pomoč, če, da, če se tršašča izpolni, ni mogoče več vopra ukrofiti. 21. t.m. zjutraj se je podal stotnik Gr. na čelu ene kompanije vojakov v sobane, pristili jetnike k delu in se volastil nekaterih kolonodjev. Zdal je v jetnišnici zopet mir in red. (Domovina, petek, 27. novembra 1968)

Volkovi v Trnovskem gozdu

Dopis iz okolice goriske, 9. t.m. so prilekli iz trnovskega gozda v Gorico enega volka in eno volčico, umorjena s strelivom. V žolodcu sta imela polno še neprevajene smla (srnjega mesa). V enem letu sta podarila kakih 80 srn. Na vprašanje od tukaj je došlo od ministerstva povelje, da naj se shranita, volk v deželnem, volčica pa v gimnazijem muzeju. (Domovina, v soboto, 12. jan. 1967)

Mirko Primožič

Emil Valentinič

OB LETOŠNJI MUHASTI ZIMI

Pojavilo se je že pomladno cvetje Se nam za prihodnje dni obeta mraz?

Odjuga v decembru in januarju pogost pojav - Decembra leta 1869 so v Gorici dozorele hruške, ki so oktobra cvelete

To muhasta zima. Pravzaprav je to bujno rast nekaterih zgodnjih pomladanskih rastlin. Po teh znakih sodeč bi lahko sklepali, da je najhuje že za nami, vendar so vremenslovci precej drugačnega mnenja, saj nam napovedujejo v kratkem precejšnje ohladike. Tu di če pobrsamo po starih zapisih, bomo ugotovili, da je po mitem začetku zime pritisnil v januarju hud mraz. Podobno vreme je bilo tudi pred sto leti, če smemo verjeti zapisem, ki nam jih je zapustil škof-jelecian France Kregar, ki si je po letke o vremenu zapisoval celih 6 let. Poglejmo, kakšen obraz je ta letki imela zima. V začetku januarja. Od 1. do 5. južno vreme, veter od juga večer. 2., 3., 4. in 5. je bil dež, nič snega in ledu; 6. lepo vreme, mokro; 7. oblačno, južno; 8., 9. in 10. lepo gorke vreme; 11. oblačno južno vreme; 12. dež, po hribih sneg, burja. Potem se je tako vreme nadaljevalo izmenično do konca januarja. Sneg, burja, malo sonca. Proti koncu meseca se je se posebej ohladilo. Podatki so bili si- cer zabeleženi v škofji Loki, vendar tudi pri nas na Goriskem ni bilo verjetno dosti drugače.

Nekaj podatkov o muhasti zimi, o otoplitvi v decembru in januarju ter o mrazu, ki je potem pritisnil, najdemo tudi v časopisju. Gorški tehnik Domovina je 29. januarja leta 1869 poročal:

«Čudno zimo imamo. Po nenavadni toploti meseca decembra (vsled ktere je v nekem vrtu v goriskem predmestju Podturn v prvi polovici meseca ena jesenska hruška do navadne debelosti zrastle in to na drevesu, ki je oktobra cvelete) je nastopil mraz kakršnega ne pomnimo (kar se stopinj na gorkomeru tiče) od leta 1829/30. Celu nenavadno je, da bi padlo živo srebro nižje kot 7 stopinj pod ničlo; preteklo nedeljo, 24. t.m. zjutraj smo imeli — 8 do — 8 1/2 R, naslednje dni pa 6-5. Ipa- ve, da je na Soči le pri krajih mra- zo, da je v tem ko navadno že kedar je — 7 R po mestih čez in čez zmri- zne. Sicer pa so ljudje več trpeli mraza v petek in soboto zaradi bur- je, dasi je bilo manj stopinj mraza, nego naslednje dni pri nižem stanu gorkomera.» Takrat se niso upreab- ljali Celizveje lestvice, pač pa Reau- murovo. 8 stop. R. bi zato ustrezalo približno — 10° C.

Tako torej pred sto in več leti. Ne želimo sicer naših bralcev stra- šiti, vendar s pomladjo se ne bo nič. Tokrat se dolgoletna opažanja vremena, po katerih se na začetku mila zima kaj rada sprevrže v le- deno, skladajo s tistim, kar nam te dni napovedujejo vremenslovci. Si- cer pa bomo videli v prihodnjih dneh. Svet se je tako spremenil, da je postalo napovedovanje vremena sila nevhvalna naloga.

27. JANUARJA PROCES PROTI G. GRADNIKU

NARODNOSTNO ANGAŽIRANJE NI ZAKONSKI PREKRŠEK

Slovenska javnost pričakuje, da bo sodišče spoznalo krivičnost prijave in kot v pri- meru Izidorja Predana pravično razsodilo

Predsednik Slovenske skupnosti za Gorisko, G. Adimir Gradnik, se bo 27. januarja pred okrajnim so- diščem v Krmini zagovarjal pred obtožbo, da je na dan volitev, 15. junija 1975, torej pred enim letom in pol, storil prekršek, ko je opravljal volilno propagando na volilnem sedežu v Krmini. V prijavi kara- bnijskega podčastnika je navede- no, da je Gradnik Gradnik na se- dežu vabil volivce, naj glasujejo za SSK in di je pritril pri avtomobil v bližini sedeža nalepko, ki je bila zaradi nacionalnih barv in napisa očitno propagandna gradivo. Na raz- pravi bosta Gradnika zagovarjala odvetnika Drago Stoka in Peter San- zin.

Proces, o katerem teče beseda, je izrazito političnega značaja ter so- di v okvir z nekaj časa trajajoče- ga pritiska na krminske Slovence. Ta pritisk se je začel takrat, ko so se krminski Slovenci začeli organi- zirati, preizajati slovenske večere in ko so se prvič na volitvah predsta- vili s slovensko stranko. Očitno ne- katerim ljudem ni šlo v račun, da so se Slovenci na Krminskem, ki so jih imeli za odpisane, začeli na- nacionalno osvoboditi in predvsem or- ganizirati. S svojo živahno dejavno- stjo in vse tesnejšo povezanostjo s splošnim zamejskim kulturno - po- litičnim življenjem so krminski Slo- venci vtisnili razvoj drugačen tok, kot so si ga nekateri zamisljali, in s tem prišli v konflikt z njihovimi nazori.

V podobnem konflikt je pred ča- som prišla naša skupnost v Bene- diji, toda videmsko sodišče, ki je poklicalo na zagovor Izidorja Pre- dana, je dalo prav njenim priza- devanjem po narodnostnem razvo- ju. Prepričani smo, da bo tudi v primeru Gradnikova Gradnika so- dišče pokazalo, da razume naše na- pore za narodnostno rast in da bo izloziralo ljudi in sile, ki jo skušajo zavirati.

Podoben konflikt je pred ča- som prišla naša skupnost v Bene- diji, toda videmsko sodišče, ki je poklicalo na zagovor Izidorja Pre- dana, je dalo prav njenim priza- devanjem po narodnostnem razvo- ju. Prepričani smo, da bo tudi v primeru Gradnikova Gradnika so- dišče pokazalo, da razume naše na- pore za narodnostno rast in da bo izloziralo ljudi in sile, ki jo skušajo zavirati.

Zgodovinski pomen osimskega sporazuma ter zaščita naše narodnostne skupnosti

Predavatelj podrobno analiziral vprašanje svobodne industrijske cone na Krasu ter člene sporazuma, ki zanimajo Slovence v Italiji

Osimski sporazum, ki sta ga 10. novembra 1975 podpisali Italija in Jugoslavija v mestecu v bližini Ancone, predstavlja nedvomno pomem- ben korak h graditvi miru v Evro- pi. Ratifikacija tega sporazuma pa bo končno odpravila eno od mejnih spornih točk naše celine ter pri- spevala k večjemu sodelovanju med italijansko in jugoslovansko državo.

O tem vprašanju ter o pomenu, ki ga sporazum prinaša naši narod- nostni skupnosti, je v petek zvečer v goriskem Mladinskem krožku go- voril dr. Karel Šiško, ravnatelj Slovenskega raziskovalnega inštitu- ta v Trstu.

Svoje predavanje je dr. Šiško vi- cel v začetku ugotovljeno, da je nepo- zna vsebina sporazuma prislilo mno- go ljudi, tudi same Slovence, da so kritično ocenili podpis v Osimu, po- sebno kar zadeva gospodarski del in še posebno izgradnjo svobodne in- dustrijske cone na Krasu.

Predavatelj je najprej podal zgo- dovinsko sliko Slovenskega primor- ja v začetku tega stoletja ter dogo- dke po drugi svetovni vojni, ki so ga kritično ocenili podpis v Osimu, po- sebno kar zadeva gospodarski del in še posebno izgradnjo svobodne in- dustrijske cone na Krasu.

Dr. Šiško je nato dotaknil vpraša- nja reakcije proti sporazumu, ki so jo posebno na Tržaškem pripravili pred ratifikacijo v poslanski zbor- nici. Zanimivo je, kako so desničar- ji in tisti, ki jim stojijo ob strani, izbrali bojno taktiko. Najprej so se odločili za globalno nasprotovanje sporazumu. Kaj kmalu pa so uvi- deli, da iz take moke ne bo kruha, saj je bila italijanska javnost toliko samozavestna, da je dobro vedela, da so trditve desničarskih krogov iz- trze izvirne. Zbrali so drugo pot. Spre- jeli so namreč sporazum, nasproti- vali pa so gospodarskemu delu, še posebno pa industrijski coni na Kra- su, in kot protutež se ogrevali za integralno prostro cono. Na nastavlje- ne limanice pa se je ujelo precej ljudi (tudi levičarji in verjetno sami Slovenci), ki so v uresničitvi svobodne industrijske cone videli strahotno okuženje Trsta in njegove okolice, zaradi česar bi bilo potreb- no gospodarski del sporazuma spre- meniti, kar bi pomenilo, da bi se morali obe državi zopet uvesti za pogajalno mizo. 64.000 zbranih podpi- sov v Trstu proti svobodni indu- strijski coni, je dejal predava- telj, pa so bili dokaz, da je desnič- no podprlo veliko ljudi, ki so iz levičar- skih vrst. Krivdo temu je pripisal tudi samim levičarskim in napred- nim strankam, ki niso takoj spreje- le odločni boj proti tržaški desnici.

V drugem delu svojega predava- nja je ravnatelj SLORI podrobno analiziral gospodarsko vprašanje sporazuma ter pomen, ki ga spo- razum ima za našo narodnostno skupnost.

V zvezi z vprašanjem razlašanja je dotaknil svobodne industrijske cone. Predavatelj vidi v uresnitvi te cone pomemben zgodovinski do- godek, ko državi z različno potra- njem družbeno ureditvijo uspeša- u stvariti gospodarsko središče. In- dustrijska cona na Krasu pa bo brez- dovno okrepila tržaško in posred- no tudi gorisko gospodarstvo.

V zvezi z vprašanjem razlašanja slovenske zemlje, je dr. Šiško vi- ugotovil, kako se ni nihče za naše ljudi zanimal, ko so vedno na slo- venskem Krasu speljali naftovodi; nihče ni protestiral, ko so nam je- mali zemljo za ljudske gradnje ali za industrijske cone. Res je tudi, je nadaljeval predavatelj, da za u- resničitev te cone morajo Slovenci žrtvovati 5 kv. km svoje zemlje. Od te žrtve moramo nekaj dobiti. Na

PREDSTAVILI BODO KOMEDIJO «DAN ODDHA»

Gostovanje skupine iz Vrtojbe v Sovodnjah, Pevmi in Štandrežu

Prva predstava bo v soboto, 15. tega meseca, v Sovodnjah

V okviru plodnih stikov med ZKPO in SPZ, oziroma med njuni- mi včlanjenimi organizacijami, bo prihodnji teden na Goriskem na- stopila dramska skupina iz Vrtojbe, ki bo predstavila komedijo v treh dejanjih «Dan oddha». Skupina, ki jo sestavljajo izključno mlajši igral- ci, je s tem delom že nastopila do- ma ter v drugih krajih in povsod žela uspeh.

Prva predstava bo na sporedu v soboto, 15. t.m., ob 20. uri v Kulturnem domu v Sovodnjah. Na- slednjega dne, v nedeljo, se bo sku- pina iz Vrtojbe predstavila ob 16.

KROJNI TEČAJI

Krojna šola «G. ANSELM» vabi na vpis v tečaj za živanje in krojenje, ki se bodo vršili, po izbiri, v predpoldanskih ali popoldanskih urah. Pouk bo v italijanskem jeziku. Informacije in vpisovanje na šoli «G. ANSELM», v GORICI, Ulica Pitteri 10.

Slovenska kulturna društva in Zveza izseljencev iz Beneške Slovenije prirejata danes, 9. januarja ob 15. uri v gledališču Ristori v Cedadu

DAN EMIGRANTA

Sodelujejo pevski zbori, beneški otroci z recitacijami in Be- nesko gledališče z dialektalno dramo Izidorja Predana

EMIGRANT

Izseljence bosta pozdravila videmski nadškof msgr. Alfredo Battisti in v imenu kulturnih društev prof. Viljem Černo.

SESTANEK VODSTEV SPZ IN ZSSDI

Utrditi enotnost in sodelovanje med prosvetnimi in športnimi društvi

Zastopniki obeh zvez ugotavljajo, da je tako sode- lovanje življenjske važnosti za našo zamejsko skupnost

Razvoj slovenske manjšine v za- mestju je v veliki meri odvisen od uspehov, ki jih dosegajo na svojem teritorialnem področju najrazličnej- ša društva, ki so odraz življenjske sile naše manjšine. Zato je treba stremeti k čimvečjemu sodelovanju, medsebojni pomoči in vsestranski ak- tivnosti naših najosnovnejših organi- ziranih celic, t.j. prosvetnih in špor- tnih društev. To so podarili na skup- nem sestanku odborov Slovenske prosvetne zveze in Zveze slovenskih športnih društev, ki je bil v petek zvečer v Domu Andreja Budala v Štandrežu.

Sestanka so se udeležili kot zastop- niki ZSSDI njen predsednik Vojko Kocman, podpredsednika Davorin Pelicon in Mohor, odbornik Dino Roner in predstavnik Julijane Miro- loš Tabaj in Ivan Plesničar. Sloven- sko prosvetno zvezo pa so zastopali podpredsednik Saverij Rožič, tajnik Marko Waltritsch, odborniki Danilo Nanut in Zdenko Vogrič, zastopniki prosvetnega društva Oton Zupančič Stano Pavlin, Elda Granter, Aleš Hoban. Sestanku je prisostvoval tudi predstavnik mladinskega odseka Die- go Marvini.

Predstavniki obeh zvez in dru- štev so preučili dosedanje delo po- sameznih društev na Goriskem in prišli do ugotovitev, da marsikje

posamezna društva, posebno v krajih kjer deluje samo eno, prevzemajo tudi pobude, ki niso v neposredni pristojnosti društva samega. Take pobude so pozitivne, kolikor ne tr- dijo ob podobne pobude drugih dru- štev v istem kraju.

Ugotovljeno pa je bilo, kot smo že uvodoma omenili, da je tesno sodelovanje med društvi, ki delujejo na različnih področjih, neizpodbit- no za razvoj vse naše narod- nostne skupnosti. Zaradi tega so spo- razum in sodelovanje med društvi v istem kraju nujno potrebni, prav tako pa so potrebni in dobrodošli stiki med društvi iz sosednjih krajev. Zastopniki obeh zvez so po preučitvi dosedanjega sodelovanja in tudi ti- ših primerov, kjer je sodelovanje od- padlo, bili mnenja, da je treba v bu- deče gledati na to, da bo čimveč sodelovanja med društvi, ob spošto- vanju avtonomije in samoiniciative posameznega društva, bodisi da je to športno, prosvetno ali mladinsko.

STALNO SLOVENSKO GLEDA- LIŠČE V TRSTU, SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V GORICI IN ZVEZA SLOVENSKE KATO- LIŠKE PROSVETE V GORICI v sodelovanju z Ustanovo za kulturne in umetniške prireditve EMAC iz Gorice

GOSTOVANJE LUTKOVNEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE

Svetlana Makarovič SOVICA OKA

Režija in obnova predstave Matjaž Loboda

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Osnuiki za lutke Osnutki za lutke

Popravljanje cen

V SZ bodo spremenili cene nekaterim izdelkom in storitvam — Lani rekordna letina žita: 223,8 milijona ton

OD NASEGA MOSKOVSKEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 5. jan. — Dve pomembni novice sta skoraj hkrati močno odjeknili v sovjetski politični vsakdan. Prva, ki so jo silično uradno sporočili, da je vlada po novem letu sklenila spremeniti cene nekaterim predmetom in storitvam. In druga, ki jo je danes sporočili na svoji prvi tiskovni konferenci kmetijski minister Mesjac, da je bilo lani poletnih rekordnih 223,8 milijona ton žita, torej za 1,3 milijona ton več, kot v rekordnem letu 1973. O rekordu je bilo sicer že prej govora, tokrat pa so prvi uradno sporočili dokončno število.

Seveda pa med sovjetskimi ljudmi najbolj odmeva silično sporočilo o korekturah cen. Korekturo so sporočili na naslednji način: najprej so, dokaj podrobno in z naštevanjem odstotkov, navedli povečanje cen določenih izdelkov in storitv, nato pa so bolj na splošno in brez navajanja kakršnih odstotkov objavili povišanje cen za nekatere predmete in storitve.

Povečanje so v razponu od 5 odstotkov (radijski sprejemniki, kemični svetilniki, harmonike in nekatera zdravila) do 25 odstotkov (sintetične nogavice). Zgornja trikotaja in sintetične se je povišala za 12, spodnje perilo za 10 odstotkov. Za 10 odstotkov so se povišali hladilniki do 120 litrov prostornine, za 15 odstotkov sesalci za prah, za 17 odstotkov nekatere znamke televizorjev, za 20 odstotkov pa nekateri magnetofoni in električni brivniki.

Do zniževanja cen določenim izdelkom je prihajalo že tudi v preteklosti. Tako so pred 6 leti na primer povišali motorje, pralne stroje in sintetično blago, nekatere znamke TV in radijskih sprejemnikov pa predani. Čeže, da gre za spodbujanje prodaje predvsem tistih izdelkov, ki so šli dosti manj v prodajo. V povprečju namreč navajajo natančne nazive posamičnih znamk.

Tudi do podražitev je v preteklosti že prihajalo, vendar uradno ne objavljajo podatkov oz. odstotkov. Cena knjig se je doslej že večkrat spremenila. Predlani pa so povišali cene alkoholnih pijač, delikatnih rib, kozuhom in pohištva. Ob tej priložnosti so omenili, da je skupni obseg povečanih 1,3 milijarde rubljev, podražitev pa približno milijardo rubljev. Seveda pa uradno niso sporočili o zvišanju cen za nekatere izdelke in storitve.

tiste nove artikole široke porabe, ki prihajajo v prodajo namesto starih. Tudi v tem pogledu so podražitve zajele precejšen obseg.

Tokratna podražitev pa se zdi ena najpomembnejših v zadnjih desetletjih. Državni odbor za cene je namreč s 5. januarjem zvišal cene za preproge, tkanine, naravne svile in za kristalno posodo, pa za krojaške storitve (individualno šivanje oblek v šiviljskih delavnicah) ter za določene knjige. S 1. aprilom se povečujejo tudi tarife za vožnjo s taksijem, za zračni, pomorski in rečni prevoz potnikov. Podražitve bodo torej prizadele zelo širok krog ljudi.

Individualnih krojaških uslug se namreč poslužuje zelo veliko ljudi. Šiviljske delavnice na primer izdelujejo 40 odstotkov vseh oblek iz volnenega blaga, ki jih proizvedejo v ZSSR. V skoraj 700 moskovskih šiviljskih delavnicah so dolge vrste, tako da jih mora 2/3 delati podaljšani delovni čas. Na splošno pa je v šiviljskih delavnicah ZSSR zaposlenih 730 tisoč krojačev, ki letno sešijejo za 3 milijarde rubljev oblek.

Se večji krog ljudi bo prizadela podražitev prevoznih storitev. Samo v Moskvi prepelje 16.000 taksijev vsak dan blizu milijon potnikov. Z moskovski ladjami se v ZSSR letno prepelje skoraj 52 milijonov ljudi, z rečnimi nad 161 milijonov, z letali blizu 100 milijonov ljudi. Gre torej za veliko množico potnikov. Koliko se bodo povečale vozovnice ni znano, pri taksijih pa se je zvišala za četna cena od 10 na 20 kopejkov, torej za 100 odstotkov. Predsednik državnega komiteja za cene ZSSR Gluškov je povedal, da so zadnji čas izdatno izboljšali prevoz potnikov, tako glede hitrosti kot udobja, zaradi nespren-

njenih cen pa so ponekod začele poraščati izgube.

Povišanih cen pa so deležni tudi tujci, v specializiranih deviznih trgovinah sberjožaka so, denimo, za 25 odstotkov ali 450 dolarjev podražili nove plašče, zvišali pa so cene kožuhom, izdelkom iz zlata in srebra, pa mesu in nekaterim drugim predmetom. Napovedujejo tudi, da bo 1. aprila prišlo do podražitev stanarin za tujce, ki so že doslej nekajkrat višje kot za sovjetske ljudi (tudi deset in večkrat višje, podobno pa je tudi v hotelskih storitvah za tujce).

Cene hranil se za zdaj ne spreminjajo. Tudi na tem področju namreč država vzdržuje stabilne cene z velikimi dotacijami: samo lani je dotirala stabilne cene za meso in mlečne izdelke za 19 milijardami rubljev. Seveda pa ne na kolonialnih tržnicah, kamor prihaja za zasebne zemlje 30 odstotkov vsega krompirja, 17 odstotkov vsega mesa in 5 odstotkov vseh mlečnih izdelkov, proizvedenih v ZSSR, cene oblikuje pristo in dosega pri teletini, paradižniku, kumarah tudi po 7 rubljev za kg (v državnih pa tega ni mogoče kupiti).

Sicer pa se na kmetijskem področju razmere utegeje nekoliko izboljšati. Kot je povedal danes na tiskovni konferenci kmetijski minister Mesjac, si bodo lanske rekordno letino 23,8 milijona ton žita prizadevali to leto ohraniti ali celo povečati, leto 1980 pa naj bi prideli 230 milijonov ton. Mesjac pa je hkrati priznal, da je bilo krompirja, sladkorne pese, mesa in mleka lani proizvedeno dosti manj kot leto poprej: krompirja za 3,5 milijonov ton manj, mleka pa za blizu 2 milijona.

TIT DOBERSEK

Palestinsko novo leto

Med kladivom in nakovalom

Prve dni novega leta po diplomatskih kanalih na Bliznjem vzhodu kar svigajo izjave, ki kažejo, da se hočejo arabske države čimprej dogovoriti o skupnem stališču za nastop na ženevski konferenci. Te izjave pa tudi dokazujejo, da se Arabci trenutno največ ukvarjajo z vprašanjem palestinske udeležbe na teh pogajanjih z Izraelom pod pokroviteljstvom velikih sil in OZN. Mnoga vprašanja v zvezi s tem se niso razjasnila, prav glede vloge velikih sil in OZN, oziroma razmerja med vlogo SZ in ZDA ter generalnim sekretarjem svetovne organizacije. Prav tako so razlike v stališčih ene in druge strani še vedno precej daleč vsakebi, tako da je težko računati, da bi se lahko pogajanja začela že v kratkem in predvsem, da bi se tudi kmalu končala.

Toda v glavnem vendarle prevladuje prepričanje, da se bo konferenca letos začela. Trenutno so vsi poskusi usmerjeni predvsem k temu, da bi pripravili odere in določili igralno sosedbo in pri tem je najpomembnejše prav vprašanje palestinske udeležbe.

Povsem jasno je, da se arabske države zdaj hočejo in želijo pogajati z Izraelom in da so tudi pripravljene ne samo židovsko državo »de facto«, na neki način na tudi »de iure« priznati, ampak tudi vzpostaviti z njo odnose nekakega, za začetek verjetno predvsem trnega sožitja. Jasno je tudi, da so se Izraelci po silni razmer voljni pogajati, tudi zaradi notranjih kriz, ki dobivajo v razmerah nehnih napetosti širše razsežnosti kot sicer; vendar bi doberšen del izraelske javnosti in političnih krogov vseeno raje za vsako ceno »sedela na zasedenih položajih«, v upanju, da se bo okupacija spreminila v trajno stanje.

Poglaviti kamen spotike med obema taborama so zdaj Palestinci. Bili so kamen spotike tudi za Arabce same, dokler jih niso s saudskim denarjem in sirskim orožjem spravili na kolena in jih prisilili, da so se javno in nedvoumno opredelili za linijo politične rešitve, torej za pogajanja in ustrezne koncesije na osnovi minimalnega programa, ki predvideva ustanovitve palestinske države na zahodnem bregu Jordana in v Gazi. Če je to stališče realistično, pa seveda mora vzbujati med mnogimi Palestinci grenkobo in razočaranje, ker je bila ta odločitev rezultat pritiska arabskega tabora, v katerem zdaj prevladujejo konservativne sile, ki očitno mislijo preveč finančni in tudi politični patronat nad palestinsko državo ter temu primerno poskušajo prekrivati palestinsko organizacijo. Pričakovani spopad med »zmerinim« delom PLO ter »radikalni«, ki so zvečine zbrani v »fronti zavračanja«, ne pa samo v njej, je odraz tega pritiska. Čeže, da bo po obdobju zblizanja med obema kriloma palestinskega gibanja zdaj prišlo do razcepa in morda celo do obračuna — deloma se to že kaže; tak način razreševanja osnovnih palestinskih dilem pa odpira nove rane v trenutku, ko brazgotine iz libanonske državljanske vojne še vedno skelijo.

ANDREJ NOVAK

Ugodneje za obrt

Poljski sejm sprejel paket ukrepov v prid »mali terenski industriji« — Aktivirati tudi obrtniške zmogljivosti

VARŠAVA, 4. jan. — Za povprečnega Poljaka so storitvene dejavnosti tisti neugodni del vsakdanjika, ki mu krajša življenjsko dobo, vendar je enako neprijeten tudi odgovorni organ oblasti, na naslove katerih nenehno prihajajo pritožbe. Področje storitev je ukaj polno protislovij, ki tudi pojasnjuje dosedanje neodločno stališče oblasti do zasebnih obrtnikov, trgovcev in »malih fabrikantov«.

Po eni strani je razširjeno prepričanje, da so te dejavnosti najrodovitnejša tla za neupravičeno bogatenje, kar seveda potrjujejo tudi številni zasebniki, ki kupujejo vile in luksuzne avtomobile, po drugi strani pa izumirajo številne obrti in dejavnosti, saj vsako leto na stotine obrtnikov zapira svoje delavnice zaradi previsokih davkov ali neugodnih pogojev, v katerih morajo delati.

Poljski sejm je na zadnji seji sprejel paket predpisov, ki naj bi odpravili vsaj nekatere od teh protislovij. Bil je tudi še krajši čas, da bi ustavili nazadovanje ter vnesli več reda v financiranje in izboljšanje družbenega statusa tistega najbolj številnega dela obrtnikov, ki se po svoji stroki nikakor ne bi mogli

znati med kandidati za »milijonarje«.

Storitve na Poljskem pobe- ro samo 12 odstotkov od skupnih izdatkov državljanov (v razvitih državah se ta delež giblje med 30 in 50 odstotki).

Oblasti so zdaj, sicer z za- mudo, na stari opazile ter brez pomisleka izdale obla- kov črke obrtnikom in tako imenovani »mali terenski in- dustriji«, nudi jim z novim letom različne ugodnosti: manjše davke (to bo spodbu- jalo prodvsem zaposlova- nje učencev), ugodnejše po- goje pri zaposlovanju delav- cev, prednost pri nabavljanju reprodukcijskega materiala, zdravstveno in socialno zava- rovanje idr.

Nova kadrovska politika, ki so jo sprejeli s potrditvijo

petletnega plana, predvideva, da bi v storitvenih dejav- nostih zaposlili dve tretjini pri- rasti zaposlenih, torej okoli 300.000. Druga najpomemb- nejša naloga je, ustaviti veli- ko fluktuacijo, ki jo najbolj slikovito ilustrira podatek, da je bilo med leti 1971 in 1973 uklenjenih 94.000 obrtnih de- lavnic, odprtih pa je bilo 105.000 novih.

Osnovna naloga oblasti pa bo vsakakor, da bodo akti- virale nezadostno izrabljene obrtniške kapacitete, saj ocn- njujejo, da te rezerve danes predstavljajo 30 odstotkov ce- lotnega potenciala. Poleg ta- koga načrtujejo, da se bo do leta 1980 število zaposlenih v obrtništvu povečalo za 40 odstotkov.

ILJA MARINKOVIĆ

Zvestoba tradiciji

Švedi so med prazniki pojedli na tone šunk in spili velike množine glögga - Najbolj »žejni« v srednji Švedski

STOCKHOLM, januarja — Prazniki so za nam in ob raznih inventurah in bilancah je za- nimiva tudi bilanca, koliko smo pojedli raznih dobrot. Švedi so pospravili gore šunk in popili velike množine alkohola. Šunka in pičja glögga sta namreč sestava dela prazničnega omizja. Za praznike so prodali milijon kilogramov šunke samo v stockholmskem območju, širem po Švedski so pa samo na božični večer, oziroma med 16. in 20. uro po- jedli na uro 400 tisoč kilogramov šunke in zraven pili glögga v potokih.

V teh najtemnejših dnevih in s snegom pobejenih no- čeh pred koncem leta so se Švedi greli z žgano pičjo glöggom, odslavljen s cime- tom, nageljničnimi žbicami in ingverjem. Danci imajo bolj odslavljen in manj alkohol- no varianto, nekaj podobne- ga pa pijejo v zimskem času tudi Avstrijci in Švicarji.

Glögga začno pripravljati že januarja. Celoten proces se začne z disancijami, ko jih nekaj ton zmeljejo in namo- čijo v vodi, da se zmehčajo, nato pa jih porazdelijo v hrastove sode, v katerih je 96-odstotni alkohol. Nastane »odslavljen« alkohol, ki je dober že čez en mesec. Nato pride na vrsto dobro osnov-

no vino za glögga. Uporablja- jo posebno rdečo rjavo vino, sladko, z visokim odstotkom alkohola.

V švedski pristanišča pri- plujejo s tankerji milijoni litrov vina. Poleti se pripra- vijo bližajo koncu, ko zmeša- jo alkohol in vino v natan- nih razmerjih. Pijača nekaj mesecev počiva, nato jo ute- klenijo.

Nepogrešljivi del božične pojedine pa je šunka. Kako resno jemljejo Švedi tradici- jo, kaže statistika: med 16. in 20. uro so na božični večer pojedli okoli 400 tisoč kg šunke na uro. V stockholmski občini je pojedlo 665 ti- soč prebivalcev med prazni- ki 500.000, v stockholmskem

okraju pa je milijon 337 ti- soč prebivalcev pojedlo kar okrogel milijon kilogramov šunke. Gora šunke je tako visoka kot mestno odlagališče smeti. V vsej državi pa so med prazničnimi dnevi pojed- li 7,5 milijona kilogramov šun- ke.

Okoli 70 do 80 odstotkov šunk, prodanih na Švedskem, je brez kosti, izjema je le južna Švedska, pokrajina Skåne, kjer morajo biti v šunki kosti, po stari tradiciji.

Največ šunk pripeljejo v Stockholmski prav iz južne Švedske, saj sama metropo- la tolikšnega povpraševanja ne more pokrivati le s svojimi klavnicami.

JASNA CARLEN

Prošnja iz Argentine

Korak stran od - pozabe

V Buenos Airesu gradijo velik slovensko-jugoslovanski dom

Od Tanjugovega dopisnika posebej za Delo

BUENOS AIRES, decembra lani — Tema bi bila pravšnja za esej, študijo ali disertacijo. Delovni naslov bi lahko dal: kako in zakaj se v krajih, ki leže več tisoč kilometrov od sloven- ske zemlje, rojevajo, žive in umirajo generacije, a vsaka s pogledom, up- tim v brezmejnost, ki jih deli od tega slovenskega koščka planeta. Za snov bi si izbrali: življenje več deset tisoč argentinskih družin, katerih korenine so pognale na Primorskem ali v kaki prekmurski vasi, na Gorenjskem in drugod...

Pa pustimo to pisateljem in raz- iskovalcem. Te vrstice so izrgane iz čisto navadne novinarjeve beležke in zapisal sem jih na ulicah in uličicah četrti Villa Devoto v Buenos Airesu v Argentini.

Četrta Villa Devoto je hkrati »pred- mestje« in »središče« argentinskega glavnega mesta. Za 3,5 milijona prebiva- lcev znotraj kroga, ki ga oklepa Avenida generala Paza (tako imenovani Capital), je naselje predmestje. Za prav toliko prebivalcev južnoameriške metropole, ki žive tudi po več deset kilometrov stran, pa je Villa Devoto tako rekoč središče mesta.

V tej četrti, ki ni »v centru, ne na periferiji«, sem se znašel prav nič po naključju. Pred ogrado, kakršne po navadi postavijo v mestih pred gradbi- šča, sem si na trgu, ki meji prav na že omenjeno Avenida generala Paza, prebral v beležko stavek s table, pritrjene na leseni plot.

»Tu grade družabni in športni cen- ter slovensko-jugoslovanskega društva za vzajemno pomoč Triglav.«

Vrata v ogradi, ki peljejo na grad- bišče, cviliijo, saj jih je malokdo upo- rablja. Notri uzrem gradbišče, ki ga je že preplezal plevel. Na velikem pro- storu je pod travo in plevelom komaj še opaziti betonske temelje in nekaj stebrov, ki bodoje iz zemlje.

»Tu bo stal ta dom,« je povedal Mitja Struclik, jugoslovanski vicekon- zul v Buenos Airesu, mladi diplomat, ki mu nikoli ne zmanjka dela, ki nikoli ne počiva, nejevoljen je takrat, kadar ga delo priklene na urad.

Iz lope na gradbišču je prišel ču- vaj. Krepek možak, že malce v letih. V španščini nas pobara, kdo smo in čemu smo prišli, potle pa na veliko presenečenje nadaljuje pogovor v slo- venščini. V kleni in čisti govorici, kot da bi šele pred kratkim prišel v Ame- riko iz svojih Dutovelj pri Sežani. Prav v Dutovljah je se namreč rodil naš sobesednik Jože Tavčar.

»Ja, davno sem že prišel že leta 1923... Ne, nikoli se nisem mogel ve- rnuti... Veste, upokojenec sem, tram- vaj sem vozil, dokler je še bil v Buenos

Airesu... Sin dela na davčni upravi.«

»O gradbišču polzvedujete? Veliko je. Tu doli bosta dva prostora za ke- gljanje, tamle bowling. Nad kegljiščem bo dvorana s 500 sedeži. Pa štiri nad- stropja učilnic, knjižnica, pisarne. Tam levo bo sala restavracije in zraven kavarna. Na desni bo velik pokrit pla- valni bazen, poleg manjši za otroke... Zakaj so dela ustavili? Morali so. Hu- di časi so za gradnjo. Kaj več o tem vam bodo povedali v upravi.«

Jože Tavčar rad govori. Pripovedu- je o sebi, življenju v Ameriki in o društvu Triglav. Najraje pa se razgovori o svoji mladosti, Dutovljah in Sežani, pa o prisilnem vojskovanju za mo- narhijo. In o razočaranju po prvi svet- tovarni vojni ter o tem, kako je v njem dozorela odločitev, da za vselej zapu- sti svoje Dutovlje. Njegova zgodba jasneje kot katerikoli zgodovinski učbenik pojasnjuje razloge za množič- no izseljevanje Slovencev iz tistega de- la Primorske, ki je po prvi svetovni vojni po eni od takratnih krivice pripa- del Italiji.

Čeprav je prva skupina Slovencev prispela v Argentino pred stoletjem (leta 1878), se jih je največ priselilo med leti 1922 in 1929: kar 25.000. Takrat kot tudi Jože Tavčar. Večinoma so prihajali iz istih krajev, Primor- ske. Največ se jih je ustavilo prav tu, v Villa Devotu. Še danes živi v tej četrti približno 5000 slovenskih izse- ljencev in njihovih potomcev.

Povedati pa moramo, da vsi Slo- venci v Argentini, v Buenos Airesu pa tudi v Villa Devotu, kjer jih je največ niso vselej živeli kot složna družina. Še danes se nekateri postavi- ljajo za umišljene ali prave barikade. »Mejor« potegnejo, brž ko zvedo, da sprejema današnje Slovence ali Ju- goslavije taki, kot sta, in da se veselijo njihovim uspehom.

K temu so nekoliko pripomogle tudi predvojnne stranke, pa sama vol- na, a največ leto 1948, saj je med člani KP Argentine, partije, katere sta

lišča se vselej ujemajo s tistimi v Moskvi, veliko Slovencev. Danes malo manj kot poprej. Z leti, ko prihajajo nove generacije, je te neenotnosti če- dalje manj. Najbolj zgovoren primer je prav ustanovitev društva Triglav pred dvema letoma.

V ulicah Villa Devota, je nekaj sto metrov narazen, so dotle delo- vala tri slovenska društva. V trenut- nih, usodnih za Slovence in Jugosla- vijo, so ravnali enako patriotsko, če- prav so na umišljeni politični lestvici »od leve« do desnice« zavzemali tri- ključne točke. Vsaka od društev je ime- lo svoje prostore, svoje člane in natan- ko začrtane »meje«.

Z novo generacijo — v mislih imam ljudi, ki jim je danes od 30 do 40 let in ki so se rodili v Argentini — pa je dozorela misel o združitvi. Seveda ni šlo brez trdovratnega odpora ne- katerih starejših. Kljub vsemu jim je uspelo: meje so porušili. Namesto treh društev je zdaj eno samo, Tri- glav, pod enim upravnim odborom in pod enim predsednikom — gradbenim tehnikom Rodolfo Stekarjem.

»Ni bilo lahko, vendar smo uspeli,« nam je dejal Stekar ali Koko, kot mu že vsa leta pravijo, ne da bi sam ve- del, odkod to ime. »Ko smo se združili, smo sklenili: društvo potrebuje svoj dom. Dovolj velik in moderen, da bo človek rad prišel vanj. In začeli smo graditi, kot ste že videli.«

Na prvi pogled je vse preprosto. Prodali so poslopje enega od prejšnjih treh domov. Najmanjšega. S tem na- rjem so kupili parcelo, ki danes že velja nekajkrat toliko, kot so plača- li, in postavili temelje novega doma. V kratkem nameravajo prodati še dru- go poslopje in tako novi dom spraviti pod streho ter vsaj za silo usposobi- ti za dejavnost. Vložili bodo tudi veliko lastnega dela, od arhitektonskih re- šitev (arhitekt Mario Turel) do vo- denja del (sam predsednik Stekar in zagnani mladi industrialec Carlos Per- narić).

»Gradnjo je zavrila velika inflacija v lanskem in v tem letu,« je pojasnil Rodolfo Stekar. »Dosej si nismo upa- li prodati drugega doma: cene gradbe- nega materiala in del naga rastejo, pa tudi malo ugodnih ponudb smo dobili. Vse kaže, da se bomo te dni odločili za prodajo. Vsoto, ki nam jo ponuja kupec (20 milijonov pesovov — pri- bližno 80.000 dolarjev), skušamo pove- čati na 30 milijonov. Precej zaniško bi se lotili del in v štirih ali petih mese- cih končali prvo fazo. Takrat bi se že lahko selili v novi dom.«

V dokaj prostornih, a nemodernih poslopijih dosedanjih domov, v Si- bronu in Ramon Listu (imeni sta dobila po ulicah, kjer stojita), delo teče na- prej. V prvem skrbje bolj za rekreaci- jo, v drugem pa vadijo dekli in dekle- ce, člani folklorne skupine Triglava, pa orkester Tamburica, potekajo po- govori in podobno.

»Ramon Listu« so uredili tudi ne- navadno šolo. Učenci, približno 50 argentinskih Slovencev, so različnih starosti in poklicev: od fantičev in deklic, starih 7 ali 8 let, pa srednjeol- cov, do gradbenih delavcev in ljudi z univerzitetnimi diplomami. V skup- nih klopek se z enako voljo uče ne- znanih slovenskih besed.

Naj pojasnimo: iz najrazličnejših razlogov, predvsem pa zaradi »naglice« starih priseljencev, ki so se hoteli čim- prej privaditi novemu okolju, so v marsikakem domu zrasli otroci, ne da bi spregovorili slovensko besedo. Osamosvojili so se, si uredili domove in nekateri od njih so se zdaj odlo- čili, da se nauče slovensko. Cel pred- sednik društva Rodolfo Stekar-Koko se je naučil slovensčine pri tridesetih letih, pri čemer mu je pomagala tudi praksa v »Gradusu«.

»Z moljimi otroki ne bo več tako,« je dejal Rodolfo. »Dušana je osem let in bo šel v tole šolo Vanini je komaj pet let in bo moral še malo po- čakati.«

Nenavadno, tu v »Ramon Listu«

sreča tudi pravoslavnega duhovnika Miloša Vučkovića. Na upravi so pove- dali: duhovnik Vučković je letos pre- zel pouk iz srbovškega jezika, saj je v Villa Devotu precej priseljencev še iz drugih krajev Jugoslavije. Ure ima tudi v naselju Dock Sudu na čis- to drugem koncu mesta, pomaga v tiskarni in kljub vsemu se uspe opravi- ljati duhovniške dolžnosti v neki ruski pravoslavni cerkvi.

»Kot vidite že iz imena, nismo za- prto slovensko društvo, temveč slo- vensko-jugoslovansko,« je rekel Ste- kar. »Naš cilj je, da bo novi dom v resnici postal stekališče vseh Jugoslo- vanov v Buenos Airesu. S svojimi 2800 kvadratnimi metri zaprtih pro- storov bi to tudi lahko v resnici bil.«

»Restavracija pa bo še posebej ju- goslovanska,« je nekdo pripomnil v šali. »Za vse kuhinje: dalmatinsko, slo- vensko, makedonsko, srbsko bo do- volj prostora.«

»Največ pa za bosanske pljeskavice in čevapčice.«

V šali, ki se je rodila tako spontano, tudi duhovniku Vučkoviću niso pri- zanesli; Vučković po vedenju in zunaj- nosti pravzaprav bolj spominja na pesnika kot pa na duhovnika. Stekar ga mimogrede podraži:

»Veš kaj, prav te dni se menimo o prodaji doma v Simbronu in o grad- nji novega. Zato nam še ti pomagaj. Če ne gre drugače, pa z molitvico, da nam bo šlo vse po sreči.«

»Dom, še drevi pomolim,« obljubi Vučković, ne da bi se jezil zaradi pred- sednikove šale.

ranje le streho nad glavo, nova terja moderen dom in možnosti za sodo- ne oblike združevanja. Zato so se odločili za gradnjo velike petnadstrop- nice, za slovensko-jugoslovanski dom. Najmodernejši, ki ga bodo imeli Ju- goslovani zunaj svojih meja, in dovolj prostoren in sodoben, da bi ga bilo veselo katerokoli veliko jugoslovans- ko mesto.

Vse grade s svojim denarjem s svojimi silami. Zato moram na koncu žal tudi zapisati, da vsi dosednji po- zivi slovenskim in jugoslovanskim ustanovam, da bi prispevale skoraj neznatno pomoč (upoštevajo vrednost novega doma, ki bo vendarle reprezen- tiral Jugoslavijo), niso doslej imeli odmeva in ti entuziasti niso dobili ni- kakršnega zagotovila, da jim bodo po- magali, kot so pričakovali. Pa čeprav niso proslili za drugo, kot da bi jim poslali nekaj bolj kakovostnega lesa za kegljišče, nekaj umetniških slik ustvarjalcev iz vseh krajev Slovenije in Jugoslavije, pa učbenikov in knji- g, gramofonskih plošč in magnetofonskih trakov, filmov in morebiti še nekaj detajlov enterierjev, značilnih za po- samezne kraje Jugoslavije.

Zakaj ne dobé odgovora ali pa je zelo redko? Morda zato, ker so ljudje premalo obveščeni o tej veliki grad- nji? Ali pa zato, ker med izseljenki- mi maticami, ki so edino na tekočem, in drugimi družbenimi dejavniki ni stalne in živahne povezave?

Positiven odgovor iz stare domovi- ne bi bil še posebej dragocen, da bi ta druga izseljenška generacija laže vztrajala pri svojih zamislih in na- trih. Za tako spodbudo najbrž ne bi bilo nespametno nameniti neka- jred- stev, pa tudi posvetiti malo več časa za širšo, ne le slovensko družbeno akcijo, ki naj bi s svojimi idejami in prispevki — je ti ne terjalo veliko denarja — pomagala, da bi novo ste- leno in betonsko poslopje poestrilo čimveč predmetov, ki bi pričali o na- ših krajih in njihovih narodih.

Mar za to ne bi veljalo celo usta- noviti akcijsko slovensko-jugoslovansko delovno telo v državi? Se zlasti, ker bi ponesrečena akcija generacije mla- dih izseljencev pomenila pravcato tra- gedijo.

Če gre za tako oddaljene kraje, je le korak do tega, da se vezi potrajajo, da zatonajo v pozabo. Predsednik Ste- kar se je naučil slovenskega jezika, ko mu je bilo že več kot trideset let. Morda se bo nekada dne naučil slo- vensčine tudi industrialec Perendić, ki se danes tako vztrajno bojuje za stara slovenska domova — da bi zanj za- našel čimbolj ugodnega kupca in zago- tovil čimbolj ceneno gradnjo novega doma — slovensko-jugoslovanskega.

Izseljenci so naredili velik korak, da do pozabe in pretrganjih vezi ne bi prišlo. Bomo v državi naredili na- slednji korak?

Slobodan Vučković

Bogastvo v gozdu

Obsežni načrti za izkoriščanje lesa v BiH — Več gozdnih poti, mehanizacija in bolj smotrna predelava lesa

OD NAŠEGA SARAJEVSKEGA DOPISNIKA

SARAJEVO, 5. jan. — Polovico Bosne in Hercegovine pokrivajo gozdovi, ki so skoraj tretjina jugoslovanskega gozdnega bogastva. Zato ni presenetljivo, da v BiH posebno gozdarstvu in lesni industriji v srednjoročnem razvojnem načrtu posebno pozornost.

Po razvoju za leto 1976 do 1980 naj bi vzgojili v BiH vsako leto za 6,6 odstotka več gozdov, izkoristili za 3,8 odstotka več lesa, njegov izvoz na tuje pa bi vsako leto povečali za 9,2 odstotka. Temelj za to povečanje dela in proizvodnje je posodobitev gozdarstva v republiki. Zgradili bodo kar 2.200 kilometrov novih gozdnih poti, poskušali bodo pogozditi čim večji del sedanjih 630 tisoč ha opustošenih gozdov in goličav, ki so namenjene pogozdovanju do konca tega tisočletja.

Največji problem so vsekar gozdne poti, ki jih je malo, tako da morajo posekane debla vlačiti do trdnice gozdne poti povprečno po kilometru in pol. To pomeni, da se razen debla drugega ne splošča vlačiti iz gozda in tako ostane trohobi v plen petina posekanega lesa.

Les predelajo večinoma v polizdelke in plošče. Lesna predelava predstavlja 17 odstotkov republiške industrije. Vseeno pa z njo niso zado-

voljni, saj končna predelava močno zaostaja za jugoslovanskim povprečjem. To se vidi že po vrsti proizvodnje. BiH proizvaja tretjino jugoslovanskega rezanega lesa, furnirjev, iveric in lesene embalaže, v proizvodnji pohištva pa le 18 odstotkov.

Ze dve leti se proizvodnja v lesni industriji BiH povečuje za 4 odstotke na leto. Prodaža je boljše tako doma kot v tujini. To ocenjujejo za ugodno rast, a hkrati z njo niso zadovoljni. Glavna zavora je v zastarelosti predelave lesa. V minuli razvojni petletki so zato kar sedem odstotkov vseh bosanskohercegovinskih industrijskih naložb vlagali prav v posodobitev lesne predelave. Velike naložbe so predvidene še naprej: 2,7 milijarde din v petih letih. Ta denar usmerjajo v proizvodnjo, ki bo ponujala predvsem večjo izbiro in kakovost lesnih izdelkov. Trudijo se povečevati končno obdelavo.

V okviru lesne predelave je prav gotovo zelo pomemb-

na industrija celuloze in papirja. Tudi tu ne gre, kot bi si v BiH želeli, predvsem zaradi izjemno zastarele opreme in tehnologije. V minuli razvojni petletki je bila ta gospodarska veja prav mahanovsko zastopljena. Težko je prihajala do surovin, s proizvodnjo surovin in s potrošniki papirja ni bila povezana, denarja za nove naložbe je dobila zelo malo. Namesto začetnih 9,7 odstotka letne rasti so celulozarji in papirničarji v tej republiki dosegli pol mazi.

Zdaj jim obetajo lepše čase, vendar jih opozarjajo tudi na njihove napake. Gozdarji bodo tej predelavi dobavljali več listavcev za celulozo, medtem ko bodo precej iglavcev še vedno uvažali. Toda papirničarji bi morali uporabljati več lesa slabše kakovosti in več starega papirja. Enako velja za vso lesno predelavo: drugače bo treba deliti les, to dragoceno surovino.

BOGDAN NOVAK

VINKO GOLMAJER — Vztrajal sem in ustvarjam pohištvo v starem kmečkem slogu. Foto: Janez Zrnc

POHIŠTVO V KMEČKEM SLOGU

Vztrajnost v lesu

Uspešno združuje staro z novim - Začel v delavnici, kjer je pozimi zmrzoval lim - Priznan je kot umetni obrtnik

PODLJUBELJ, jan. — Industrijsko oblikovanje in serijska proizvodnja sta danes skoraj povsem izpodrinila nekdanjo rokodelsko izdelavo. S tem se je bistveno spremenila zunanja podoba predmetov, ki jih uporabljamo v vsakdanjem življenju. Nekdanje rezljane, reliefne ali kakor drugače dekorirane ter poslikane in pobarvane izdelke so zamenjali takdi, v katerih prevladujejo čiste, gladke in praktične linije.

Kljub temu, da ob večji uporabnosti pri sodobnih izdelkih ni mogoče zanikati tudi novih lepot, pa vse pogostejše radi segamo po pravih rokodelskih izdelkih, bodisi starih iz časov, ko industrijskih še ni bilo, bodisi po novih, ki stare kar najbolje posnemajo. Lahko bi rekli, da postajajo obrtniki, ki pri svojem delu posnemajo nekdanje rokodelce, da torej predmete sami zasnujejo in izdelujejo, vse bolj cenjeni. Se zlasti če pri tem ohranjajo staro ljudsko izročilo v kar najbolj čistih oblikah.

Trmasti zasebnik
Vinko Golmajer, 53-letni mizar iz Podlublja pri Trzinu, je prav značilen obrtnik te vrste. Uspešno združuje staro z novim. Izdeluje kose pohištva v tako imenovani kmečkem baročnem poslikanem slogu, ki ga sledimo že v 18. stoletju in je bil razširjen vse do konca 19. stoletja. Ob tesni naslonitvi na etnografsko izročilo mu je uspelo izdelati pohištvo, ki je blizu sodobnemu človeku in njegovim potrebam. Uporablja sodobne materiale in tehniko, vendar iz izrednim poslomom za izvirnost uporabnosti ter osnovno neoporečno ornamentiko.

Kaže, da je Golmajerjevim mizarjskim poklic že kar v krvi. »Moje oče je bil mizar in tudi moja brata sta se izu-

čila mizarске obrti. Vendar sem samo jaz tako trmast, da sem ostal zasebni obrtnik,« je povedal Vinko Golmajer.

Bil je zares trmast in vztrajen, da je držal ob tolikšnih težavah pri delu in v življenju. »Nekaj časa sem imel delavnico v kleti, v katero sem lahko prišel le skozi okno. Kasneje sem dobil skedenj, kjer pa prostora nisem mogel ogrevati, zato pozimi sploh nisem mogel delati. Saj mi je lepo zmrznilo. Leta 1965 so mi dali na razpolago opuščen hlev v Podlublju, kjer sem si naposled lahko uredil boljšo delavnico. Ker nisem imel denarja za sodobno strojno opremo, sem bil prisiljen začeti izdelovati pohištvo iz masivnega lesa.»

Tako pohištvo, za katerega uporablja les gorske smreke in macesna, Golmajer izdeluje še sedaj. Vendar pa prvih omar, miz in stolov, ki so podobni kmečkemu pohištvu pri nas pred 100 leti, ni izdelal šele pred desetimi leti.

Nagrade za dovršeno delo

»Ze pred vojno so prihajali k očetu Primorci, ki so se pred Italijani umaknili na Gorenjsko in naročili pohištvo v starem slovenskem slogu. Potem sem spomnil, da je bila po vojni prva stranka pri nas čevljarjski mojster iz Ziganje vasi, ki je hotel imeti pohištvo za dnevno sobo v starem kmečkem slogu. Pozneje sem si s takim pohištvom samopremisljivo podstrženo sobico. Z njim sem sodeloval na gorenjski obrtni razstavi v Kranju in dobil zanj drugo nagrado. Ker pa so nekatere tedaj ocenjevali, da posnemam nemški stil in da to ne gre, sem izgubil veselje do tega dela. Potem sem se preusmeril na sodobno pohištvo in zanj dve leti kasneje dobil prvo nagrado.»

Znova se je dotil pohištva v starem kmečkem slogu v delavnici v Podlublju, potem ko si je opomogel od hude prometne nesreče, zaradi katere je ostal brez naročil in dela ter zaslužka. Nanj so se spomnili lastni-

ki vikendov, ki se jim v alpskem svetu še posebno podoba notranja oprema v takem slogu. »Z etnografi pa ne pridem skupaj, ker hočejo, da posnemam le staro. Po njihovem naj bi izdeloval le postelje, zibelke in skrinje. Jaz pa hočem narediti pohištvo za današnjo rabo. Ljudje danes v stanovanju potrebujejo tudi omare, pisalne mize, kavče in drugo.»

Ker za svoje novosti ne dobi niti vzorcev niti nasvetov, Golmajer vztrajno sam išče najboljše rešitve, v katerih združuje praktičnost in sodobno uporabnost z osnovnimi elementi starega kmečkega pohištva. V etnografskem muzeju v Ljubljani se večkrat ustavi s papirjem in svinčnikom v roki in prepiše stare elemente. Veliko si pomaga tudi s staro literaturo, v kateri je prof. Albert Šiš pred več kot 50 leti podrobneje obdelal gorenjske kmečke hiše in njihovo opremo.

Golmajer je kritičen tudi v izbiri sodelavcev, ki jih rabi pri pohištvi. Za izdelavo kovinskih detajlov si je izbral kropske in kamniške kovače, medtem ko se je pri poslikavi skrinj in posteljnih končnic odločil za sodelovanje z akademskim slikarjem Henrikom Marchelom iz Kranja. Vsa ta prizadevanja ter kritični pristop in izostren posuh za ločevanje kliča od originala so mu naposled prinesli tudi ugodno oceno strokovnjakov. Republiška zbornica mu je letos februarja izdala mnenje, s katerim ga je priznala za izdelovalca na področju umetne obrti. Priznanji pa je dobil tudi na nedavnem sejmu turističnih spominov v Kranjski gori in spomladni na sejmu malega gospodarstva v Kranju.

LADO STRUŽNIK

Soli ne bo delilo sonce

Zelena luč za dolgoročno reševanje položaja morskih solin — V nekaj letih obvladano vreme — Soli, ki je je na pretek doma, ne bomo uvažali

KOPER, 5. jan. — Ob koncu pravkar minulega leta se je v posebej žarki luči pokazala ciklična kriza preskrbe s soljo. V trgovinah ponekod niso imeli na zalogi niti ščepca navedne, še manj pa morske soli. Zadeva pa se je tokrat razpletla tako, da pomeni hkrati dolgoročno rešitev preskrbe s tem živilom.

V Jugoslaviji porabimo letno povprečno okoli 400.000 ton soli, od tega 150.000 ton za prehrano, ostalo pa za različne industrijske panoge. Do leta 1980 se bo poraba soli skoraj podvojila. Domači proizvajalci zato načrtujejo znatno povečanje svojih zmogljivosti. Doslej smo morali uvoziti okoli 100.000 ton kamene in okoli 40.000 ton morske soli. Povečanje zmogljivosti naših solin pa naj bi do leta 1990 ne le v glavnem pokrila domače potrebe, temveč tudi prispevala, da nam vsaj morske soli ne bi bilo treba več uvažati.

Industrijski kombinat »Soda« — sol v Tuzli pridobi letno okoli 200.000 ton kamene

soli, tri naše morske soline (Pag, Sečovlje, Ulcinj) pa povprečno letno okoli 30.000 ton morske soli. Pred nekaj leti je ob uvedbi nove tehnologije »Soda« — soe zagotavljala, da bo s svojo proizvodnjo pokrila vse domače potrebe. Delno zaradi težav pri uvajanju nove tehnologije, delno pa tudi zaradi neprimernih nizkih cen soli te obiljbe niso uresničili.

Morske soline bi lahko dajale precej več soli. Vse tri delajo na sorazmerno zastareli način, za temeljito obnovo pa nimajo denarja. Poglavna ovira morskim solinam je vreme, s katerim so do sedaj bili brez upa zmanjšati. Nizka cena morske soli

do oktobra lanskega leta (TOZD Soline portoroške Drogje je prodajal sol v 50-kilogramskih vrečah po 1,30 dinarjev, v kilogramskih vrečah pa 1,45 dinarjev za kilogram; v maloprodaji je bila ta sol po 4,20 dinarjev za kilogram) ni omogočala, da bi si soline zbrale denar za posodobitev. Vrstilo let »soli« narj zahtevali, naj bi cenilo soli prilagodili sorazmerno cenam drugih osnovnih živil. Lani oktobra je zvezni izvršni svet izdal odlok, po katerem je bilo mogoče prodajati kilogram tega živila do 4 dinarjev dražje kot dotlej. Hkrati pa je določil, da je treba za vsak kilogram uvožene morske soli (uvažajo jo

morske soline kot preskrbovalci trgati plačati 2 dinarja posebnih carine. Morske soli ne so protestirale, češ, da jim je s tem šel po vodi komaj vznikli up, da bodo ob povišanju cen lahko končno prišle na zeleno vejo. Na

● Tako kot proizvajalci kamene soli bodo tudi morske soline dva dinarja od kilograma dražje prodane uvožene ali doma pridobljene morske soli namensko porabili za modernizacijo solin. To bo osnova za to, da naj bi do leta 1980 morske soline letno »načele« okoli 115.000 ton soli in sicer največje soline v Ulcinju do 50.000 ton in v Portoroku do 30.000 ton in na Pagu do 28.000 ton letno.

njihovo intervencijo je decembra ZIS posebno carino na uvoz morske soli ukinil.

Portoroška Droga oskrbuje z morsko soljo Slovenijo in zahodno Hrvaško. Zaradi vremenskih razmer žetev morske soli silno niha. V povojnih letih so v sečevalskih solinah pridobili najmanj 2500 ton in največ 32.000 ton soli.

Pred sedemdesetimi leti so pripravili širokopotezen načrt za modernizacijo solin, s katerim bi premagali svojega največjega nasprotnika, to je nestalno vreme. Zdaj so ponovno vzeli na rešeto pred leti izdelane načrte, po katerih naj bi skonstruirano morsko slanico umetno izparili in s tem tako opet najstarejšo vreme. Ena poglavitnih ovir, to je pomanjkanje denarja, tokrat ne bo odločujoča.

V portoroški Drogji pravijo, da pomeni zanje 2 dinarja od kilogramu soli letni dohodek okoli 25 milijonov dinarjev. Ta denar namenjajo namensko uporabiti. Izključno za obnovo solin. V treh letih računajo tako zbrati okoli 75 milijonov dinarjev, kar je realna osnova, da bi v tem času skupaj

Vaš dnevnik —

PRIMORSKI DNEVNIK

GUSTAV GUZEJ

Zasavje ušlo katastrofi

Je dimnik rešil dolino?

Strupeni plini v višjih zračnih plasteh nevarni le ob toplotni inverziji

Letos poleti in jeseni kmetje na obronkih hribov nad tesno zasavsko dolino niso opazili svetlečih elav — svojevrsnega čudeža narave, ko drevice zaradi nenormalnih ekoloških razmer hkrati cveti in obrodijo. Tudi niso več zaskrbljeni ogledovali osmojenega listja. Novi, 360 metrov visoki dimnik trboveljske termoelektrarne je vrgel na uničujoči dim visoko med oblake. Zagotovi, da je Zasavje končno le začelo desetletni manj umazan in strupen zrak kot je bil že leta nazaj.

Zadušitev z žveplovim dioksidom je območje okoli Trbovelj in Hrastnika že resno grozila. Zasavje, ki je eno prvih industrijskih središč Slovenije, je doživelo svoj razcvet v času, ko so tovarniški dimniki, iz katerih se je črno kadilo, bili simbol napredka.

Bila so to leta po drugi svetovni vojni, ko je bil industrijski razvoj naš prvi cilj. Industrija pa je potrebovala energijo. Kje jo dobiti? Tam, kjer je premog. V tesno zasavsko dolino, znano po premogovnikih, smo postavili termoelektrarno. Da je njena lokacija v kotlini med hribi, kjer se del zaradi toplotne inverzije ni mogel povzpeti v višino in se je valil pri tleh, z vidika varovanja človekovega okolja in varstva samih ljudi vse prej kot primerna, takrat ni nihče pomislil. Glavno je bilo, da je bil pri roki premog. Toda zasavski premog vsebuje izredno veliko žvepla — kar 1,5 do tri odstotke, ki se pri vzgorevanju spremeni v žveplov dioksid, ta pa se v stiku z vlago pretvaja v žveplov kislino, ki kot ogenj uničuje zelenje daleč naokoli.

V Zasavju se je rastlinje prvič vnelo pred 20 leti, ko so pogladi tretji kotel v TET 1. Takrat so odmrle smreke. In ko je začela delovati še TET 2, je bilo odmrlih rastlin čedalje več. Zgostitev žveplovega dioksida, ki je bila že prej izredno visoka, je dosegla kritične meje. Leta 1972 je bilo poškodovanega že 5000 hektarov gozda, 80 hektarov pa popolnoma uničenega. Ob močnejšem vetru se je suho drevo podiralo. Pokazala pa so se tudi prva grozila znamenja umiranja doline — erozije. Dež je golo zemljo spiralo do žive skale.

Kako se je moglo zgoditi, da je Zasavje tako rekoč čez noč začelo hirati? Zasavčani se temu niso čudili. Poznali so kopreno dima in prahu, ki je dan za dnem ovijala njihove kraje

in dušila vse, kar je bilo živega. Obe termoelektrarni sta namreč pokurili 4000 ton premoga na dan in skuzi dimnike izbruhali 240 ton žveplovega dioksida. Vsa ta ogromna količina zadušljivega dima je do letos ostajala pri tleh zaradi neprebojne zračne plasti, ki se je pojavila ob toplotni inverziji, in se kot pokrov povezovala nad dolino, saj sta oba dimnika (100 metrski pri TET 1 in 80 metrski pri TET 2) nižja od te plasti.

Pri gradnji obeh termoelektrarn so napačno presodili, da bosta nizka dimnika onesnaževala le bližnjo okolico. Menili so, da se v kubiku zraka na dan ne bo nabralo več kot 0,15 miligramov žveplovega dioksida. V resnici pa se je pod zadušljivim klobovom nabiral v neverjetnih količinah, tako da so bili začetni celo meteorologi.

Ko so pred petimi leti začeli meriti onesnaženost zasavskega zraka, je meteorološki zavod SRS kupil naprave, ki so merile do 10 miligramov žveplovega dioksida v kubiku zraka. Toda v Zasavju so takoj odpovedale — v zraku je bilo namreč precej več žveplovega dioksida. Preuredili so jih na 20 miligramov, pa je bila tudi ta mera večkrat presežena. Spomnimo se, kolikšna mera je dovoljena: republiški zakon o varstvu zraka pred onesnaževanjem dovoljuje dnevno koncentracijo žveplovega dioksida le do 0,30 miligramov v kubiku zraka, polurno pa do 0,75 miligramov. Močno onesnažen zrak pa ni bil le blizu dimnikov, pač pa povsod tam, kamor je veter odnesel dim. Nad »plinom« so se pritoževali v Savinjski dolini, v Radečah, osmodil je rastje tudi v Sevnici. Vendar ni uničil samo rastlinja, načel je tudi zdravje prebivalcev.

Nujno je bilo treba nekaj storiti. Ustaviti obratovanje termoelektrarne?

Nemogoče! Kaj torej? Po številnih predlogih so se v Zasavju odločili za dimnik, ki naj bi bil tako visok, da bi predri zaporni zračni sloj in rešil dolino pred zadušitvijo.

Toda, kako visok naj bi bil »rešilni« dimnik? Po številnih merilnih in zapletenih računih (višina toplotne inverzije je bila dlje časa neznanica) so strokovnjaki meteorološkega zavoda SRS predlagali višino 385 metrov. Ob tako visokem dimniku zgostitev žveplovega dioksida v zraku ob normalnih vremenskih razmerah ne bi presegla 2,5 miligramov, s čimer bi bila ogrožena območja zavarovana, če pa bi želeli, da zgostitev ne bi presegla dveh miligramov, bi moral dimnik segati kar 420 metrov.

Komisija se je odločila za 360 metrski dimnik, ki bo še zaščiti nižje zračne plasti, torej ožjo dolino in dno, ker bi vsak nadaljnji meter gradnje izredno podražil. Nižji dimnik pa ne bi prebil inverzne plasti nad kotlino, kjer je kroženje zraka neprimerno večje in kjer naj bi se žveplov dioksid razredčil do neskodljive količine. Sicer pa je kljub 360 metrom to najvišji dimnik v Evropi in drugi na svetu. Maja letos je bil dimnik zgrajen. In kakšen je učinek tega velikana, vrednega 70 milijonov dinarjev? Se je ozračje po njegovi zgradbi izboljšalo?

Vodja službe za varstvo zraka pri meteorološkem zavodu SRS inž. Bojan Paradiž zagotavlja, da sedaj TET 2 le še neznatno onesnažuje ozračje v nižjih predelih, torej v ožji dolini Save in na dnu trboveljske kotline, nekoliko bolj pa v višjih predelih, vendar tudi tu precej manj kot prej. Seveda pa to ne pomeni, da je zrak v Zasavju zdaj čist. Še vedno ga onesnažujejo lokalne onesnaževala, kemična tovarna v Hrastniku in stara termo-

elektrarna. Sicer pa več povedo rezultati meritev. Ker je dimnik za 25 metrov nižji od predlaganega, so bile izmerjene koncentracije v poletnih mesecih res nekoliko višje od predvidenih. Na Savni peči nad dnem doline se je onesnaževanje ozračja v primerjavi z letom 1971 dva do trikrat zmanjšalo. Na Kovku na levem bregu Save, kjer je 600 metrov nadmorske višine, je bil letos poleti zrak dvakrat manj umazan kot pred petimi leti. Pri Dobovcu, kjer se na desnem bregu Save pobočje Kuma dvigne do 750 metrov nadmorske višine in kjer je bila že prej onesnaženost manjša, pa se je zmanjšala le za polovico.

Leta 1971, ko smo spoznali, da Zasavju preti uničenje, je bilo nepreklicno več kot en miligram žveplovega dioksida v zraku kar 11 ur in pol, letos pa le pet ur in pol, vendar s to pomembno razliko, da je bilo takrat v kubiku zraka več kot 10 miligramov žveplovega dioksida, letos pa je bilo le nekaj več kot en miligram. Pri tem je treba upoštevati, da je dejanski učinek dimnika težko ugotoviti, ker stara termoelektrarna ni priklopučena na novi dimnik. Vendar pa podatki iz časa, ko je delala »TET 2« ali pa »TET 1« dokazujejo, da zdaj zrak v prizemnih plasteh onesnažuje le stara termoelektrarna. Ko bo ta prenehala delovati, bo tudi zrak v dolini precej čistejši.

Vsi ti podatki veljajo za poletne mesece. Kako pa bo pozimi? Meteorologi predvidevajo, da bo, kar zadeva TET 2, njen vpliv na onesnaževanje zraka v dolini po zaslugi toplotne inverzije še manjši, kakšen pa bo v višjih slojih, bo odvisno od višinskih inverzij. Če se bodo pojavljale, bodo povzročale lokalne onesnaževanja. Nevarna mesta so prelazi in grebeni, kjer dim

iz doline prehaja na drugo stran hribovja, vendar po predvidevanjih ne bo zajel tolikšnega območja kot do zdaj.

Dolina je rešena, ne grozi ji več katastrofa zaradi erozije. Tudi rastlinje je spet začelo poganjati. V poskusnem nasadu agrometeorološke službe pri Dolinškovi kmetiji na Praprotnem nad Savo, kjer je bil včasih zrak hudo onesnažen (Dolinčkovci so se morali preseliti v dolino, saj njihovi zemlji pridelki niso uspevali), je letos zrasel grah. Spinača je šla celo v cver, kar se ni dogajalo ves čas delovanja TET 2. Leta 1973 so pridelali 132 centov krompirja na hektar, letos pa kar 218 centov. Zrasla je koruza, celo ajda, zeljne glave, ki prej niso bile užitne, pa so zrasle do teže med 1,5 in 2,30 kilograma. Tam, kjer je podrast izginila, je ponovno začela rasti, druge pa se je okrepila. Najbolj spodbudno pa je, da letos ni bilo drugega ostanja in pozneje cvetenja. Osmodilo je le najbolj občutljive rastlinske vrste in še to samo na 15 odstotkih površine, listje pa je odpadlo precej kasneje kot zadnja leta.

Dolina je torej rešena pred uničenjem, vendar pa ne smemo biti za dovoljni in ostati križem rok. Z novim dimnikom onesnaževanje ozračja nismo preprečili, pač pa le prenesli v višje zračne sloje. Nekateri celo menijo, da smo si z dimnikom naredili medvedjo uslugo. Dim, pravijo, se sicer ne bo več valil po ozki savski dolini, zato pa bo poškodovani nasade hmelja v Savinjski dolini, kamor bo veter zanesel trboveljski žveplov dioksid. Ali nam torej grozi enaka nevarnost kot Skandinaviji, kjer umirajo ribe v jezerih zaradi dežja iz oblakov, ki jih je veter pridelal iznad Porurja? Kaj o tem menijo strokovnjaki me-

teorološkega zavoda SRS? Inž. Bojan Paradiž je prepričan, da je nevarnost onesnaževanja Savinjske doline s trboveljskim dimom naplajena. Žveplov dioksid se namreč visoko v zraku razredči v nesškodljive količine, na tla se vrača le z dežjem. Če so tla kisla, kot so v Skandinaviji, je tak dež škodljiv, če pa so tla bazična, ni nobenih hudih posledic. Ni torej bojazen, da bi se pri nas pojavila podobna škoda kot v Skandinaviji, saj so tla v bližini in daljni okolici bazična, kisla se pojavijo šele na Pohorju.

Ne glede na to pa se tudi v meteorološkem zavodu SRS strinjajo, da je dimnik le polovičarski rešitev. Žveplov dioksid so namreč preganili med oblake, niso pa ga odstranili, zato je v drugi fazi sanacije predvidena tudi čistilna naprava, celo lokacija zanjo je že določena. Če se bo inverzija pojavila nad dimnikom, bodo Zasavčani spet začutili v ustih okus po žveplu. In če je bilo že od vsega začetka znano, da novi dimnik sam v bistvu ne pomeni rešitve problema zasavskega zraka, čemu torej nismo namesto 70 milijonov dinarjev vrednega dimnika raje zgradili kar čistilno napravo?

»Seveda smo najprej razmišljali o čistilni napravi,« je povedal inž. Bojan Paradiž. »Ta bi vsakega najbolj rešila zasavski zrak. Toda zadržaj te naprave še niso tehnično obdelane. Ljudje si ne predstavljajo, da bi to pravzaprav morala biti ogromna čistilna tovarna.« Da bi zaščitili ogrožena območja, bi morali prečistiti 85 odstotkov žveplovega dioksida. To pomeni, da bi pri proizvodnji 275 megavtov električne energije, to je pri obratovanju TET 2 in bodoče termoelektrarne, morala naprava očistiti v eni uri kar 1.700.000 kubičnih metrov dima. Če bi to količino želeli spraviti v stolp, bi leta, če bi njegova osnovna ploskev merila 100 kvadratnih metrov, moral biti visok 17 kilometrov!

Takšna čistilna naprava ne bi bila nič manjša od termoelektrarne, glede na svojo velikost, pa bi bila tudi zelo draga. Samo stroški njenega obratovanja bi v enem letu presegli polovico cene dimnika, črna električne energije pa bi se sedva podvojila. Čeprav bi bila čistilna naprava idealna rešitev, je za zdaj odpadla iz sanacijskega programa. Za zdaj, saj bo slej ko prej treba zavarovati tudi višje zračne plasti. Upamo lahko le, da bodo znanstveniki čimprej ponudili tehnično dogmame in ne predrage filtre.

Silvestra Rogelj

BERITE REVIO DAN

ZA ZAKLJUČEK CANKARJEVEGA LETA

CANKAR V TRSTU
VZPODBUDEN OBRAČUN

Vzorno pripravljena in dopolnjena razstava o Cankarjevem gledališču - Gledališki muzej iz Ljubljane in arhiv Stalnega slovenskega gledališča v Trstu na muzealno znanstveni ravni

Dvodelna razstava v Kulturnem domu, ki priložnično predstavlja najpomembnejše trenutke iz uprizorjenih Cankarjevih del v Trstu in v paviljon v prvem nadstropju, ki v domiselni stilski razvrstitvi, ki jo zamilja arh. Mirka Lipužič, ponuja sintezo Cankarjeve gledališke ustvarjalnosti in interpretacij različnih gledališč slovenske, jugoslovanske in tuje, nas je vnovič vrnila v razmišljanje o enkratni vstopnosti Ivana Cankarja v našo kulturno-politično življenje. Večrjetno bo potrebna daljša časovna odmaknjenost od prazniškega leta proslavljene rojstva, da bi zmogli oceniti vse smeri odvisne dejavnosti, ki jo je leta sprožila.

Vendar pa ob pregledovanju zbranih podatkov ne moremo mimo nekaterih zanimivosti, ki zadevajo naše mesto Trst - in posebej gledališko snovanje ob Cankarjevih delih posebej. Teorizirajo ga dramaturg Dušan Moravec je kot dolgoletni ravnatelj Gledališkega muzeja v Ljubljani, v sodelovanju z našim dolgoletnim pravkom, igralcem Radom Nakrstom, ki pa je v svojem prostem času strasten in pedanten zbiralec vsega arhivskega in zgodovinskega materiala s področja gledališke dejavnosti na Primorskem, pripravil tudi shematski kvantitativni pregled vseh predstav Cankarjevih del na Tržaškem. V zgostčenem posnetku po predložitvi te podatke tudi našim bralcem in na ta način odpiramo kabinetske podatke širokim plastem ljubiteljev Cankarja pri nas in gledališča se posebej.

Začetek sam ni bil prav nič rožnat. Ob prehodu v naše stoletje, to je, v času, ko smo se s Cankarjem in tudi našim prvim predavateljem, smo Slovenci imeli eno samo gledališče - in to (državno) v Ljubljani. Prve tri Cankarjeve drame, »Jakob Ruda«, »Kralj na Betajnovi« in »Romantične duše«, so dolga leta čakale na uprizoritve. Šele »Pohujšanje v dolini šentjurski« je našlo uvrstitev v repertoar leta 1908. In to uprizoritev so videli tudi v Gorici na posebnem gostovanju, ki je izjemoma zajelo tudi Maribor, Ptuj in Celje. Trst, ki je že od leta 1902 redno gledališko deloval v okviru Dramatičnega društva ter se že 1905 selil v Narodni dom, se še ni mogel odločiti za Cankarja. Celo dve leti kasneje, ko je Ivan Cankar prvič obiskal Trst in predaval tržaškimi delavcem, gledališče pa se je preimenovalo v Slovensko gledališče v Trstu, je bilo treba čakati še eno sezono, da je bila uvrščena in tudi realizirana drama »Kralj na Betajnovi«. Premiera je bila 18. oktobra 1908. Uspeh je bil nenavaden in se je prekalificiral v kulturno-umetniško dogodek vse Slovenije. Bila je to namreč prva zares »slovenska« uprizoritev. Ljubljansko predstavo leta 1904 je namreč postavil na oder češki režiser, ki je kot strokovnjak izraževal prve poklicne osnove gledališkega dela v Ljubljani. Tudi vse vidne vloge v »Kralju na Betajnovi« so odigrali češki gostje. Izjema je bil župnik, ki ga je upodobil Verovšek. Ko je Anton Verovšek prevzel umetniško vodenje novega slovenskega gledališča v Trstu, je v predstavi, ki jo je tudi režiral, izbral vloge, ki ga je pritegnile že v ljubljanski uprizoritvi, namreč Kantorja, medtem ko je vlogo župnika v Trstu odigral mladi Valo Bratina. Po uprizoritvi »Kralja na Betajnovi« se je vnela tudi kratka polemika med tedanjim »Edinostjo« in »Delavskim listom«. V »Edinosti« so se čutili sledovi ljubljanskega razpraz, saj je v isti sapi, ko je hvalila Cankarja kot najpomembnejšega slovenskega dramatika, nekako omalovažujoče pisala o smislu slovenske dramatike naslovljen. Vendar se je ta rahla praska brez škode končala. V Trstu so pričeli razmišljati o uprizoritvi »Hlapcev«, ki jih je ljubljanska cenzura zabranila. Dogovorili so se - pri teh dogovorih je najaktivnejše sodeloval Ivan Regent, da bo Cankar osebno prišel gledati »Hlapce« v Trst. Določeno je bil datum 8. januarja 1910. Žal so nepredvideni dogodki preprečili to zanimivo srečanje, ki bi verjetno privedlo do hitrejšega krsta »Hlapcev« v Trstu in bi ne bilo treba čakati vse do 31. maja 1919. leta, ko jih je Milan Skrbinek »skrtil« v svojem velikem repertoarnem načrtu: VES CANKAR V ENI SEZONI!

S spominski letom, po smrti Ivana Cankarja, se je v tržaškem gledališkem snovanju, vzdise za Cankarja pozitivno usmerjalo. Ne le, da je M. Skrbinek, kot smo že večkrat omenili, v eni sami sezoni uprizoril pet Cankarjevih dram, že leto kasneje, 1920, je Emil Kralj obnovil »Hlapce« v novi sededbi. Prva uprizoritev v spominski sezoni je bil »Kralj na Betajnovi«. Preden se je zastor dvignil je nastopila Marija Kmetova, ki je sprejela o pomenu Cankarja in o njegovi misli naslovljen. Ni se dotaknila vsebine dram, med katerimi je največje zmernjenje povzročil Jerman v »Hlapcih«. Zanimiva je primerjava s sodobnejšimi odmevi na »Hlapce«. Se danes, podobno kot takrat, sodobniki ugotavljajo »pretekli čas« dogajanja, ki ga opisuje Cankar in zagotavlja, »da je tako bilo«, kajpada, »da« ne bo več takih razmer, saj mi dandanes to jamčimo, itd.

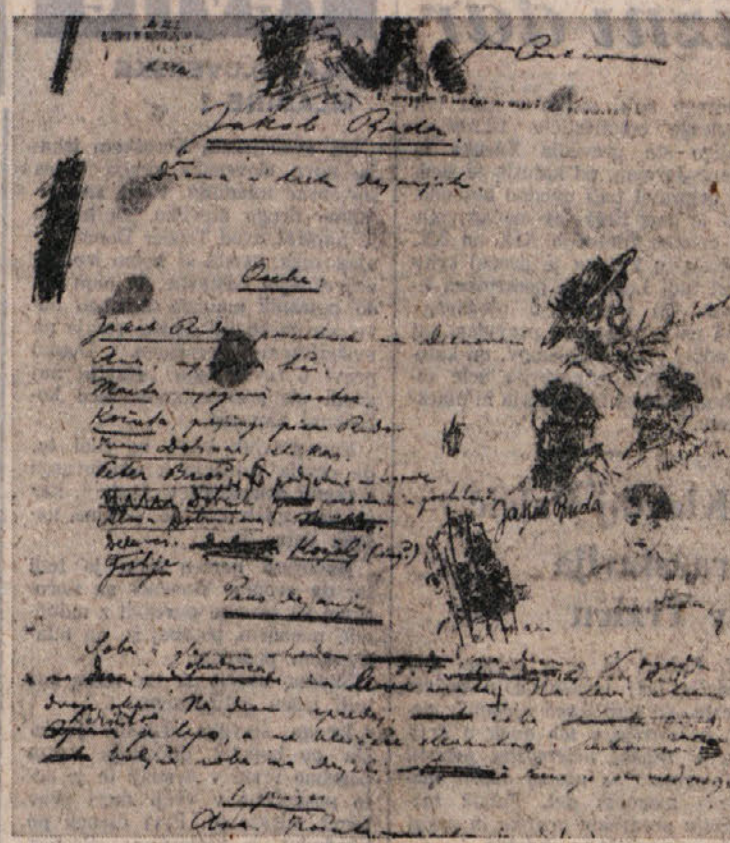
Nó, v reviji »Njiva« je bilo ob krstu »Hlapcev« med drugim tudi zapisano: »Tako je bilo, hvala Bogu, v drugih časih! Noč, če dobro premislimo, bomo spoznali, da je v resnici še tako, a vendar bo jutri morda nekoliko drugače.«

Cankar se s tržaškega odra oglasi šele ob otvoritvi novega delovanja po osvoboditvi, 2. decembra 1945, v gledališču »Feni-« »Jerneja pravica« v priredbi in režiji Ferda Delaka. V sezoni 1947-48 pride na vrsto »Kralj na Betajnovi« v režiji Jožeta Babčiča in s pokojnim Milanom Košičem v vlogi Kantorja. V tej vlogi nastopi kot gost tudi Pavle Kovič, imeniten interpret Kantorja se iz znanje mariborske uprizoritve »Kralja na Betajnovi«, ki je ob gostovanju v Ljubljani vzbudila pravo senzacijo. Leto kasneje, ob 30. obletnici Cankarjeve smrti, pripravi režiser Jože Babčič premiero »Hlapcev«, z Radom Nakrstom v vlogi Jermana. Bili smo sredi dramatičnega razpieta politične situacije med naprednimi silami v Trstu, ki so sele tudi v gledališče. Da bi rešili premiero, je v vlogo župnika vstopil v zadnjem trenutku režiser sam! Cankar se ponovno pojavi na odskih deskah v Trstu v sezoni 1950-51, ko gost Slavko Janžetič »Za narodov blago«. Spet je vodilno vlogo ščukolmčar Radom Nakrst. Nada Gabričeličeva pa je v vlogi Helene slavila 25. obletnico svoje gledališke aktivnosti. V sezoni 1953-54 je v režiji Jožeta Babčiča bilo uprizorjeno »Pohujšanje v dolini šentjurski«. Petra je tonačil Miha Baloh, Jacinto Štefica Drolčeva in Zloda Rado Nakrst. Uprizoritev je bila zapazena tudi v širšem slovenskem prostoru na številnih gostovanjih. 1955-56. leta je Stane Raztresen v priredbi in režiji J. Babčiča upodobil bil Martina Kačurja. Kritika je tedaj uprizoritev uvrščala med mejne dosežke tržaškega gledališča. »Hlapci« so bili ponovno uprizorjeni v sezoni 1965-66 v režiji Branka Gombača. Tokrat je Jermana tonačil Stane Starešinič, župnika pa Joško Lukeš. Zadržna uprizoritev Cankarja v Stalnem

slovenskem gledališču je bila v sezoni 1974-75. »Za narodov blago« v režiji Maria Uršiča in Antonom Petjetom v vlogi Ščuke. Helena je bila Lidija Kozlovič. Tržaški igralci in režiser Jože Babčič so tudi kot predstavniki Trsta sodelovali pri centralni uprizoritvi Cankarjevega »Hlapca Jerneja« v Ljubljani na dveh uprizoritvah v »Dvorani Tivolio«, ki je privabila 14.000 (štiri- najst tisoč) gledalcev.

Koncertna uprizoritev »Jakoba Rude« je zadnji prispevek slovenskega gledališča v Trstu, ki ga svojemu občinstvu posredujejo iz bogate Cankarjeve dramske zapuščine.

j. b.

Prva stran rokopisa Cankarjeve drame »Jakob Ruda«

PETINDVAJSETI LETNIK DRAGOCENE DROBNE KNJIŽICE

»Trinkov koledar 1977«

Na 126 straneh malega formata podaja koledarček pregledno sliko pomembnih dogajanj v preteklem letu v Benetiji in Kanalski dolini

Najmanjši po obsegu in formatu in najmlajši po nastanku med zamejskimi koledarji, čeprav ima za sabo tudi že četrto stoletje, je Trinkov koledar, toda njegov pomen daleč presega njegovo skromnost in mladost.

Dolga leta je zanj vestno skrbel pokojni Rado Bednarik, čuvár Trinkove literarne zapuščine, zdaj urejuje Joško Kragelj, zanj odgovarja dr. Stojan Brajša, tisk pa ga tiskarna Budin v Gorici.

Drobna knjižica vzbudi pozornost že ko jo samo bežno prelistamo, podrobneje branje njene vsebine pa to pozornost v celoti utemelji. Po tradicionalnem koledarskem delu se začne s objavo dokumenta - odloka, s katerim je videmski nadškof Alfredo Bat-

tisti uveljavil rabo slovenskega jezika v bogoslužju v Benetiji Slo- veniji, Režiji in Kanalski dolini. Da gre za res pomemben dokument, ki prica o novem odnosu videmske škofije do Slovencev v videmski pokrajini, potrjuje že naslednja ugotovitve v uvodu k objavi dokumenta: »Odkar je fašizem leta 1933 prepovedal slovenske pridige po cerkvah Benetije Slovenije, se niso videmski škofje nikoli potegnili za pravice, ki so jih terjali benetški duhovniki in sponenice so naletele na gluha ušesa. Ko je bil imenovan za škofa Alfredo Battisti, so mu benetški duhovniki podrobno razložili, kakšno je stanje v Benetiji. Prosil so ga, naj uradno potrdi rabo slovenskega jezika v bogoslužju, naj pošlje v Benetijo take duhovnike, ki bodo znali jezik ljudstva, naj brani slovenske duhovnike proti lažnim napadom ter naj bo pripravljen na večkratna iskrečna srečanja z duhovniki. Nadškof je po treh letih opazovanja in stikov z duhovniki spoznal, kakšno je stanje v škofiji in je letos v 2. številki naškofijskega lista »Rivista diocesana udinese« uradno potrdil rabo slovenskega jezika po cerkvah Benetije Slovenije.

Urednik koledarja dodaja še naslednji komentar: Trinkova prošnja evstani sonce zmage nam sijanje se počasi uresničuje.

Toda Benetško Slovenijo je v letu 1976 udarila tudi strašna isba - potres, in temu tragičnemu dogodku posveča koledar svoje nadaljnje misli v prozi, poeziji in sliki. Priložnostni pesmi sta napisala Ludvik Zornit in Ljubka Šorli.

Tržaški gledališki diletantje iz leta 1981

ANTOLOŠKA RAZSTAVA DEL ZADNJIH DVAJSETIH LET

Lojze Spacal v Reggio Emilii

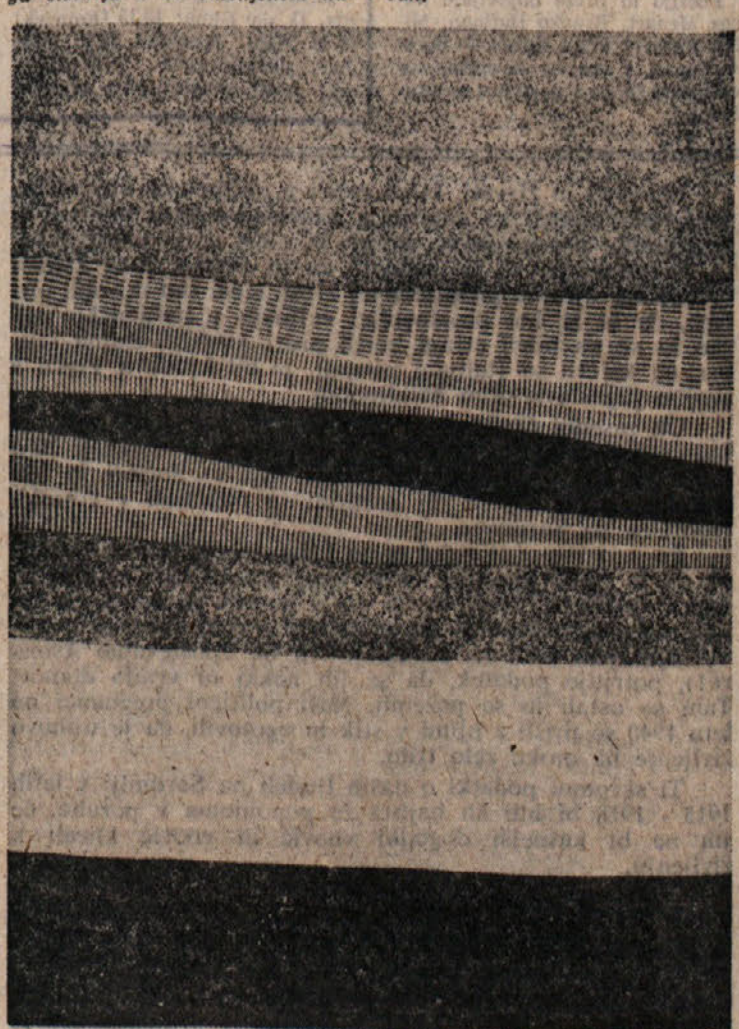
Razstavo so slovesno odprli sinoči in bo trajala do 20. t. m.

Cerjav ima Lojze Spacal za seboj že nekaj desetletij večjih in manjših samostojnih razstav in tudi že nekaj antoloških prireditelj in čeprav je sodeloval že pri dolgi vrsti zelo pomembnih kolekcijskih razstav, med drugim tudi na benetškem bienalu, je bil sinočni večer pomemben dogodek v vsem njegovem sicer bogatem in plodnem življenju. Pod okriljem ali če hočemo v organizaciji pokrajine in občine Reggio Emilia ter ob sodelovanju pokrajinske turistične ustanove ter deželnega odborništva za turizem je v Palazzo del Capitano del Popolo v Reggio Emilii tržaški umetnik pripravil svojo veliko antološko razstavo, ki bo trajala do 20. t. m.

Kakor razbramo iz zelo lepega in bogatega kataloga, ki je ob tej priložnosti izšel, zajema sedanja Spacalova razstava v Reggio Emilii njegova dela iz razdobja od 1933 na do današnjih dni, to se pravi dela obilnih dveh desetletij, v katerih je se posebej prišla do izraza Spacalova grafična umetnost.

most in dober poznavalec Spacalove umetnosti napisal tudi zelo lepo predstavitev našega tržaškega slikarja v že omenjenem ka-

talogu, v katerem je kakih dvajset reprodukcij Spacalovih del, med katerimi so štiri tudi v barvah.

Penski prostor X2 1976

Lojze Spacal

ŠEST KNJIG ZA SLOVENSKE KNJIŽNE POLICE

BOGAT LETOŠNJI KNJIŽNI
DAR SLOVENSKE MATICE

Knjige so namenjene zahtevnejšemu bralcu in pomenijo obogatitev znanstvene, poljudno-znanstvene in leposlovne literature

Slovenska matica je poleg Mohorjeve družbe najstarejša slovenska založniška ustanova. V skladu s svojo tradicijo vsako leto izda vrsto knjig v redni zbirki, pa nekaj knjig izredne zbirke in tudi posamezne knjige izven zbirke. Knjižni izbor Slovenske matice je skrbno pretehtan, zaradi sorazmernosti manjšega števila izdaj še toliko bolj. Knjige, ki jih izdaja ta založba, imajo torej posebno vrednost, skorajda bi rekli, da so tako ali drugače pomembne za slovensko kulturo, za umetnost ali za znanost. Včasih, ko nismo imeli še akademije znanosti, je bila Slovenska matica tista, ki je slovenskemu človeku posredovala znanstvene publikacije. Danes je to stvar drugih izdajateljev, vendar pa je Matica še vedno uslovna, ki morda ne izdaja več samostojnih znanstvenih publikacij, zato pa tudi izbrana poljudnoznanstvena dela, vsekakor pa knjige, ki so namenjene zahtevnejšemu bralcu, ki pomenijo obogatitev naše znanstvene in poljudnoznanstvene misli, v leposlovju pa dela, ki pomenijo trajno vrednost za domačo literaturo. Zdi se, da je letošnji knjižni dar tak, da ustreza vsem tem temeljnim načelom založniškega delovanja, da je knjižni program ne samo pester temveč skrbno izbran, zanimiv in da je mogoče govoriti o uspešnem izboru knjig, ki bodo dopolnile police zahtevnejših slovenskih bralcev. Najbrž lahko govorimo celo o izjemno uspešnem izboru knjig in o popolnem uspehu Slovenske matice, ki se torej pravkar predstavlja s šestimi knjigami, tremi v redni zbirki in tremi izrednimi izdajami.

Sergej Vrišer:
BAROČNO KIPARSTVO
V OSREDNJI SLOVENIJI

Ime mariborskega umetnostnega zgodovinarja in predavatelja na ljubljanski filozofski fakulteti je dolgo ni neznan vsem tistim, ki se zanimajo za domačo likovno umetnost. Posebej se za kiparstvo. Sergej Vrišer je strokovnjak za baročno kiparstvo in temu vprašanju je tudi posvetil svoje poglavito raziskovalno delo. Najprej je raziskoval baročno kiparstvo v Mariboru, potem na Štajerskem. O tem je izdal tudi knjigo, ki je izšla pri Obzorju, za zbirko Ars Sloveniae pa je napisal tekst o baročnem kiparstvu pri nas. Svoje poglobljeno raziskovalno delo je torej posvetil

najprej baročnemu kiparstvu na Štajerskem, ki ga je predstavil v samostojnem delu. Šad njegovega nadaljnega študija je knjiga, ki jo zdaj posreduje Slovenska matica. Posvečena je baročnemu kiparstvu v osrednji Sloveniji, to je na bivšem Kranjskem. Vrišer je zdaj svoje raziskovalno delo usmeril na Primorsko in ko bomo dobili še tretji del monografije, p-svečen baročnemu kiparstvu na Primorskem, bo dopolnjeno pomembno delo raziskovanja našega baroka. V knjigi, ki jo imamo pred seboj, se avtor sicer opravičuje, da pri raziskovanju arhivskih ni imel tako srečne roke kot pri pripravi prvo knjigo. Prepričani pa smo, da je kljub pomankljivi virov uspel raziskati vse, kar je bilo dosegljivo in posredovati v zakroženi celoti kompleksno gradivo ter svoje izsledke. Pot znanstvenika seveda s tem še ni končana, kaže pa nam o pravilnem delu, opozarja na praznine in probleme ter nas vzbujajo k novim raziskovalcem. Zaradi posebnega pomena, ki ga v času baroka imela Ljubljana kot pomembno umetnostno središče, zakrožajo Vrišerjevi izsledki podobno naše baročne kulture, ki se doslej opirala predvsem na slikarstvo in arhitekturo, ki pa v kiparstvu ni bila nič manj pomembno zastopana. Če bi ob poudarku tehničnih vsebin ugodili ob knjiži se to, da je papir boljši in da so tudi reprodukcije umetnin, ki so sestavni del knjige toliko kvalitetnejše, smo s tem dovolj opozorili na pomembno knjigo.

Anton Trstenjak:
PROBLEMI
PSIHOLIJE

Avtor knjige je znani slovenski psiholog, znan tudi izven meja domovine. Kot avtorja številnih knjig ga poznamo doma in v svetu. Če je Trstenjak že izdal Oris sodobne psihologije, potem zato še ne smemo misliti, da je knjiga, ki nam jo zdaj posreduje Slovenska matica, enaka. V novi knjigi Problemi psihologije podaja avtor kritičen prikaz osrednjih področij psihologije ali še bolj točno, človekove psihološke problematike. Zato bomo našli v tem delu snov razdeljeno na več poglavij, ki obravnavajo človeka med dednostjo in okoljem, nato odnos človeka do sveta, potem človeka in družbo, človeka v razvojni stopnji in slednjič človeka kot osebnost. S tem obravnava avtor

pet temeljnih odnosov človeka in s svojimi izsledki ustvarja temelje za teorijo človekove osebnosti. Najbrž bodo lahko le strokovnjaki izrekli dokončno oceno o Trstenjakovi knjigi. Lahko pa ugotovimo, ko izdajo beležimo kot kronisti, da bo knjiga prav gotovo pomembna ne samo za študij psihologije temveč da bo koristila širšemu krogu izobražencev pri proučevanju in razumevanju različnih življenjskih konfliktnih situacij.

Vladimir Kavčič:
PUSTOTA

Vladimir Kavčič je dobro znano ime v srednji generaciji slovenskih književnikov. Slovenska matica je med svoje izbrane leposlovne tekste uvrstila njegov ročen Pustota, s katerim je pisatelj posegel v zgodovino. Obravnava namreč čas po kmečkem uporu na Tolminskem v 17. stoletju in predstavlja tolminskega kmetarja v njegovi življenjski problematiki ob tako pomembnih nevarnostih kot rojstvo, boj za obstoj in smrt. Literarni ocenjevalci podarjajo dobro poznavanje kmeta, njegovega življenja in njegove osebnosti, pa slikovito prikazuje narave v vseh njenih letnih časih, čeprav je ob tem celotno dogajanje razgibano in zanimivo. Gre za tekst, ki ustvarja mrst, med slovensko pripovedno tradicijo in sodobnim pisanjem o eksistencialni problematiki. Morda zato zgodovinska tematika in zgodba sama ni toliko pomembna kot je pomembno tisto, kar je mogoče slutiti ob razmišljanju pri branju. Zato bo v veliki mri od bralca odvisno ali se bo zadovoljil s samo zgodovinsko tematiko in dogajanjem s slovenskim kmetom, ali pa bo delo ob razmišljanju doimel kot sodobno sporočilo. Etnična vrednost dela in stline značilnosti so vredne posebne omembe. Zato je nedvomno, da bi ta Kavčičev tekst o borbi človeka z usodo in njegovem vztrajanju ostal med tistimi sodobnimi teksti naših pisateljev, ki pressegajo okvir trenutne modernosti in aktualnosti.

France Koblar:
MOJ OBRAČUN

France Koblar, lani umrl pred sedemdesetimi leti, član Akademije je bil pomembna slovenska kulturna osebnost. Ni tu mesta, da bi prikazovali njegovo mesto v slovenski književnosti in slovenski kulturi, lahko pa ugotovimo, da je bil desetletja med vodilnimi slovenskimi kulturnimi delavci. Zato je toliko pomembnejša njegova knjiga spominov, ki so izšli pod naslovom Moj obračun. Avtor je svojo knjigo napisal v zadnjih mesecih okupacije in jo dovršil tik po osvoboditvi. Pisal jo je pod presjelo nevarnosti za svoje življenje, deloma zaradi vojne, deloma zaradi »nevarnosti«. Delo je ostalo v zepuščini, za izdajo se je odločila njegova družina, tekst pa je priredil Joža Mahnič, ki je knjigo napisal spremno besedo. V svojih spominih, ki so obremenjeni z mnogimi dokumenti in iskrena avtorska izjava, je Koblar orisal svojo mladost, spomine na redne želenike, svoja šolanja in svoje življenje do konca vojne, ob koncu knjige pa najdemo nekaj portretov njegovih sodobnikov. Od memorskne literature se tekst razlikuje po tem, da je knjigo napisal kot svojo življenjsko izjavo in jo zato vseh 29 let po vojni do svoje smrti ni spremenil. Zato je Koblarjevo pričevanje toliko pomembnejše, saj nam daje podoben polstolletne slovenske kulturne in politične zgodovine, obenem pa notranjo podobo avtorja samega in nekaterih njegovih sodobnikov. Urednik je v spremni besedi napisal, da Moj obračun na določeni mestih nazorno mnogim ne bo všeč. Je pa kljub temu knjižica dokument o minuli dobi in izpoved, ki dokument zanesljivo kot izpoved znanjima. Sicer pa je Mahničeva spremna beseda tista, ki dopolnjuje avtorjevo besedilo in ki nam Koblarjevo še bolj približa, čeprav knjiga dovolj zgovorno govori že sama.

Pri tem ni odveč poudariti, da so posebno zanimiva poglavja o avtorjevem uredništvu Doma in svetov, o njegovem gledališkem udejstvovanju, pa poglavje o zadnji vojni in avtorjevih sodobnikih, čeprav bi si o marsičem govorili še več besed.

Juraj Martinović:
POEZIJA
DRAGOTINA KETTEJA

Dragotin Kette je ob letosnjih proslavah Cankarjeve stoletnice ostal nekoliko v ozadju, čeprav smo obhajali stoto obletnico njegovega rojstva. V počastitev umetnikovega jubileja je Slovenska matica izdala v izredni zbirki razpravo profesorja sarajevske univerze Juraja Martinovića, posvečeno Kettejevi poeziji. Pri tej knjigi je pomembno, da prihaja študija izpod peresa jugoslovanskega slovenista na drugi strani pa da podaja kulturne in politične okoliščine do in v okviru te prikazuje poezije Dragotina Ketteja. Pri tem je pomembna Sl. Ru.

IVAN SILIC

(Nadaljevanje na 8. strani)

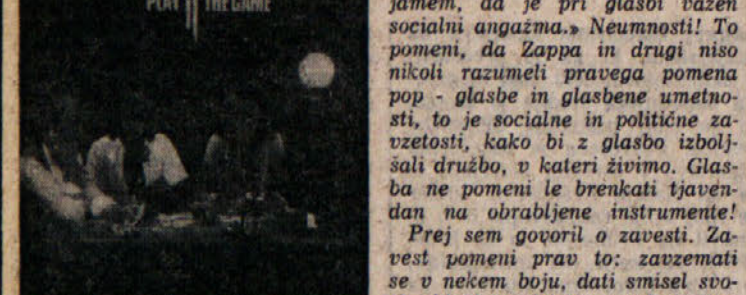
BERITE
REVILJO
DAN

POP TEDNIK

Navadno je na tem mestu u... ker pa je naš namen tudi ta... da ne dolgočasiva morebitnega... bralca z običajnimi frazami, bo... za danes ugod odpadel.

THE NAZARETH

Play'n'the game

Angliji primanjkuje novih idolo... to je takih, ki bi bili sposobni... razgibati umirjene vode brez... briznosti in ki bi pustili vidno... sled v glasbenem življenju. Ker... teh popov ne, se dogajajo do... kaj čudne stvari: Angličani so pri... morami odkriti in ovednotiti nek... danje zornih sinov, izgubljene... pridigarje, ki so uspeli na tu... jem. Dovolj bo, da pomislimo na... ansambel Led Zeppelin, ki ne de... ljuje več v domovini. Podobno u... sodo so doživeli ansambli kot Na... zareth, Uriah Heep itd.

Danes je ansambel Nazareth predmet naše obravnave, saj je... izšla v teh dneh njihova zadnja... plošča, katero je sprejela z o... dobravramen tudi mladina izven... Anglije. Nazareth ni za nas no... vo ime, slovenska mladina se je... se seznanila z njim in to ob pri... liki uspešnega koncerta v ljubljanskem Tiroliju. Ždi se mi prav, da... napisem nekaj podatkov o zvezi s... to skupino. «Banda, je štirilicni... striklanski, vodi ga kitarist Man... ny Charlton, ostali člani so pe... vec Dan McCafferty, basist Pete... Agnew ter baterist Darrel Sweet. Vsi člani so škotskega porekla in razumljivo je, da so najbolj... popularni v domovini whiskyja. Delo, ki je pred nami, je peto... če ne že šesto, morda pa je kaka... plošča izšla samo v Veliki Brita... niji, zato je štetje teško.

Kakšen je album? V njem bo... ste poslušali v glavnem hard rock, ki je ponekod agresiven in drugod... melanholično usmerjen. Te razlike... boste najlažje spoznali v jutrišnji... oddaji.

FRANK ZAPPA

Zoot allures (W. B. Rec. W 56298)

Vesel sem, da je izšla nova plošča Franka Zappa iz dveh razlo... gov: prvič, ker vam lahko izra... ži to priljubljen, da lahko kaj več... napišete o ameriški «progressivni... glasbi». Drugič, ker imam tako na... razpoloženje kakor kvaliteten glasbe... seveda če jo gledamo iz vidika, ki... ga bom obrazložil takoj po tem... uvodu.

Da bi lahko razumeli, kaj pred... stavljajo nam in ameriški mladini... Frank Zappa, moramo razumeti a... meriški način življenja. Preveč... dolgo bi bilo govoriti o vseh razli... kah med našim in ameriškim poj... movanjem glasbe, olikute, u... metnosti itd. Nekaj pa bi rad ponudil: politična pomeni v A... meriki Nixon, Watergate, Kongres in volitve, ne pa socialno in... ideološko delo, ki bi lahko menjalo in izboljšalo strukturo današ... sistema.

Da se razumemo: nočem zmanjšati pomena, ki ga je imel in ki ga delno še ima pri vsem tem Frank Zappa, le da je tudi on... hočeš nočeš del ameriške pop...

Sandj Perfor in Pavel Ugrin

SRECKO VILHAR - ALBERT KLUN

Narodnoosvobodilni boj Primorcev in Istranov na Sardiniji, Korziki in v južni Franciji

Vitimir Fedor Jelenc iz Senčurja pri Kranju je leta 1913 odšel v Srbijo in tam ostal. Konec leta 1915 se je umaknil s srbsko vojsko na otok Krk. Od tu so ga poslali v Italijo, da se pozdravi. Italijani pa so ga kot avstrijskega državljana zaprli in kot vojnega ujetnika poslali na Asinaro. K njegovemu močno zrahljanemu zdravju se je zdaj pridružil še malarija. Jelencu se je kasneje posrečilo priključiti se prostovoljcem, ki so odšli na solunsko fronto.

Enako pot kot Jelenc je prehodil tudi učitelj Adam Sardoč, doma s Primorske. Leta 1914 je iz avstrijske vojske zbežal k Srbom. Ob koncu leta 1915 se je znašel na Asinari. 9)

Italijanska vojska je avgusta 1916 sprožila na soški fronti edino svojo uspešno ofenzivo, katere cilj je bila zasedba Gorice. Zaradi izdajstva v avstrijski vojski, zaradi napak v vojaški strategiji in taktiki in pa zaradi tega, ker so nemški oficirji podcenjevali sovražnika, so uspeli Italijani, ne da bi Avstrijci to slutili, koncentrirati v Brdih

Bogat knjižni dar

(Nadaljevanje s 7. strani)

tudi avtorjeva ugotovitev, da je Kette sam odločilno prispeval k razvoju slovenske poezije in knjižnosti, da pa zaradi svoje tragične življenjske usode ni imel možnosti, da bi sam ustvaril v soodobno slovensko poezijo. Ker je Martinovičeva študija prvo tako delo o Ketteju, ki analizira ideološke in umetniške komponente pesnirove umetnosti, je še toliko pomembnejša. Pomeni pa tudi Kettejev prestop meja ožje slovenske domovine. Če dodamo, da sodijo nekateri literarni zgodovinarji, da pomeni to delo bistven prelom v literaturi o Ketteju, je s tem o značaju in pomenu knjige dovolj zapisano.

George Berkeley: FILOZOFSKI SPISI

Filozofska knjižnica, ki je že tradicionalna knjižna zbirka Slovenske matice, je obogatena z novimi zvezkami, ki je po vrsti že sedemnajsti. Prinaša pa Razpravo o načelih človeškega razuma in Tri dialoge med Hylasom in Philonom, torej dvojce del angleškega filozofa Georgea Berkeleyja (1685-1753),

Horoskop

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Skušajte nemudoma izkoristiti vse pri... ložnosti, ki se vam nudijo. Otr... site se pesimizma.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Premagati boste morali svoje neodloč... nost, nakaar bo vse potekalo po va... ših željah. Pazite se, da bi ne p... ravili kakega napakega koraka.

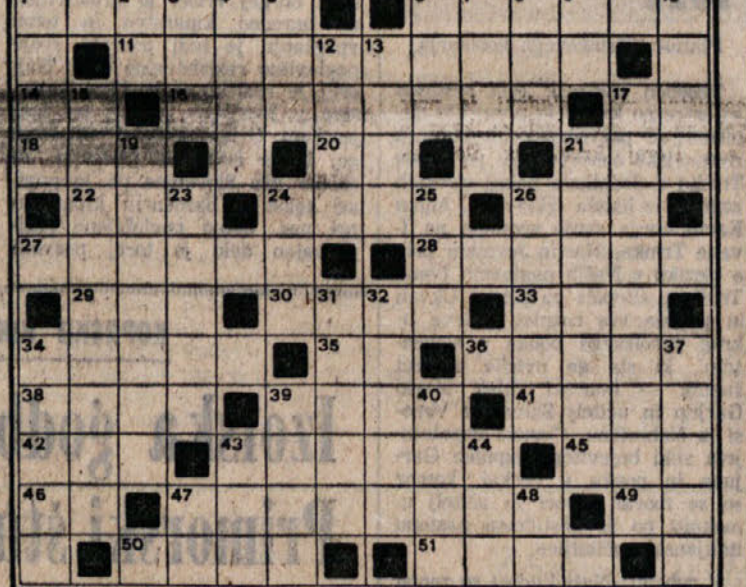
DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Nekaj razgovor vam bo omogočil... nepredvideni uspeh. Spremenljivo... razpoloženje.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Razvijajte svoje načrte metodnično in... premišljeno. Ne sprejemajte pre... nagljenih ukrepov v nekem čustvenem razmerju.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Upoštevajte nasvete, ki vam jih bodo... dale strokovno dobro podkovane osebe. Ogibajte se nekaterih delik... katnih razgovorov.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Trenutni pri primeren, da bi izgubljali pogum. Vasi prijatelji vam ne bodo pokazali preveč razumevanja.

KRIŽANKA... z našim krajem

Režitev križanke v sredo

VODORAVNO: 1. jugoslovanski športnik leta (Matija), 6. naš kraj, 11. lukovčen, 14. Alenka Pintarič, 16. junak E. Salgaraja, 17. Salvador Dalí, 18. neozdravljiva bolezen, 20. erbi, 21. grška črka, 22. etiopski knez, 24. jezera v SZ, 26. oblika glagola biti, 27. strmina, 28. slovenski tednik, 29. krito na koncu, 30. zaključek molitve, 33. vzdevek za Onassisa, 34. kraj pri Kopru, 35. veznik, 36. ljubljanski košarkarski prvoligaš, 38. roman E. Zolaja, 39. italijanska delavska športna organizacija, 41. švedska prestolnica, 42. večje število ur, 43. se-stavine olj, 45. zmikav, 46. Turin brez samoglasnikov, 47. Elanov smučar (Ingemar), 49. Be-netke, 50. star denar, 51. najljubša oseba.

NAVPIČNO: 1. Shakespearov kralj, 2. razum, 3. nizek moški glas, 4. državna blagajna, 5. kinita na pol, 6. zdravilo, 7. vsaj, vseeno, 8. mednarodna zveza knjižnikov, 9. Ivan Nali, 10. Verdivjeva opera, 12. scena, 13. ime slovenske operne pevke Jankovič, 15. borci NOB, 17. ime nasega bivšega urednika Renka, 19. lepenke, 21. najvišja gora na svetu, 23. opravilo za neuspeh, 24. Nikolčevino ime, 26. ni več novo, 25. tekstilna rastlina, 31. reka v Zapadni Indiji, 37. indijski plemenski znamenje, 39. moško ime, 40. italijansko socialno zavarovanje, 43. ime slovenskega peva Pestnerja, 44. irska teroristična služba, 47. Smiljan Rozman, 48. Karl Marx (lako)

veliko topništva in vojske. Italijanski topniški ogenj je dobesedno zasul avstrijske položaje. Zatem je padel najprej Sabotin, nato celo področje okrog Podgorje in končno so Italijani zavzeli še Gorico. Na celem sektorju so Italijani zajeli 18.000 avstrijskih vojakov. Bili so večinoma Dalmatinci in Slovenci.

Italijanskemu glavnemu štabu se je zdelo, da je njihova vojska uničila eno od glavnih jeder, ki je preprečevalo, da bi se fronta pomaknila naprej. Italijanski zgodovinar Luigi Salvatorelli piše, da na Soči «italijanska vojska ni mogla napredovati zaradi slabe konfiguracije terena in pa zaradi tega, ker so se tu Slovenci in Hrvati zelo hrabro borili proti Italijanom.» 10)

Upoštevati je treba, da so vojaki in zlasti oficirji poznali pretenzije italijanskega iredentizma na Primorskem, v Istri in Dalmaciji. Obramba ožje domovine je sicer po eni strani pomenila podaljšanje življenja Avstro-Ogrski, toda po drugi strani tudi udarec italijanskemu imperializmu, ki je ogrožal prav ozemlje, na katerem živijo Slovenci in Hrvati. Pot iz tega protislovja takrat se i. l. bila tako zgledena, da bi lahko nakazala boljše rešitev. Prenekateri italijanski zgodovinar je tomlačil hrabrost Slovencev in Hrvatov na soški fronti kot slepo privržnost Avstriji. Te trditve seveda niso utemeljene. Slovenci in Hrvati so na soški fronti začutili, da branijo svojo ožjo domovino in prav ob tem so se razbijale italijanske ofenzive.

Ujetnike z Oslavia pri Podgori in Sabotina sta si pri Kriminu ogledovala Viktor Emanuel III. in general Cadorna. Dobršen del teh ujetnikov je končal na Asinari. Režim za te ljudi pa ni bil več tak, kot je veljal za tiste pred letom 1916. Te ujetnike sta množično morili lakota in malarija. Take vesti so prinašali preživeli «Asinarci» domov tudi v Bovec. Povedali so, da je bil npr. zrtev strašne lakote tudi njihov sovaščan Jožef Fon.

revije

GLAS SLOVENSKE MLADINE 2

Na avstrijskem Koroškem izhaja nova slovenska revija «Glas slovenske mladine». Pred sabo imamo drugo številko, za katero je napisal uvod Teodor Domej. Iz njegovega uvoda si bomo izpisali najvažnejše odstavke, ki nam bodo pojasnili namene in vlogo nove slovenske mladinske revije na avstrijskem Koroškem. Domej pravi o reviji tako: «Revija naj gradi akcijsko enotnost med koroškimi Slovenci.

Eno glavnih vodil bo tudi to, da revija usmerja k sodelovanju z vsemi demokrati v Avstriji, kar se tiče sploh celotne vsebine nje dela.

Nadaljnji namen lista je tudi ta, da seboj Slovenci na Koroškem se tesneje povežejo z matičnim narodom, posebej še na mladinskem področju.

Skupno načelo za vse mora biti tudi jasen antifašizem.

Druga številka «Glasu» je izšla po bojkotu ljudskega štetja posebne vrste v Avstriji in je zato posvečena v večji meri prav temu vprašanju. Prvi članek po uvodniku, je naslovljen: «Protest proti ugotavljanju manjšine in govori o največjih dogodkih v zvezi s 14. novembrim lanskega leta, denevu, ko je avstrijska vlada izvedla štetje posebne vrste.

List govori tudi o bojkotu graščanskega Hrvatov in se v članku «Čemu svetovi», vprašuje o resnični vlogi teh organov, ki naj bi skrbeli za manjšinska vprašanja. Perč Mirko piše v članku «Tudi gromotni atentati nas ne bodo mogli ustrahovati» o zločinskem atentatu, ko so nacisti razstrelili na Komlju pri Pilberku partizanski spomenik, ki je stal tam kot majski štiri leta. Članek «Srečko Kosovel, pesnik preteklosti in sodobnosti» opozarja na pedeseto obletnico pesnikove smrti. Pisec članka govori o določenih aspektih pesnikovega ustvarjanja. Zanimiv je članek o Lesjakovi mami iz Robeža. Članek je v bistvu razgovor s staro slovensko aktivistko o partizanskim in sodobnih koroških vprašanjih. Pisateljica Anita Hudc objavlja članek z naslovom «Volja in delo, kjer govori o prosvetnem društvu «Edinost» iz Pilberka. Zadržna dva članka sta posvečena športu: prvi govori o Slovenskem atletskem klub.

TRST A

8.00, 11.00, 12.00, 14.00, 19.00 Poročila: 8.30 Kmetijska oddaja: 9.00 Maša: 10.00 - 13.00 Priznanična matineja, Glasba po željah: 13.00 - 15.00 Kultura in delo: 15.00 - 19.00 Za mlade, šport.

KOPER

7.30, 8.30, 12.30, 14.30, 18.30, 20.30 Poročila: 7.40 Jutranja glasba: 10.30 Dogodki in odmevi: 12.00 Pogovor s poslušalci: 12.10 Glasba po željah: 13.00 Koncert: 16.30 Sosednji kraj: 17.00: 16.50 Glasba po željah: 18.00 Od Triglava do Jadrana: 18.30 Vedri zvoki: 20.00 Domaci pevci: 21.45 Operetna glasba.

RADIO 1

8.00, 13.00, 19.00 Poročila: 10.20 Oddaja z Enricom Montesanom: 12.15 Najnovejšje plošče: 14.45 Vesti in zanimivosti: 18.15 Dama s kameljami: 19.30 Koncert.

SLOVENIJA

8.00, 9.00, 13.00, 19.00 Poročila: 6.15 Danes je nedelja: 9.05 Se pomnite, tovariši...: 11.15 13.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo: 14.05 Nedeljsko polno: 19.35 Lahko noč, otroci!: 20.00 V nedeljo večer: 23.05 Lipterami nokturno.

RADIO 1

8.00, 9.00, 13.00, 19.00 Poročila: 10.20 Oddaja z Enricom Montesanom: 12.15 Najnovejšje plošče: 14.45 Vesti in zanimivosti: 18.15 Dama s kameljami: 19.30 Koncert.

SLOVENIJA

8.00, 9.00, 13.00, 19.00 Poročila: 6.15 Danes je nedelja: 9.05 Se pomnite, tovariši...: 11.15 13.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo: 14.05 Nedeljsko polno: 19.35 Lahko noč, otroci!: 20.00 V nedeljo večer: 23.05 Lipterami nokturno.

KOPRSKA BARVNA TV

19.55 Otroški kotiček: 20.15 Dnevnik: 20.35 Pustolovski simpatični mus, 7. del: 21.25 Krani 76, mir - dirkalni konj: 21.45 Made in Sweden, zabavno glasbeno oddaja.

CETRTREK, 13. januarja

12.10 TV v šoli: 17.40 Čar gozda, II. del filma: 18.15 Obzorje: 18.35 Mala čebelnica: 18.50 Jole, Jole, nadaljevanje: 19.30 Dnevnik: 20.00 Humoristična oddaja: 20.15 Dnevnik.

Jugoslovanska televizija od srede, 12., do sobote, 15. januarja 1977

SREDA, 12. januarja

10.00 in 12.10 TV v šoli: 17.10 Mlada zora: 17.25 Italijanski mladeži: 17.55 Obzorje: 18.10 Snek: 18.45 Pogovori o glasbi: 19.30 Dnevnik: 20.00 Film: Jedna: Ne navadno tatvine: 21.40 Večera, danes, jutri: Bojni strupi, mikrobi: 22.30 Dnevnik.

KOPRSKA BARVNA TV

19.55 Otroški kotiček: 20.15 Dnevnik: 20.35 Pustolovski simpatični mus, 7. del: 21.25 Krani 76, mir - dirkalni konj: 21.45 Made in Sweden, zabavno glasbeno oddaja.

CETRTREK, 13. januarja

12.10 TV v šoli: 17.40 Čar gozda, II. del filma: 18.15 Obzorje: 18.35 Mala čebelnica: 18.50 Jole, Jole, nadaljevanje: 19.30 Dnevnik: 20.00 Humoristična oddaja: 20.15 Dnevnik.

Radio Vizija

GLAS SLOVENSKE MLADINE 2

Na avstrijskem Koroškem izhaja nova slovenska revija «Glas slovenske mladine». Pred sabo imamo drugo številko, za katero je napisal uvod Teodor Domej. Iz njegovega uvoda si bomo izpisali najvažnejše odstavke, ki nam bodo pojasnili namene in vlogo nove slovenske mladinske revije na avstrijskem Koroškem. Domej pravi o reviji tako: «Revija naj gradi akcijsko enotnost med koroškimi Slovenci.

Eno glavnih vodil bo tudi to, da revija usmerja k sodelovanju z vsemi demokrati v Avstriji, kar se tiče sploh celotne vsebine nje dela.

Nadaljnji namen lista je tudi ta, da seboj Slovenci na Koroškem se tesneje povežejo z matičnim narodom, posebej še na mladinskem področju.

Skupno načelo za vse mora biti tudi jasen antifašizem.

Druga številka «Glasu» je izšla po bojkotu ljudskega štetja posebne vrste v Avstriji in je zato posvečena v večji meri prav temu vprašanju. Prvi članek po uvodniku, je naslovljen: «Protest proti ugotavljanju manjšine in govori o največjih dogodkih v zvezi s 14. novembrim lanskega leta, denevu, ko je avstrijska vlada izvedla štetje posebne vrste.

List govori tudi o bojkotu graščanskega Hrvatov in se v članku «Čemu svetovi», vprašuje o resnični vlogi teh organov, ki naj bi skrbeli za manjšinska vprašanja. Perč Mirko piše v članku «Tudi gromotni atentati nas ne bodo mogli ustrahovati» o zločinskem atentatu, ko so nacisti razstrelili na Komlju pri Pilberku partizanski spomenik, ki je stal tam kot majski štiri leta. Članek «Srečko Kosovel, pesnik preteklosti in sodobnosti» opozarja na pedeseto obletnico pesnikove smrti. Pisec članka govori o določenih aspektih pesnikovega ustvarjanja. Zanimiv je članek o Lesjakovi mami iz Robeža. Članek je v bistvu razgovor s staro slovensko aktivistko o partizanskim in sodobnih koroških vprašanjih. Pisateljica Anita Hudc objavlja članek z naslovom «Volja in delo, kjer govori o prosvetnem društvu «Edinost» iz Pilberka. Zadržna dva članka sta posvečena športu: prvi govori o Slovenskem atletskem klub.

TRST A

8.00, 11.00, 12.00, 14.00, 19.00 Poročila: 8.30 Kmetijska oddaja: 9.00 Maša: 10.00 - 13.00 Priznanična matineja, Glasba po željah: 13.00 - 15.00 Kultura in delo: 15.00 - 19.00 Za mlade, šport.

KOPER

7.30, 8.30, 12.30, 14.30, 18.30, 20.30 Poročila: 7.40 Jutranja glasba: 10.30 Dogodki in odmevi: 12.00 Pogovor s poslušalci: 12.10 Glasba po željah: 13.00 Koncert: 16.30 Sosednji kraj: 17.00: 16.50 Glasba po željah: 18.00 Od Triglava do Jadrana: 18.30 Vedri zvoki: 20.00 Domaci pevci: 21.45 Operetna glasba.

RADIO 1

8.00, 13.00, 19.00 Poročila: 10.20 Oddaja z Enricom Montesanom: 12.15 Najnovejšje plošče: 14.45 Vesti in zanimivosti: 18.15 Dama s kameljami: 19.30 Koncert.

SLOVENIJA

8.00, 9.00, 13.00, 19.00 Poročila: 6.15 Danes je nedelja: 9.05 Se pomnite, tovariši...: 11.15 13.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo: 14.05 Nedeljsko polno: 19.35 Lahko noč, otroci!: 20.00 V nedeljo večer: 23.05 Lipterami nokturno.

RADIO 1

8.00, 13.00, 19.00 Poročila: 10.20 Oddaja z Enricom Montesanom: 12.15 Najnovejšje plošče: 14.45 Vesti in zanimivosti: 18.15 Dama s kameljami: 19.30 Koncert.

SLOVENIJA

8.00, 9.00, 13.00, 19.00 Poročila: 6.15 Danes je nedelja: 9.05 Se pomnite, tovariši...: 11.15 13.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo: 14.05 Nedeljsko polno: 19.35 Lahko noč, otroci!: 20.00 V nedeljo večer: 23.05 Lipterami nokturno.

KOPRSKA BARVNA TV

19.55 Otroški kotiček: 20.15 Dnevnik: 20.35 Pustolovski simpatični mus, 7. del: 21.25 Krani 76, mir - dirkalni konj: 21.45 Made in Sweden, zabavno glasbeno oddaja.

CETRTREK, 13. januarja

12.10 TV v šoli: 17.40 Čar gozda, II. del filma: 18.15 Obzorje: 18.35 Mala čebelnica: 18.50 Jole, Jole, nadaljevanje: 19.30 Dnevnik: 20.00 Humoristična oddaja: 20.15 Dnevnik.

Jugoslovanska televizija od srede, 12., do sobote, 15. januarja 1977

SREDA, 12. januarja

10.00 in 12.10 TV v šoli: 17.10 Mlada zora: 17.25 Italijanski mladeži: 17.55 Obzorje: 18.10 Snek: 18.45 Pogovori o glasbi: 19.30 Dnevnik: 20.00 Film: Jedna: Ne navadno tatvine: 21.40 Večera, danes, jutri: Bojni strupi, mikrobi: 22.30 Dnevnik.

KOPRSKA BARVNA TV

19.55 Otroški kotiček: 20.15 Dnevnik: 20.35 Pustolovski simpatični mus, 7. del: 21.25 Krani 76, mir - dirkalni konj: 21.45 Made in Sweden, zabavno glasbeno oddaja.

CETRTREK, 13. januarja

12.10 TV v šoli: 17.40 Čar gozda, II. del filma: 18.15 Obzorje: 18.35 Mala čebelnica: 18.50 Jole, Jole, nadaljevanje: 19.30 Dnevnik: 20.00 Humoristična oddaja: 20.15 Dnevnik.

NOGOMET

V TRETJI ITALIJANSKI LIGI

Tržačani bodo pred domačim občinstvom startali na osvojitve novega para točk

Današnji nasprotnik Tržačanov bo moštvo Biellese, ki ima slabo obrambo

Triestina bo danes igrala pred domačim občinstvom. Njen nasprotnik bo Biellese. Če pogledamo razpored ostalih tekem prvega dela prvenstva, bomo opazili, da mora danes Triestina nujno zmagati. V naslednjih krogih bo namreč Triestina srečala močnejša nasprotnika, kot sta Cremonese in Lecco, ki sta prvi, oz. tretji na lestvici.

Ti tekmi bi se lahko tudi končali z dvema porazoma, zaradi tega mora danes Triestina osvojiti obe točki. V nasprotnem primeru bi Tržačani takoj zapravili lepo prednost, ki so si jo priborili nad ostalimi moštvoma v boju pred izpadom.

Sodeč po prejšnjih domačih nastopih in po zadnji solidni predstavi v Albi, ima danes Triestina dobre možnosti za osvojitve celotnega izkupička. Remi v Albi ne sme varati in niti ne razočarati, saj si letos objektivno ne moremo pričakovati boljših izidov na gostovanjih.

Na splošno pa predstavlja neodločen izid za Triestino odličen rezultat, saj bi s samimi remiji na končni lestvici imela tržaška ekipa 38 točk, kar je že dober dosežek (sedaj imajo Tržačani 16 točk po 16 krogih).

Vsekakor so naslednja tri srečanja za Tržačane odločilnega pomena.

Prejšnji teden je Tagliavini izjavil, da računa v zadnjih šestih tekmah na 5 točk. Prvo točko je Triestina osvojila v Albi, ostale pa bi jih morala osvojiti proti Bielleseju in Leccu, kar pomeni, da je v Cremoni predviden poraz. Nedvomno je Triestina sposobna ugoditi želji trenerja, če pa bi ekipa osvojila točko več, bi lahko mirno pristavili, da imajo Tržačani dobre možnosti za uvrstitev v zgornji del lestvice.

Proti Bielleseju, ki ima eno izmed najslabših obramb prvenstva (16 prejetih zadetkov), bo Triestina najverjetneje igrala z običajno postavbo: Bartolini, Lucchetta, Zanini, Politti, De Luca, Monticello, Andreis, Fontana, Peressin, Trainini, Dri.

Tekma se bo pričela ob 14.30.

A. K.

Derbi kola v Neaplju

V 12. kolu prve italijanske nogometne lige bo derbi kola v Neaplju, kjer se bosta sprijela Napoli in Juventus.

Juventus je bil doslej vedno uspešen v gosteh, Napoli pa je bil izredno nevaren pred domačim občinstvom, tako da se obeta izredno zanimiv spopad tako zaradi igre kot zaradi novega razpletja na lestvici. Če bi Juventus v Neaplju odvedal in če bi Torino doma z Laziom zmagal, potem bi varovanci trenerja Radiceja zopet vodili s tremi točkami prednosti.

Važno tekmo v borbi pred izpadom bo igrala Bologna doma proti Interju.

PARI DANAŠNJEGA, 12. KOLA
Bologna - Inter
Catanzaro - Foggia
Genoa - Cesena
Milan - Verona
Napoli - Juventus
Perugia - Fiorentina
Roma - Sampdoria
Torino - Lazio

KOŠARKA

V 1. ITALIJANSKI LIGI

Goričani in Tržačani pred lažjo nalogo

A-1 LIGA

Goriški Pagnossin bo, po porazu v Milanu, danes igral doma z Jollyjem iz Forlija, ki je prav tako kot Goričani na zadnjem mestu lestvice.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Krasova namiznoteniška igralka Silvana Vesnaver.

Goričani so trenutno v dobri formi in danes so v srečanju z Jollyjem favoriti.

PARI DANAŠNJEGA, 17. KOLA
V GORICI: Pagnossin - Jolly
V CANTUJU: Forst - Brill
V VARESEJU: Mobilgini - IBP
V BOLOGNI: Alco - Snaidero
V BENETKAH: Canon - Sinudine
V SIENI: Sapor - Xerox

A-2 LIGA

Tržaški Pallacanestro se bo skušal odločiti za spodnji del v Firencih in bo danes startal na zmago v srečanju pred lastnim občinstvom s Cosattom iz Neaplja. Tržačani so v tem srečanju seveda veliki favoriti, saj sodojo Neapeljčani med slabše ekipe tega prvenstva, pa čeprav so v minulem kolu nepricu-

Našemu igralcu Dariju Skre-

mu je žena povila prvorojenčka

ALEKSANDRA

Srečnima staršema iskreno

čestita, novorojenčku pa želi o-

bilo sreče v življenju ŠD Vesna.

SK Devin se je s svojimi mladimi

smučarji udeležil že več tekmo-

v. Mladi Devinčani so doslej tudi

pridno trenirali, kar kaže, da je za-

animanje za bel šport v tem kraju

dokajšno.

ODBOJKA

V NADALJEVANJU MOŠKE B LIGE

Borovci bi se zadovoljili

tudi s končnim 4. mestom

Nesporni favorit za prvo mesto je CUS iz Trsta - «Plavi» bodo svojo

prvo tekmo igrali v Legnagu - Valter Veljak z ekipo SAI iz Belluna

Italijanska odbojkarstva zveza je

objavila kalendar tekem za prvenstvo

B lige, kjer zastopa naš šport ekipa

Bora, ojačena z dvema igralcema

Krasa.

«Plavi» so uvrščeni v skupino, ki

bo igrala za uvrstitev od 1. do 6.

mesta, oz. za prestop v A ligo. To

pomeni za naše odbojkarje že gotov

obstane v drugi ligi, obenem pa

tudi možnost, da se v tej hudi kon-

kurenci izkažejo s kakšnim prestiž-

nim izidom.

Obležimo si sedaj, s katerimi ekipa-

mi se bodo morali borovci spoprijeti

in koliko se s njihove možnosti v teh

spopadih.

Nesporni in praktično edini favoriti

za prestop v višjo ligo je CUS iz

našega mesta. Tržaški vseučiliščniki

so gladko zmagali v svoji podskupini

in so prikazali izredno zanesljivo

igro. Če bodo ohranili tako formo

do aprila, je prvo mesto praktično

že njim oddano. Moštvo sestavljajo

sami prekaljeni odbojkarji, kot so:

Sgomba, Gerdol, brata Pellarini ter

dučulic in fundos Poljak Tiborowsky.

Glede na milijone, ki jih je društvo

potrosilo za letošnjo sezono, bi bil

morebiten neuspeh za naše somešča-

ne prava katastrofa.

Preostanejo nam sedaj še dobri

znanci «plavih», to so odbojkarji CUS

iz Benetk, ki so v prvem delu prven-

stva nastopili v isti podskupini kot

Bor. Po ogorčenem boju z našimi i-

gralci, so prvo mesto zasedli Bene-

čani, v medsebojnih spopadih pa sta

ekipi slavili po enkrat in to z enakim

izidom 3:2.

Kot vidimo, je torej večina moš-

tev izredno izenačenih. Utegne se

prirediti, da bo o uvrstitvi posamez-

nih ekip odločala celo razlika v se-

tih. Za naše igralce lahko realno pri-

čakujemo četrto mesto. Višja uvr-

stitev bi bila velik uspeh, peto ali

šesto mesto, pa tudi ne bi predstavl-

jalo nikake tragedije. Kar se točki-

če, menimo, da jih utegnejo borov-

ci zbrati v najboljšem primeru o-

sem, ni pa nemogoče, da ostanejo

celo brez zmage.

Do tu predvidevanja, od 22. januar-

ja dalje pa bo glavna beseda pri-

padla odbojkarjem.

SPORED 2. DELA B LIGE

1. KOLO (22. 1.)

Legnago - Bor; Ferroni - SAI Bel-

luno; CUS Benetke - CUS Trst.

2. KOLO (29. 1.)

Bor - CUS Benetke; SAI Belluno -

Legnago; CUS Trst - Ferroni.

3. KOLO (5. 2.)

Bor - CUS Trst; Legnago - Ferro-

ni; CUS Benetke - SAI Belluno.

4. KOLO (12. 2.)

Ferroni - Bor; SAI Belluno - CUS

Trst; Legnago - CUS Benetke.

5. KOLO (19. 2.)

Bor - SAI Belluno; CUS Trst - Leg-

nago; CUS Benetke - Ferroni.

MIG

NAMIZNI TENIS

Miličeva bo igrala

proti Grčiji

Zvezni selektor je za srečanje

Grčija - Italija v okviru namizno-

teniskega tekmovanja za evropski

pokal narodov povabil v državno

reprezentanco igralko SK Kras So-

njo Miličeva, ki bo nastopila med

posameznicami in v mešanih dvo-

jicah.

Ta ponoven nastop naše športni-

ke leta v državnem dresu je še

en zgovoren dokaz, da Sonja nima

konkurence v državnem merilu in

je zasluženost postala nenačeljni-

va v vrstah «azzurrov».

— bs —

Taborniki varujejo naravo

V bosansko-hercegovskih gozdovih

niso ob novem letu posekali niti

ene jelke, so sporočili taborniki.

Akcija za varstvo mladih iglavcev,

ki so jo pred nekaj leti začeli v

BIH, postaja vse bolj uspešna. Zve-

za tabornikov v tej republiki je v

akcijo za varstvo mladih jelk pred

novoletnimi prazniki pritegnila šte-

vilne organizacije, varstvo gozdn-

e bogastva postaja v BIH splošna

skrb. Medtem ko so po nekaterih

strokovnih ocenah pred šestimi leti

v gozdovih BIH samo za novo leto

posekali tudi deset tisoč drevesc,

so lani zabeležili le redke primere.

Ravno tako so taborniki Srbije

izvedli tradicionalno akcijo, da so

preprečili nenadzorovano sečnjo

mladih; smrek za novoletne prazni-

ke. Akcija je potekala pod geslom

«Zavarujmo mlade smreke». V srb-

skih gozdovih je iglavcev zelo malo,

komaj 10 odst., zato je podobna

akcija še bolj upravičena.

Iz Hrvaške

Taborniki iz zagrebške občine Tr-

nje so organizirali akcijo «Po po-

tih borbe zagrebških iglavcev». Vseh

sodelujočih ekip je bilo 110, nekatere

tudi iz Bosne in Hercegovine, Srbije

in Slovenije. Akcija je bila dvodnevna

in ekipe so hodile po karti in opisu poti v smeri

od Karlovca proti Zagrebu. Na vmes-

nih kontrolah so udeleženci pisali

teste iz NOB, o ilegali v Zagrebu in

opravihi praktični prikaz prve

pomoči.

Partizan Slovenije

V počastitev 25. obletnice organi-

zacije PARTIZAN je Partizan Slo-

venije organiziral v okolici Zbilj pri

Medvodah 10. jubilejni orienta-

cijski pohod, ki so se ga udeležili

tudi taborniki.

Nič nas ne sme

presenetiti

V jeseni so akcije «Nič nas ne

sme presenetiti» lepo izpolnile je-

senski del programa. Zvedeli smo,

da so akcijo izvedli tudi v sloven-

skih Konjicah, kjer so istočasno

pripravili razstavo, na kateri so

dali velik poudarek zaščiti okolja.

Od spomenika

do spomenika

Odred Krške gore iz Križev je

prilagal že 8. orientacijsko tekmo

vaje pod nazivom «OD SPOMENI

KA DO SPOMENIKA». Križani so

akcijo pripravili v počastitev kra-

jevnega praznika. Tekmovanja so

se udeležile številne ekipe iz vrst

tabornikov, planincev, mladinskih

aktivov, pripadnikov JLA in drugih

organizacij.

Taborniški kros

Jesenski taborniški kros so izve-

dli taborniki odredov Črnege tela

in Rdečih mahov iz Murske So-

bote ob mestni TRIM stezi. Steza

je bila dolga od 300 do 1500 m in

na njej so tekli predstavniki vseh

starostnih kategorij. Po krosu so

udeleženci zakurili ognje in pekli

kostanje.

Nov odred

Najboljši dokaz, da Zveza tabor-

nikov Slovenije dobro opravlja svo-

SKUPNA MANIFESTACIJA KPI IN PSI V VIDMU

Odbor demokratične enotnosti edino jamstvo za obnovo prizadete Furlanije

Krščanska demokracija in sedanji deželni odbor na zatožni klopi - Stvarni predlogi komunistov in socialistov za odpravo posledic katastrofe in za rešitev gospodarske krize

VIDEM. 8. — Deželni odbor, zlasti pa voditelji krščanske demokracije v Furlaniji - Juljski krajini na za-
tožni klopi zaradi nezasišanih za-
padov pri obnovi in krčevitega upi-
ranja splošni zahtevi po novem na-
činu upravljanja, ki naj bo izraz
najširše demokratične enotnosti, e-
dinemu jamstvu, da bodo premo-
šeni ogromni problemi, s kateri
se je dežela sooča po potresu. Tu
je bila osnovna tema današnje e-
notne manifestacije, ki sta jo v
videmskem auditoriju »Zanoni« pri-
redili KPI in PSI in katere sta se
udeležila člana vsedržavnih vod-
stev strank sen. Armando Cossutta
in poslanec Aldo Aniasi.

Osem mesecev je minilo od dra-
matične noči 6. maja, ko sta zapo-
redna in silovita potresna sunka o-
pustošila Furlanijo in Beneško Slo-
venijo, kljub temu pa del petade-
tega prebivalstva še vedno živi v
zasilnih domovih, ki niso vredni te-
ga imena, približno 20.000 ljudi na
je še vedno v obmorskih letovskih
krajih, kjer živi sicer pod toplo in
suho streho, vendar pa v tujem
okolju, daleč od svoje zemlje in
svojih dragih. Kaj se bo zgodilo ko-
neč marca, ko bodo morali zapustiti
tudi ta bivališča? Tudi če bodo po-
stavljene montažne hiše, bodo do-
kone vse infrastrukture, ki so
neobhodni pogoj za civilno življenje
neke skupnosti? In bo deželni od-
bor, ki se je doslej izkazal za ne-
posposobnega in je kriv za veliko za-
mudo pri obnovi prizadetih območij,
splošno, da v tako kratkem času
reši tako velike probleme?

Skupni odgovor socialistov in ko-
munistov na ta vprašanja, ki je sad
izkušenosti tudi v vsedržavnem me-
riju, je odločno negativen. Dežela
oziramo njeno sedanje vodstvo, ne
bo kos vsem tem problemom, do-
kler bo vztrajalo v dosedajni polti-
ki in bo odklanjalo konstruktivne
doprine, predvsem pa do-
kler bo njegova glavna skrb ta,
da se ohrani pri življenju, ne pa
reševanje dramatičnih vprašanj, s
katerimi se sooča.

Vendar pa se govorniki, ki so se
zvrstili na odru (deželni tajnik KPI
Cuffaro, deželni tajnik PSI Ren-
zulli, ter vsedržavna voditelja Cos-
sutta in Aniasi) v svojih posevih
niso omejili zgolj na obtožbe, saj
bi to ne bilo v skladu z namenom
in ciljem manifestacije, ki je bil
dati spodbudo za stvarneje sooca-
nje med vsemi demokratičnimi si-
lami v deželi ter omogočiti krajev-
nim ustanovam, predvsem občinam
in goskim skupnostim prisotnosti in
odločnosti, tako v fazi načrtovanja
kot uresničevanja načrtov. V ta na-
men so predlagali konferenco vseh
krajevskih ustanov, katere naj bi se
udeležili tudi sindikalni zastopniki
in na kateri naj bi postavili tene-
lje za politiko, ki naj ne bi bila
zgolj obnovitev porušenihih mest
in vasi, pač pa bi bila o-
benem startna točka za gospodar-
ski rast države tudi v novi perspek-
tivi, ki se odpira z osimskim spo-
zumom. Stvarna delovna področja
pa naj bi bila - kot je v svojem
posegu poudaril Renzulli - iskanje
maksimalnega sodelovanja vseh pri-
zadeti pri uresničevanju načrtov
za obnovo, vrniti ljudem znanje
v deželo kot ustanovo, združiti in
uskladiti načrt za obnovo prizadetih
območij z načrtom za gospodarski
razvoj vse dežele. Če bo ta cilj
dosežen in demokratična enotnost
uresničena bo naša dežela znatno
prispevala tudi k pomembnemu ko-
raku naprej tudi v vsedržavnem
merilu, odpravljen pa bo absurd
delo prizadete dežele, ki zaradi tega
čuti potrebo po čim večji enotnosti,
zaradi nezasišanih predhodkov do
levice se pa enotnost na bazi ne
odraža v političnem vodstvu, ki je
med najbolj nazadnjaškimi v dr-
žavi.

danes ob obali

KINO
KOPER: ob 10. ameriški — TOM
IN JERRY
ob 16. angleški — GOLDFINGER
ob 18. in 20. italijanski — LJUBI
ME, TODA DOBRO
IZOLA: ob 10. ameriški — CRNO-
BRADA POŠAST
ob 16. in 18. ameriški — AVTO-
CESTA NASILJA
ob 20. ameriški — DAN PLACILA
ŠKOFIJE: ob 17. ameriška risanka
TOM IN JERRY
MARJE: ob 20. italijanski — RIM
MESTO NASILJA
PIRAN: ob 10. švedski — DOGO-
DIVŠČINE MALEGA MIHA
ob 16. in 18.15 ameriški — HIN-
DENBURG — ZADNJI CEPELIN
ob 20.30 ameriški — HAMMER-
SMITH JE POREGNIL
PORTOROŽ: ob 20. ameriški — KA-
LIFORNISKI POKER

DEŽELNE TRGOVINE
V nedeljo bosta dežurni le piran-
ski trgovini Samoposrežba NANOS
na Zelenjavnem trgu in mesnica A-
GRARIA v Villanova ulici.
ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
V soboto in nedeljo bo v vseh treh
obalnih mestih dnevna in nočna
zdravniška služba, prav tako pa bo
do dežurale tudi lekarne.

Izvajanje, ki je imelo v poseh
Cuffara in Renzullija deželni raz-
mah, je dobilo v poseh Cossut-
te in Aniasija vsedržavni raz-
mah. Oba sta opozorila na krizo,
ki jo preživljajo krajevne ustan-
ve in ki je nazadnjaške sile noče
je rešiti. To pa ni zgolj posledica
nesposobnosti in neodgovornosti ne-
katerih voditeljev, pač pa se za tem
skriva načrt vzburjanja napetosti in
logika »čim slabše, tem bolj«. Kaj-
ti bankrot občin, ki bi imel kot po-
sledico onesposobitev prevozov in so-
cialnih storitev, bi vzburljivo takšno
družbeno napetost, kot je država v
povojnih letih še ni doživela. Prav-
zato — je pribil Aniasi — in ker je
boj za obstoj krajevnih ustanov boj
za demokratični napredek družbe,
občine ne smejo propasti. Raje naj
pade vlada.

Ob koncu svojih posegov so vsi
štirje govorniki poudarili pomen e-
notne manifestacije.

notnega nastopa dveh največjih de-
lavskih strank (»Sad stvarnega
medsebojnega soočanja in iskanja
najboljših rešitev, ne pa nekega
lažnega unanimitasa«) kot jamstvo
za obnovo hudo prizadete Furlanije
pa tudi za premostitev hud gospo-
darske krize, ki nesti državo.

VOJMIJ TAVČAR

Napovedan sestanek deželnega vodstva KD

22. januarja se bo sestalo deželno
vodstvo Krščanske demokracije, ka-
teremu bo deželni tajnik poročal o
vsedržavnem in deželnem političnem
položaju s posebnim poudarkom na
problemih rekonstrukcije Furlanije
in osimskih sporazumih. Tako je
sklenilo deželno tajništvo KD, ki se
je sestalo v prejšnjih dneh.

PRVI NASTOP NA JUGOSLOVANSKI TURNEJI S CANKARJEM

Velik uspeh »Teatra Stabile« z »Idealistom« v Portorožu

Gledališče je bilo že nekaj dni prej razprodano - Sprejem pri predsedniku obalne
skupščine dr. Furlanu - Nagovor predsednika obalne kulturne skupnosti Kocjana

PORTOROŽ. 8. — Tržaško gle-
dališče Teatro Stabile je nočjo z
velikim uspehom uprizorilo v por-
torožskem auditoriju Cankarjevega
»Idealista« v dramatisaciji Fulvia
Tomizze. Vstopnice so bile že pred
dnevi razprodane. To so samo po
sebi zgornjo prico o izjemnem
kulturnem doživetju.

Tržaški umetniki so doživeli toplo
in spontano priznanje občinstva, za-
stati pa še nosilec glavne vloge Co-
rado Pani (Martin Kačur), režiser
Francesco Macedonio, igralci Leda
Negroni, Carlo Caneone, Nestor Ga-
ray, Uni Raho in številni drugi.

Gostom je v popoldanskih urah
priredil sprejem predsednik obalne
skupščine dr. Branko Furlan, zve-
čar pa jih je v krajšem nagovoru
pozdravil še predsednik obalne kul-
turne skupnosti Miro Kocjan. Med
drugim je rekel:

»Predstava Stalnega gledališča iz
Trsta, dejstvo, da se je tudi ta po-
membna gledališka skupina lotila
Cankarja in njegove povesti, je na
svojevrsten način potrditev, da se tudi
italijanska družba smelo približa do-
zmeraj bolj objektivnemu in nune-
ga vrednotenju družbenih procesov
in doslednosti Cankarjeve misli.

Ocene, ki smo jih brali in slišali
ob nastopu Stalnega gledališča iz
Trsta, odkrivajo resnost, resnično
gledano, s katerima so gledalci v
Italiji sprejemali in sprejemajo to
delo. Ne gre samo za dramo vred-
nega opredela, marveč za tekst, ki pre-
prosto narekuje in sili k odgovorne-
mu razmišljanju.

Reči moramo, da predstavlja dra-
matizacijo Fulvia Tomizze tudi nov,
domiseln pogled na Cankarjevo de-
lo, pogled ki deluje prepričljivo, o-
sveščujoče in predvsem široko. To
Cankarjevo delo, ki razgalja proble-
me, gledanja in obnašanja, ki ve-
ljuje tudi drugod, je bilo v Italiji
pohvalno sprejeto ne le pri občinst-
vu, marveč tudi pri kritiki.

Gre pa še za nekatere vidike, ki
jih moramo naglasiti posebno mi-
tu, ob meji.
Nastop Stalnega gledališča iz Tr-
sta s tem Cankarjevim delom je
ne le dokaz, marveč tudi potreba
po tem, da se bolj sodelujemo, po-
sešno ob meji. Kljima, ki smo jo
uspešni uveljavili zlasti v zadnjem
času, je kaj ugodna za še večje vz-
ajemno sodelovanje in konec koncev
ne samo na področju kulture, mar-
več tudi v vseh drugih vejah druž-
benega življenja. Kultura in umet-
nost, kot njena vrhunska manifesta-
cija, pa seveda ostaneta glavni po-
budi in nosilec tega prizadevanja,
hotenja, potrebe.

Se veliko je stvari, ki bi jih lah-
ko poznali, spoznali, globlje doje-
li v skupno korist. Ta današnja pred-
stava, ki potrjuje, da Cankar ne
spada in ne more spadati v ožek
slovenski kulturni prostor, marveč
je njegov pomen mnogo širši, naj
bo spodbuda k temu, k nadaljnjemu
iskanju, sodelovanju, reševanju
skupnih vprašanj in skupno korist,
spodbuda k nadaljnjemu napredku.

Pred začetkom predstave je govoril
se v imenu samoupravne interesne
skupnosti za kulturo in izobraževanje
italijanske narodnostne skupnosti Elio
Mussizza, zahvalil pa se je direktor
Teatro Stabile Nuccio Messina, ki je
izročil domobilno predstavnikom tudi
spominska darila. Ob koncu je občins-
tvo nagradilo igralce, z dolgotrajnim
aplavzi, ki so dosegli svoj višek, ko

sta se pojavila na odru tudi književ-
ni Tomizza in režiser Macedonio. Hja-
lečnost tržaškemu umetnikom za iz-
redni večer so izrazila tudi dekleta
v narodnih nošah, ki so jih obdarila
s cvetjem.

Ljuban Omladić

Reviji Obala in Srečanja se združita

Da bi prispevali h kvalitetnejši
primorski revijalni publicistiki, so
se predstavniki družbenopolitičnih

S SPREMEMBO VREMENSKIH RAZMER

Trenutno odstranjena nevarnost onesnaženja obrežnih krajev z mazutom

Ogromni madež v višini Rovinja se polagoma pomika proti odprtemu morju
Primešani detergenti dokazujejo, da gre za odplake s petrolejske ladje

Povišan tlak v kopenskem delu na-
šega področja, rahla burja, ki je
začela pihati preteklo noč (burja je
med drugim razpihalo meglo, tako
da smo večerj prvič v tem letu za-
gledali sonce) in igra morskih to-
kov, so trenutno odvrnili nevarnost
onesnaženja istrske obale in Trža-
škega zaliva z madežem mazuta, ki
se je nekaj dni zadržuje na obsežni
površini morja (zadnji podatki go-
vorijo o 200 kv. kilometrih) pred Ro-
vinjem.

Mažež je prvi opazil v ponedeljek
zjutraj čuvaj svetilnika na otoku
Sv. Ivana v rovinjskem arhipelagu.
Kmalu zatem so odplake na odprto
morje znanstveno raziskovala lad-
ja »Vila Velebita« in patrolni čolni,
v zrak pa se je dvignil tudi heli-
kopter vojne mornarice iz Pulje.
Srokovnjaki Morskega biološkega
inštituta »R. Boškovič« iz Rovinja
in Biološke postaje v Portorožu so u-
gotovili, da gre za madež obstojne-
ga mazuta, ki se je razprostiral na
okrog 80 kv. kilometrov morske po-
vršine: skupno naj bi šlo za 200
do 300, po nekaterih cenitvah pa
celo do 500 ton mazuta. Izvedenci
so poslali vzorce mazuta na podrob-
nejšo analizo v Zagreb, prve anali-
ze opravljene v laboratoriju Morske-
ga biološkega inštituta v Rovinju pa
so pokazale, da gre za odplake, ki
so določene količine detergentov,
kar pomeni, da gre za odplake, ki
so jih spustili v morje z neke petro-
lejske ladje. Po koloniji odplak pa
sodiijo, da gre brezvestno dejanje
priprati tankerju kakih 30.000 bnt.

Sprva se je madež mazuta ne-
varno približeval istrski obali in jo
na nekaterih mestih celo dosegel. K
sreči pri tem ni nastala večja škoda.
Hkrati s tem se je madež razširil
in lomil na manjše kose. V vseh o-
balnih mestih in tudi v Trstu so
pripravili vse potrebno za prepreči-
tve onesnaženja, ki bi lahko postalo,
ob neugodnih vremenskih razmerah,
najhuji primer onesnaženja z nafto
na Jadranu. K sreči se je mazut, ko
je bil že nevarno blizu obale, začel
pod vplivom vetra in morskih tokov
ponovno pomikati proti odprtemu
morju. Večraj popoldne, kmalu pre-
d nastopom teme — madež je ves čas
pod budnim nadzorstvom pristojnih
organov — je bil njegov rob odda-
ljen kakih 9 milj od obale, celotna
masa pa se je počasi pomikala mi-
mo Brionskih otokov proti središču

Miljski občinski svet je tudi izvo-
lil organizme za enotno vodenje in
urejevanje občinskega biltena, pri
katerem bodo sodelovali predstavniki
vseh strank. Predvideno je tudi
imenovanje slovenskega urednika.

Kritično stališče KPI do deželnega dokumenta za obnovo potresnih krajev

Svetovalska skupina KPI v dežel-
nem svetu je večraj vzela v pre-
tres dokument deželnega odbora o
obnovi potresnih območij, o katerem
se je v teh dneh razprava v posebni
komisiji za potresno problematiko in

ITALIJANSKO SODSTVO

(Nadaljevanje s 1. strani)

ve in procese. Že tri leta čakamo
na proces proti fašistoma Fredi in
Venturi zaradi erdece knjižice,
prav tako dolgo pa leži v kakem
predalu zajeten snopi preiskave o
dejavnosti pripadnikov tržaške sek-
cije razpuščene fašistične organi-
zacije Avanguardia nazionale. Za-
spala je dodatna preiskava o zlo-
činah v tržaški Rižarni, zaspala je
preiskava o atentatu na dolinski
naftovod, zaspalo je še marsikaj
dr drugega, medtem ko sodniki z dru-
gačno vemo skrbijo za preiskave,
ki sovpadajo z njihovo politično us-
merjenostjo. Tako smo lansko leto
prisostvovali vrsti procesov proti
delavcem in sindikalistom, obtože-
nim »cestnega bloka« in drugih
prekrškov, med temi procesi proti 70
delavcem pordenonske tovarne Za-
nussi. Prisostvovali smo rednemu in
doslednemu sodnemu pregonu psi-
hiatra Basaglie in njegovih sode-
lavcev, prisostvovali smo tudi proce-
som proti pripadnikom slovenske
narodnostne skupnosti, ki so krivi,
da so uveljavljali pravice, ki jim
jih daje ustava do rabe materi-
nega jezika. Zato nas ne more ču-
diti, da so iz seznama predstavni-
kov krajevnih uprav, ki so bili po-
voljeni na razpravo ob odprtju

sodnega leta, »epomotoma« izpadli
vsi slovenski župani; ne čudimo se,
če nismo v govoru pravobranilca
Cariglie zasledili niti besedice o
zadnjih protislovenskih izgrehah po
tržaških ulicah in prav tako se ne
čudimo, če v njegovem govoru ni bi-
lo niti besede o pravici pripadnikov
slovenske narodnostne skupnosti v
Italiji, da pred sodišči uporabljajo
svoj materin jezik, na kar so
morali posebej opozoriti šte izvo-
ljeni predstavniki (italijanski in slo-
venski) v razpravi po odprtju so-
dnega leta.

Je torej bolezen, ki jo preživlja
italijansko sodstvo, neozdravljiva?
Tega nikakor ni mogoče trditi.
Zdravilo pa mora biti dvojno.
Danes mora razpolagati sodstvo s
primernimi sredstvi predvsem za
preprečevanje zločinov. Moderna
policija v duhu reforme, reforma
zakonikov o civilnem in kazenskem
postopku, poenostavljenost številnih
postopkov, smotrna reorganizacija
kaznilnic, zadostno število osebja
so sredstva, ki bodo nedvomno pri-
pomogla k večji funkcionalnosti po-
licijskega in sodnega aparata.

Vendar pa ostaja bistvo vsega
človek. Italijansko sodstvo potrebuje
je novih sil in prav razvoj dogodkov
v letu 1976, ko so se mladi pretorji
po vsej Italiji borili proti onesnaže-
nju okolja in proti gradbenim spe-
kulacijam, ko je ta novi rod juris-
tov začel staro vprašanja, ki se
jih leta in leta ni nihče lotil in ko
so se mladi preiskovalni sodniki lo-
tili preiskav o ugrabitvah, o ropih,
o bombnih atentatih takih ali dru-
gačnih »brigad« ter dosegli precejš-
nje uspehe, nam kaže na realne
možnosti, da se stanje spremeni,
ko bodo sodne organe zapustili
ljudje, za katere so nujne refor-
me antiteza njihove miselnosti.

Na te premike kaže tudi odločitev
Višjega sodnega sveta, da se z
javno razpravo sooca ne le s pro-
blemi sodnikov, ampak tudi s pro-
blemi krajevnih uprav. Te razprave so
v teh dneh v teku v vseh mestih
Italije in ob koncu bi imel Višji
sodni svet — prvič — popolno in
dokaj stvarno sliko vsega italijan-
skega sodstva.

Sodno leto 1977 se torej začneja z
zaskrbljenostjo zaradi neprestane
naraščanja kriminala, obenem pa
tudi s kapljico zmernega optimiz-
ma, ki ga dovoljujejo bližnje refor-
me, ki bodo, vsaj v teoriji, omogo-
čile sodstvu, da stopi v korak s
časom in da se vključi v sedanjo
družbeno stvarnost.

Na te premike kaže tudi odločitev
Višjega sodnega sveta, da se z
javno razpravo sooca ne le s pro-
blemi sodnikov, ampak tudi s pro-
blemi krajevnih uprav. Te razprave so
v teh dneh v teku v vseh mestih
Italije in ob koncu bi imel Višji
sodni svet — prvič — popolno in
dokaj stvarno sliko vsega italijan-
skega sodstva.

Sodno leto 1977 se torej začneja z
zaskrbljenostjo zaradi neprestane
naraščanja kriminala, obenem pa
tudi s kapljico zmernega optimiz-
ma, ki ga dovoljujejo bližnje refor-
me, ki bodo, vsaj v teoriji, omogo-
čile sodstvu, da stopi v korak s
časom in da se vključi v sedanjo
družbeno stvarnost.

Sodno leto 1977 se torej začneja z
zaskrbljenostjo zaradi neprestane
naraščanja kriminala, obenem pa
tudi s kapljico zmernega optimiz-
ma, ki ga dovoljujejo bližnje refor-
me, ki bodo, vsaj v teoriji, omogo-
čile sodstvu, da stopi v korak s
časom in da se vključi v sedanjo
družbeno stvarnost.

Skupina KPI je v zvezi z doku-
mentom zavzela stališče, da je de-
želni odbor izdelal načrt, ki je po-
manjkljiv z več vidikov, zlasti pa
kar zadeva organsko povezavo med
posameznimi predvidenimi posegi.
Svetovalci KPI bodo zato v okviru
posameznih komisij predložili več
sprememb in dopolnil, da bi tako ne-
posredno prispevali, v tesni poveza-
vi s prebivalstvom, k reševanju za-
pletenih problemov, ki jih postaja
bija vprašanje obnove. Vladi je namreč
treba predložiti — zaključuje po-
ročilo, ki ga je skupina izdala ob
koncu razprave — vrsto organskih
zahtev, tako da bo mogoče ob us-
treznih finančnih podpori preiti k de-
janskemu načrtovanju in razvoju
Furlanije - Juljske krajine. Pri
vsem tem pa si je treba zagotoviti
čim širšo podporo in sodelovanje
krajevnih ustanov in vseh družbe-
nih sil v deželi.

Seja miljskega občinskega sveta

Miljski občinski svet je na svoji
zadnji seji nadaljeval razpravo o ob-
činskem programu in odobril doku-
ment o šolstvu, ki ga je ural od-
bornik Bordon. Dokument, ki so ga
odobrili z glasovi KPI, PSI in PSDI
(liberalni predstavniki je glasoval
proti, predstavniki KD in PRI pa
se niso udeležili glasovanja) anali-
zira stanje na šolskem področju
ter vsebuje vrsto konkretnih predlo-
gov, med drugim tudi glede vpraša-
nja šole za slovensko narodnostno
skupnost.

Miljski občinski svet je tudi izvo-
lil organizme za enotno vodenje in
urejevanje občinskega biltena, pri
katerem bodo sodelovali predstavniki
vseh strank. Predvideno je tudi
imenovanje slovenskega urednika.

Kritično stališče KPI do deželnega dokumenta za obnovo potresnih krajev

Svetovalska skupina KPI v dežel-
nem svetu je večraj vzela v pre-
tres dokument deželnega odbora o
obnovi potresnih območij, o katerem
se je v teh dneh razprava v posebni
komisiji za potresno problematiko in

SPORT SPORT SPORT

SMUČANJE

TRETJA KLAMMERJEVA ZMAGA V SMUKU ZA SVETOVNI POKAL

Avstrijci so osvojili vsa prva tri mesta - Klammer vodi na lestvici za SP - Danes veleslalom

GARMISCH - PARTENKIRCHEN.
8. — Vse kaže, da je smuk tista di-
sciplina, ki je v letošnjem smučar-
skem svetovnem pokalu rezervirana
za Avstrijce. Tega ni potrdila da-
nes le (že tretja zaporedna) Klam-
merjeva zmaga v Garmisch - Par-
tenkirchenu, ampak tudi dejstvo, da
so Avstrijci odnesli kar vsa prva
tri mesta. Če k temu dodamo še po-
datek, da ima Avstrija v prvi de-
seterici kar šest svojih predstavni-
kov, potem drugih komentarjev o
premoči Avstrijce v smuku skorajda
več ne potrebujemo.

Klammer je tudi danes vozil iz-
redno. Kljub dejstvu, da je tik pred
tekmovalcem progo zasnežilo, ni
zagrešil ves čas niti ene napake in
je prišel na cilj s prednostjo, ki ne
dopušta dvomov: v smuku je le-
tos najboljši.

Pa ne le to. Če bo šlo tako naprej
skorajda ni mogoče dvomiti v mož-
nost, da gre celo svoji zmagi v sve-
tovnem pokalu naproti. Lani je v
osmih smukih zabeležil pet zmag,
letos pa jih je na sporedu kar de-
set in ima torej še več možnosti za
lepo nabirko točk. Ker bo poleg te-
ga nekaj točk gotovo pridobil še s
kombinacijo že lahko rečemo, da
Gros ne bo imel leve opravke le s
Stenmarkom, ampak tudi s Klam-
merjem. Ta je namreč že zdaj na
vrhu lestvice za SP in to s pred-
nostjo 13 točk.

Italijanski tekmovalci danes niso
izpolnili pričakovanj. Plank, kot naj-
boljši, je bil šele petnajsti, sodeč
po izjavah nekaterih italijanskih
tekmovalcev pa so bile tokrat po-
novno »krivice« za ta njihov neuspeh
— maže.

Lestvica današnjega smuka je
bila taka:

1. Klammer (Av.) 2'02"63
2. Winkler (Av.) 2'03"38
3. Wirsberger (Av.) 2'04"13
4. Russi (Švi.) 2'04"24
5. Walcher (Av.) 2'05"12
6. Anderson (ZDA) 2'05"24
7. Vieth (ZRN) 2'05"24
8. Stock (Av.) 2'05"26
9. Genschbichler (Av.) 2'05"31
10. Lüscher (Švi.) 2'05"32
11. Ferstl (ZRN) 2'05"58
12. Tresch (Švi.) 2'05"58
13. Haker (Norv.) 2'06"08
14. Eberhard (Av.) 2'06"22
15. Plank (It.) 2'06"35

Lestvica za svetovni pokal:
1. Klammer (Av.) 75
2. Gros (It.) 62
3. Stenmark (Šve.) 54
4. Hemmi (Švi.) 53
5. Heidegger (Av.) 45
6. Thöni (It.) 44
7. Muhre (ZDA) 40
8. Russi (Švi.) 37
9. Radici (It.) 33
10. Tresch (Švi.) 29

Danes se bo tekmovalje za sve-
tovni pokal v GA-PA nadaljevalo
veleslalomom in sicer bo prva vo-
nja na sporedu ob 10. uri, druga
pa ob 12.30.

Starini vrstni red najboljših tek-
movalcev bo naslednji:

1. Gros (It.)
2. Pargatz (Švi.)
3. Hauser (Av.)
4. Adgate (ZDA)
5. Muhre (ZDA)
6. G. Thöni (It.)
7. Frommelt (Lieht.)
8. C. Hemmi (Švi.)
9. Confortola (It.)
10. Stenmark (Šve.)
11. Hinterseer (Av.)
12. H. Hemmi (Švi.)
13. Heidegger (Švi.)
14. Good (Švi.)
15. Jones (ZDA)
16. Bieler (It.)
17. Navillod (Fr.)
18. Klammer (Av.)
19. Oberfrank (It.)
20. Noeckler (It.)
21. Stricker (It.)
22. Radici (It.)
23. De Chiesa (It.)
24. Pietrogiovanna (It.)

KOŠARKA

Inter 1904 — Bor 80:68